

Általános iskolások pályaválasztása 2016

*Elemzés a
Magyar Kereskedelmi és Iparkamara
számára*

MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet

Budapest, 2016. augusztus

Az MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet olyan non-profit kutatóműhely, amely elsősorban alkalmazott közgazdasági kutatásokat folytat. Célja, hogy elméletileg és empirikusan megalapozott ismereteket és elemzéseket nyújtson a magyar gazdaság és a magyar vállalkozások helyzetét és kilátásait befolyásoló gazdasági és társadalmi folyamatokról.

MKIK GVI – Institute for Economic and Enterprise Research
Hungarian Chamber of Commerce and Industry

Az elemzést írták:

Hajdu Miklós (elemző, MKIK GVI)
e-mail: miklos.hajdu@gvi.hu

Limbek Zsófia (elemző, MKIK GVI)
e-mail: zsofia.limbek@gvi.hu

Makó Ágnes (vezető kutató, MKIK GVI)
e-mail: agnes.mako@gvi.hu

Nábelek Fruzsina (elemző, MKIK GVI)
e-mail: fruzsina.nabelek@gvi.hu

Kutatásvezető:

Tóth István János, Ph.D.
tudományos főmunkatárs, MTA KTI,
ügyvezető igazgató, MKIK GVI
e-mail: istvan.janos.toth@gvi.hu

Kézirat lezárva: 2016. augusztus 6.

MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet
Cím: 1034 Budapest, Bécsi út 120.
Tel: 235-0584
Fax: 235-0713
e-mail: gvi@gvi.hu
internet: <http://www.gvi.hu>

Tartalom

Összefoglaló	5
Bevezetés.....	9
1. Továbbtanulás és pályaválasztás a tanulók körében	11
1.1. Továbbtanulásról való tájékozódás.....	20
1.2. Továbbtanulási tervek és megvalósulásuk	36
1.3. Érdeklődési kör, tehetség	43
1.4. Munkával kapcsolatos tervek	52
1.5. Pszichológiai jellemzők, társas kapcsolatok	69
1.6. Kollégiumi elhelyezés	73
2. A tanulói profilok elemzése	76
2.1. Az Önállóság-index.....	82
2.2. A Szabadidő-index	87
2.3. A Gépipar/fémipar-index	93
2.4. A Kreativitás-index.....	99
2.5. A Diploma-index	104
2.6. Az iskola jellemzőinek hatása a tanulói profilokra	111
3. Területi különbségek	113
3.1. Közép-Magyarország.....	125
3.2. Közép-Dunántúl	125

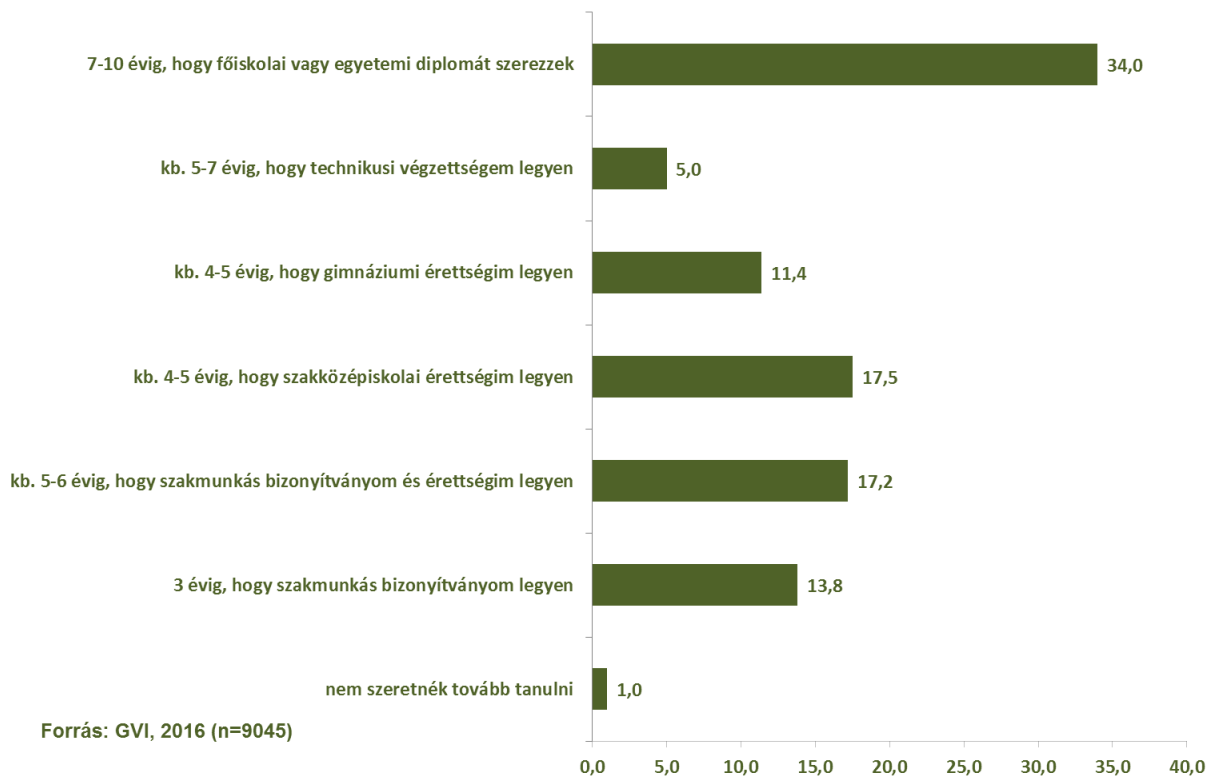
3.3. Nyugat-Dunántúl	126
3.4. Dél-Dunántúl.....	126
3.5. Dél-Alföld	127
3.6. Észak-Alföld	127
3.7. Észak-Magyarország	128
4. Következtetések.....	129
Ábrajegyzék.....	132
Melléklet 1: mintavétel és súlyozás	137
Melléklet 2: az adatfelvétel kérdőíve	138

Összefoglaló

- Az alábbi tanulmány a pályaválasztás előtt álló, hetedik osztályos általános iskolás tanulók továbbtanulás és szakmaválasztás iránti érdeklődését vizsgálja. Az eredmények a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara (MKIK) 2016-os országos pályaaorientációs vizsgálatának eredményein alapulnak.
- A pályaaorientációs vizsgálat adatfelvételének keretében 9202 hetedik osztályos tanulót kerestek fel a területi kamarák szakértői. A mintába az egyes megyékből olyan arányban kerültek a tanulók, amilyen arányt az adott megye képviselt a végzett nyolcadikos tanulók között 2013-ban. A mintát utólag súlyoztuk, figyelembe véve az iskola elhelyezkedését nagyrégiós bontásban; az iskolának a 2015. évi kompetenciamérésen elért átlagos eredményét; valamint az iskolában tanuló hetedikes tanulók létszámát. A rendelkezésre álló adatok 9152 tanuló esetében tették lehetővé a súlyozást, így eredményeink 9152 fő adatain alapulnak.
- A tanulók közül már majdnem mindenki (91%) foglalkozott a továbbtanulás kérdéseivel. Közülük a legtöbben (86%) a szülőkkel való beszélgetést választották a tájékozódásra, 70%-uk osztályfőnöki órán, 24%-uk pedig iskolai pályaválasztási rendezvényen szerezte az információkat.
- A legtöbb tanulónak (53%) azt a tanácsot adták a szülei, hogy szerezzen olyan szakmát, amivel szívesen foglalkozna. A tanulók körülbelül 40%-ának azt javasolták szülei, hogy olyan szakmát szerezzen, amivel jól tud majd keresni, illetve azt, hogy szakmát és érettségit is szerezzen. 28%-uknak azt tanácsolják a szülei, hogy szerezzen diplomát, 26%-uknak pedig azt javasolták, hogy tanuljon szakmát. 46%-uk úgy látja, hogy szülei rábízzák a választást.
- A továbbtanulási terveket tekintve a legtöbb diák főiskolai vagy egyetemi diplomát szeretne szerezni (34%), őket követik azok, akik szakközépiskolai érettségit szeretnének (18%), 17%-uk szakmunkás bizonyítványt és érettségit szeretne, 14%-uk szakmunkás szeretne lenni, 12%-uk gimnáziumi érettségit kíván

szerezni, 5%-uk pedig technikusi végzettséget. A tanulók mindössze 1%-a jelezte, hogy az általános iskola után nem szeretne továbbtanulni.

1. ábra: A tanulók megoszlása a szerint, hogy mennyi ideig szeretnék továbbtanulni az általános iskola után (százalék), 2016

- A jövőbeli foglalkozások tekintetében az állatgondozás, a szakácsmesterség és a számítógépes munka a legnépszerűbb a diákok körében.
- A munkával, hivatással kapcsolatos tervek jelentős, nemek szerinti eltéréseket mutatnak, illetve az apa iskolai végzettsége is fontos befolyásoló tényező. A szellemi foglalkozásokat általában a magasabb iskolai végzettségűek gyermekei tartják vonzóknak. A tanulók általában olyan foglalkozást szeretnék űzni, amelyhez olyan szintű iskolai végzettség szükséges, amilyen apjuknak is van.
- A jövőbeli foglalkozási tervek régióként nem különböznek jelentősen, de a jobb gazdasági helyzetű régiókban magasabb a szellemi foglalkozást tervező gyerekek aránya.

- A diákoknak tág elképzelésük van jövőbeli szakmájukról, és jellemzően ehhez az elképzeléshez illeszkedő, egymáshoz hasonló 2-4 szakmát tartanak vonzónak.
- A legtöbb tanuló jövőbeli munkájával kapcsolatban azt tartja a legfontosabbnak, hogy biztos munkahelye legyen (95%-uk szerint fontos ez) illetve, hogy ne szoruljon segélyre (86-86%) és érdekes munkája legyen.
- A munkában és véleményformálásban való önállóság, valamint a szülőktől való függetlenedési igény mérését a GVI által kifejlesztett „Önállóság-index” segítségével ragadtuk meg. A magas iskolai végzettségű szülők gyermekei átlagosan önállóbbnak mondhatóak. Azok a tanulók, akik magasabb fokú önállóságról adtak tanúbizonyságot, általában magasabb szinten kívánnak továbbtanulni és nagyobb gyakorisággal választanak felsőfokú végzettséghez köthető, szellemi foglalkozást. A legönállóbbak segítő foglalkozást üznének, kutatnának, művészettel foglalkoznának, a médiában helyezkednének el, valamint orvosi, illetve mérnöki hivatást választanának.
- A szabadidő-centrikusság mérésére fejlesztettük ki az ún. „Szabadidő-indexet”. Ennek azon tanulók körében a legmagasabb az értéke, akik diplomára, illetve gimnáziumi érettségire vágnak. A lányokra jellemzőbb, hogy középpontba helyezik a szabadidős tevékenységeket, mint a fiúkra.
- A gépipari, illetve fémipari foglalkozások iránti fogékonyság közelítésére hoztuk létre az ún. „Gépipar/fémipar-indexet”. A gépipari vagy fémipari irányultságú fiatalok között valószínűleg sokan nehéz anyagi körülmények között nőnek fel, szüleik általában szakmunkásképzőt vagy szakközépiskolát végzett őstermelők, szakmunkások, vállalkozók, segédmunkások vagy betanított munkások. A magas fokú gépipari vagy fémipari érdeklődéssel jellemezhető tanulók általában technikus, illetve szakmunkásképzésben szeretnének részt venni az általános iskola után. Szüleik általában azt szeretnék, hogy gyermekük édesapja foglalkozását kövesse, hogy családjuk vállalkozásában dolgozzon, illetve azt, hogy

szakmát tanuljon. Tehát elmondható, hogy a szakképzettséggel rendelkező szülők közül sokan szeretnék gyermekükre örökíteni szakmájukat.

- A kreativitás és a művészeti, kreatív tevékenységek iránti fogékonyság megragadására hoztuk létre az ún. „Kreativitás-indexet”. Ennek értéke magasabb a lányok, mint a fiúk körében. A magasabb iskolai végzettségű szülők gyermekei, valamint a hosszabb ideig tartó továbbtanulást tervező diákok körében a legmagasabb az index értéke.
- A felsőfokú tanulmányok, illetve a szellemi munka iránti fogékonyságot a „Diploma-index” segítségével közelítettük. A lányok közül kicsivel többen szeretnének felsőfokú tanulmányokat végezni, mint a fiúk közül. Az adatok azt mutatják, hogy a felsőfokú végzettségű szülők jelentős mértékben továbbörökítik továbbtanulási ambícióikat gyermekeikre. Azon tanulók közül, akik önállóbbak és iskolai munkájukban szorgalmasabbak, többen készülnek diplomát szerezni, mint a többi diák közül.
- A szülők tanácsai jelentősen befolyásolhatják a fiatalok továbbtanulásra, szakmaválasztásra vonatkozó döntéseit.

Bevezetés

Jelen tanulmány célja feltérképezni a pályaválasztás előtt álló, hetedik osztályos általános iskolás tanulók továbbtanulás és szakmaválasztás iránti érdeklődését, valamint szüleik pályairányítási szándékát.

A 2016-os országos pályaaorientációs vizsgálat a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara (MKIK) szervezésében valósult meg. A kutatás közvetlen előzménye a 2014-es és a 2015-ös országos pályaaorientációs vizsgálat, amelyek koncepcióját a jelen tanulmány is szorosan követi. Az MKIK területi hálózata segítségével az adatfelvétel az egész ország területén 2016. március 28. és június 20. között zajlott le. Összesen 9202 hetedik osztályos tanuló válaszolt a kérdésekre. A mintát úgy alakítottuk ki, hogy országosan reprezentatívnak legyen tekinthető¹. A mintát utólag súlyoztuk, figyelembe véve az iskola elhelyezkedését nagyrégiós bontásban; az iskolának a 2015. évi kompetenciamérésen elért átlagos eredményét; valamint az iskolában tanuló hetedikos tanulók létszámát. A rendelkezésre álló adatok 9152 tanuló esetében tették lehetővé a súlyozást, így eredményeink 9152 fő adatain alapulnak.

A tanulmány első részében a továbbtanulás, valamint a szakma- és pályaválasztás témaköreit vizsgáljuk meg. A fejezet körüljárja az általános iskolások érdeklődési területeit, a különböző feladatok elvégzésével kapcsolatos általános attitűdjüket, továbbtanulási terveiket és a munka világáról alkotott elképzeléseiket.

A második részben az ún. „tanulói profilok” segítségével mélyebben is megvizsgáljuk, hogy a különböző pszichológiai tényezők, tulajdonságok, illetve a családi háttér milyen módon befolyásolja a hetedik osztályos tanulók pályaválasztási döntéseit.

A harmadik fejezetben a főbb eredmények területi különbségeit tárjuk fel általában regionális, egyes esetekben megyei szinten.

---

¹ A mintavétel alapelveit az MKIK és az MKIK GVI közösen határozta meg. A mintavételt az adott megyében 2013-ban a 8. évfolyamot eredményesen befejezők száma alapján alakítottuk ki.

A tanulmányt a főbb következtetések levonásával és az esetleges további, jövőbeli kutatási irányok felvázolásával zárjuk.

1. Továbbtanulás és pályaválasztás a tanulók körében

Főbb eredmények

- Az adatok szerint a diákok leginkább az internetről tájékozódnak: 86%-uk innen szerzi az információkat.
- A tanulók közül már majdnem mindenki (91%) foglalkozott a továbbtanulás kérdéseivel. Közülük a legtöbben (86%) a szülőkkel való beszélgetést választották a tájékozódásra, 70%-uk osztályfőnöki órán, 24%-uk pedig iskolai pályaválasztási rendezvényen szerezte az információit.
- A legtöbb tanulónak (53%) azt a tanácsot adták a szülei, hogy szerezzen olyan szakmát, amivel szívesen foglalkozna. A tanulók körülbelül 40%-ának azt javasolták szülei, hogy olyan szakmát szerezzen, amivel jól tud majd keresni, illetve azt, hogy szakmát és érettségit is szerezzen. 28%-uknak azt tanácsolják a szülei, hogy szerezzen diplomát, 26%-uknak pedig azt javasolták, hogy tanuljon szakmát. 46%-uk úgy látja, hogy szülei rábízzák a választást.
- A továbbtanulási terveket tekintve a legtöbb diák főiskolai vagy egyetemi diplomát szeretne szerezni (34%), őket követik azok, akik szakközépiskolai érettségit szeretnének (18%), 17%-uk szakmunkás bizonyítványt és érettségit szeretne, 14%-uk szakmunkás szeretne lenni, 12%-uk gimnáziumi érettségit kíván szerezni, 5%-uk pedig technikus végzettséget. A tanulók mindössze 1%-a jelezte, hogy az általános iskola után nem szeretne továbbtanulni.
- A legtöbb diák úgy érzi, hogy csapatjátékokban és egyéni sportban tehetséges. Emellett sokan jelezték, hogy számítógép kezelésben, a házi és ház körüli munkákban, illetve rajzolásban.
- A legtöbb tanuló a bevásárlásban, a sütésben, főzésben, a háziállatok gondozásában illetve takarításban segít szívesesen szüleinek. Az otthoni

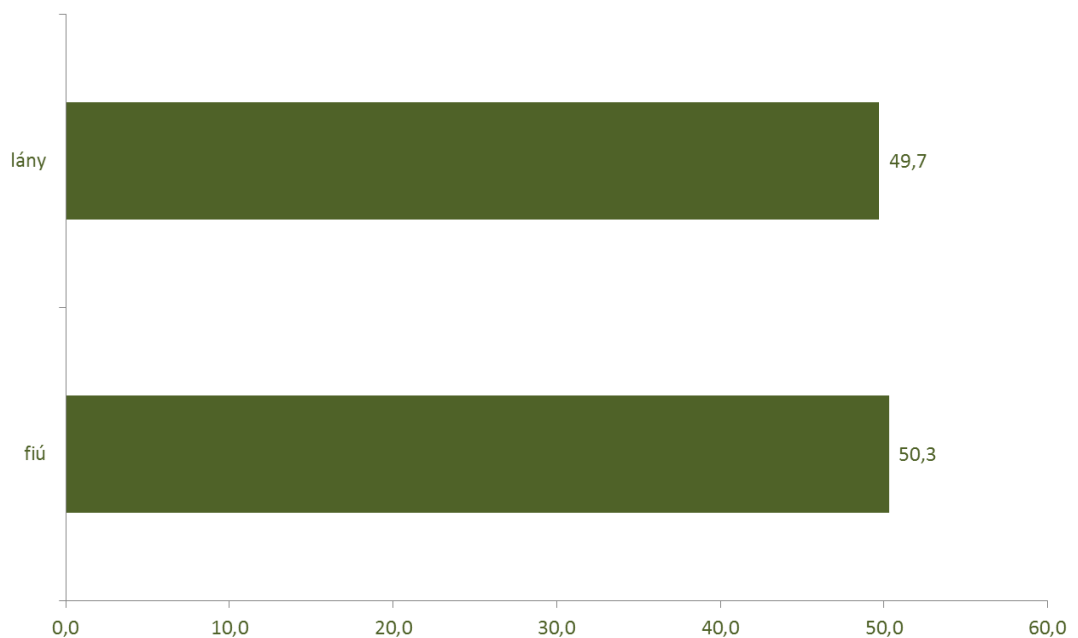
segítségnyújtás jelentős, nemek szerinti eltéréseket mutat: a legtöbb házimunkában a lányok szívesebben segítenek a fiúknál.

- A jövőbeli foglalkozások tekintetében az állatgondozás, a szakácsmesterség és a számítógépes munka a legnépszerűbb a diákok körében.
- A munkával, hivatással kapcsolatos tervek jelentős, nemek szerinti eltéréseket mutatnak, illetve az apa iskolai végzettsége is fontos befolyásoló tényező. A szellemi foglalkozásokat általában a magasabb iskolai végzettségűek gyermekei tartják vonzónak. A tanulók általában olyan foglalkozásokat szeretnének űzni, amelyhez olyan szintű iskolai végzettség szükséges, amilyen apjuknak is van.
- A jövőbeli foglalkozási tervek régióként nem különböznek jelentősen, de a jobb gazdasági helyzetű régiókban magasabb a szellemi foglalkozást tervező gyerekek aránya.
- A diákoknak tág elképzelésük van jövőbeli szakmájukról, és jellemzően ehhez az elképzeléshez illeszkedő, egymáshoz hasonló 2-4 szakmát tartanak vonzónak.
- A legtöbb tanulók jövőbeli munkájával kapcsolatban azt tartja a legfontosabbnak, hogy biztos munkahelye legyen (95%-uk szerint fontos ez) illetve, hogy ne szoruljon segélyre (87%).
- A gyerekek 41%-a jelezte, hogy szívesen lakna kollégiumban, 59%-uk pedig nem. Azok közül, akik szívesen laknának kollégiumban, a legtöbben azért választanák ezt a lehetőséget, mert így együtt lehetnének a szintén kollégiumban lakó barátaikkal és sokaknál az is szempont, hogy nem szeretnének bejárók lenni. A diákokat főleg az tartja vissza a kollégiumban lakástól, hogy hiányoznának nekik az otthoni barátaik és a szüleik.

Az alábbi alfejezetben a tanuló szemszögéből mutatjuk be a továbbtanulás és pályaválasztás témaköreit. Kitérünk arra is, hogy a tanulók miben gondolják tehetségesnek magukat és hogyan kapcsolódnak a munka világához, milyen terveik vannak a jövőre nézve.

Az 1.1. ábrán látható, hogy 2016-os mintánkba közel egyenlő arányban kerültek be lányok és fiúk (50-50%), ami így reprezentálja a nemek arányát az összes 7. osztályos körében.

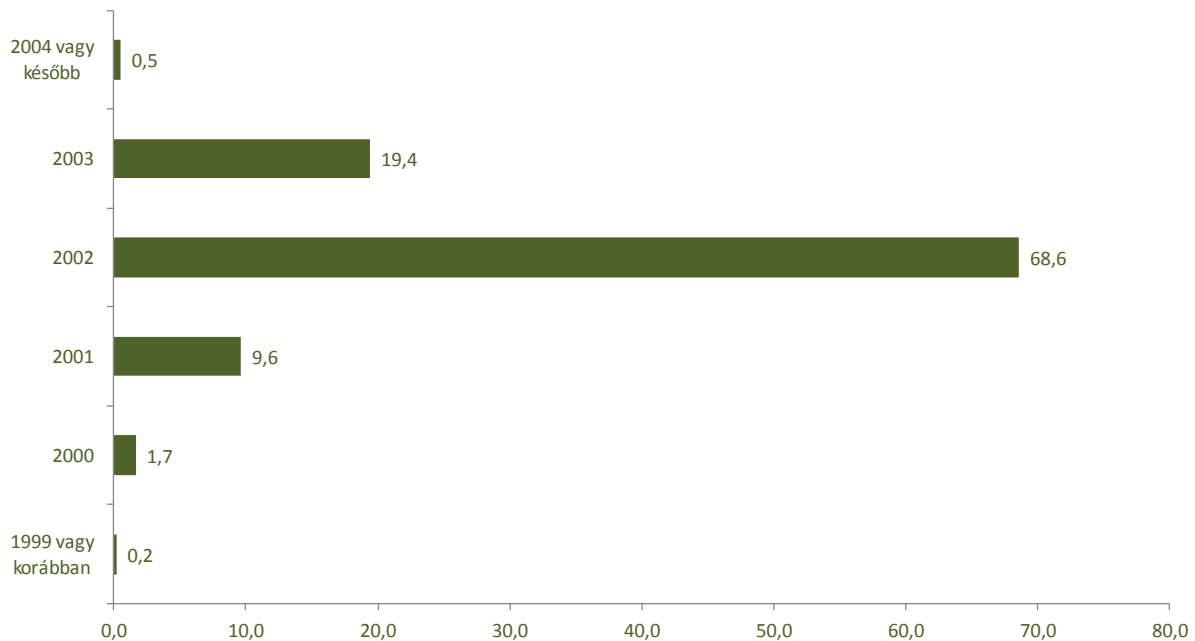
1.1. ábra: A tanulók megoszlása nemük szerint (százalék), 2016

Forrás: GVI, 2016 (n=9009)

A mintába került tanulók többsége (88%-a) 2002-ben vagy 2003-ban született, tehát 13-14 éves volt a kérdezés idején. Csak 12%-uk idősebb és kevesebb, mint 1%-uk fiatalabb ennél (lásd az 1.2. ábrát).

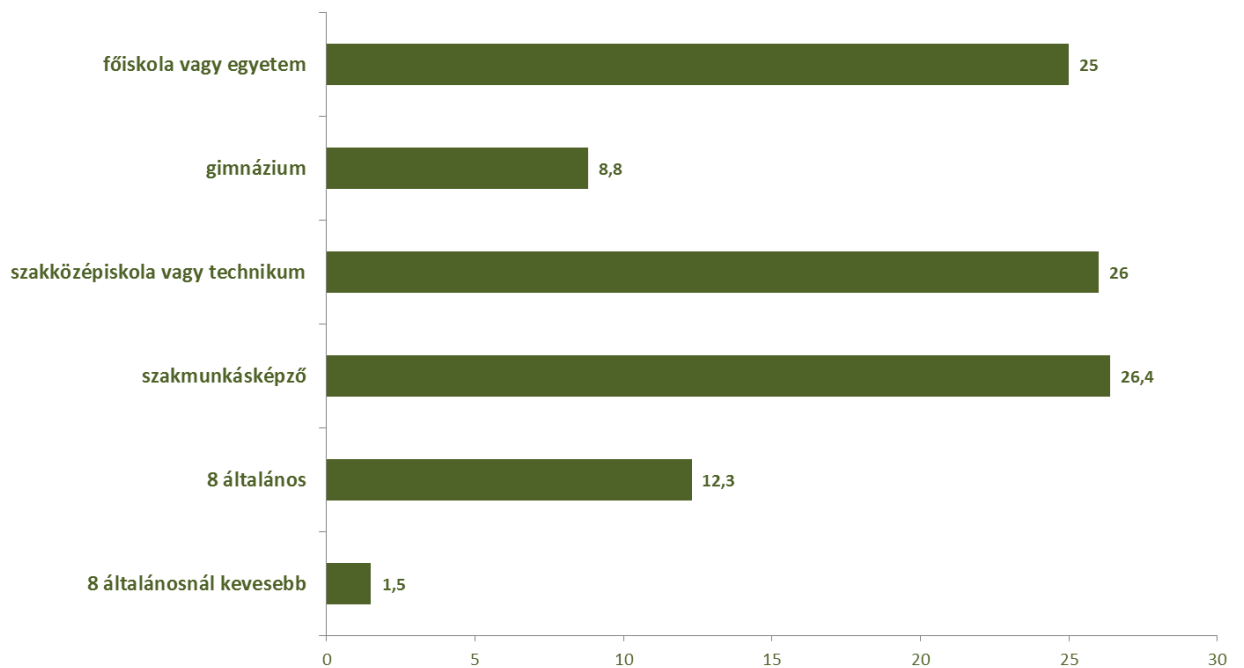
1.2. ábra: A tanulók megoszlása születési év szerint (százalék), 2016

Forrás: GVI, 2016 (n=9075)

A mintába került tanulók között a legnagyobb arányban olyanokat találunk, akiknek apja szakmunkásképzőt végzett (26,4%). Majdnem ugyanekkora részük (26%) apja vagy gondviselője szakközépiskolát vagy technikumot végzett, 25%-uk apja pedig diplomás. A tanulók 9%-ának gimnáziumot, 12%-ának 8 általános iskolai osztályt végzett el az apja, 2%-uknak pedig ennél kevesebbet (lásd az 1.3. ábrát).

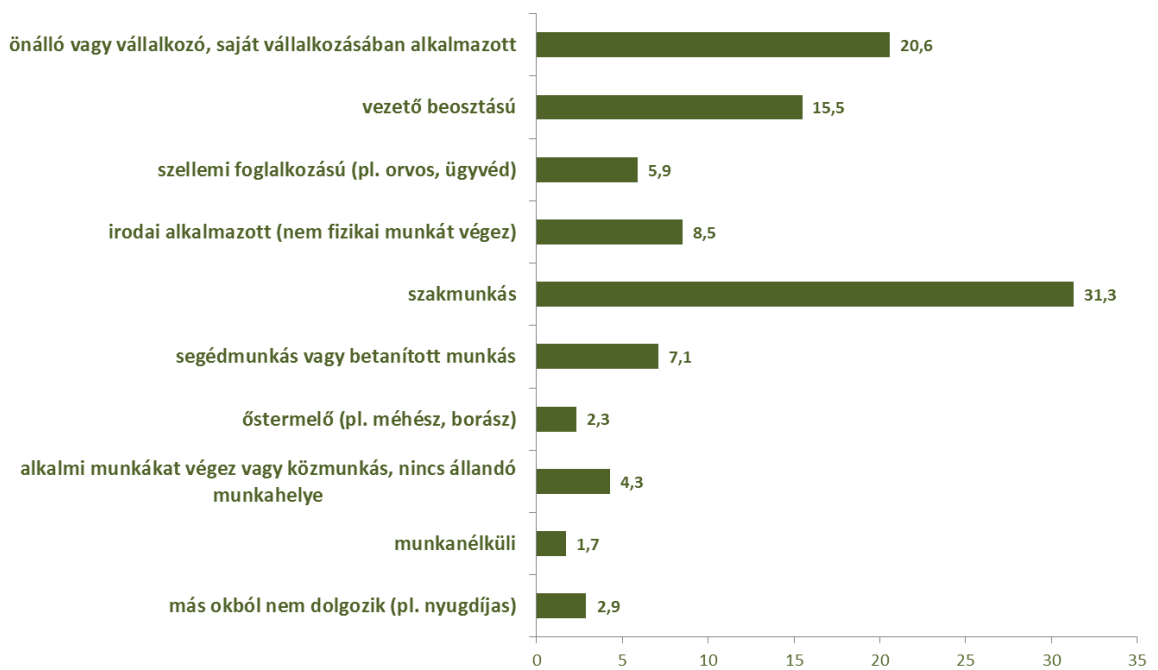
1.3. ábra: A tanulók megoszlása gondviselőjük iskolai végzettsége szerint (százalék), 2016

Forrás: GVI, 2016 (n=6594)

Foglalkozását tekintve a legtöbb tanuló apja szakmunkás (31%). 21%-uk apja önálló vagy vállalkozó, 16%-uké vezető beosztású, 9%-uké irodai alkalmazott, 7%-uké segéd- vagy betanított munkás, 6%-uké szellemi foglalkozású, 4%-uk pedig alkalmi munkát vagy közmunkát végez. 2%-uk mondta, hogy gondviselője munkanélküli, 3%-uk apja pedig valamilyen más okból nem dolgozik (lásd az 1.4. ábrát).

1.4. ábra: A tanulók megoszlása gondviselőjük foglalkozása szerint (százalék), 2016

Forrás: GVI, 2016 (n=7276)

Régiós megoszlást tekintve a mintába legtöbben Közép-Magyarországról kerültek be (2434 fő), ezt követi az Észak-Alföld (1643 fő). A további öt régióból 868-1185 tanuló került a mintába (lásd az 1.1. táblázatot).

1.1. táblázat: A válaszadók száma és százalékos aránya régióként, 2016

Megye	Válaszadók	
	száma	százalékos aránya
Közép-Magyarország	2434	26,5
Közép-Dunántúl	997	10,8
Nyugat-Dunántúl	896	9,7
Dél-Dunántúl	868	9,4
Dél-Alföld	1177	12,8
Észak-Alföld	1643	17,9
Észak-Magyarország	1185	12,9
Összesen	9202	100,0

Az 1.2. táblázatból látható a tanulók megyék szerinti megoszlása. Az arányok körülbelül megfelelnek az egyes megyék lakónépességének. A legtöbb megkérdezett diák Budapesten tanul (1356 fő).

1.2. táblázat: A válaszadók száma és százalékos aránya megyénként, 2016

Megye	Válaszadók	
	száma	százalékos aránya
Budapest	1356	14,7
Baranya	351	3,8
Bács-Kiskun	486	5,3
Békés	330	3,6
Borsod-Abaúj-Zemplén	713	7,8
Csongrád	361	3,9
Fejér	404	4,4
Győr-Moson-Sopron	406	4,4
Hajdú-Bihar	573	6,2
Heves	289	3,1
Komárom-Esztergom	296	3,2
Nógrád	183	2
Pest	1078	11,7
Somogy	307	3,3
Szabolcs-Szatmár-Bereg	659	7,2
Jász-Nagykun-Szolnok	411	4,5
Tolna	210	2,3
Vas	230	2,5
Veszprém	297	3,2
Zala	260	2,8
Összesen	9200	100

Az 1.3. táblázat az egyes területi kamarák által kérdezett tanulók számát mutatja be.

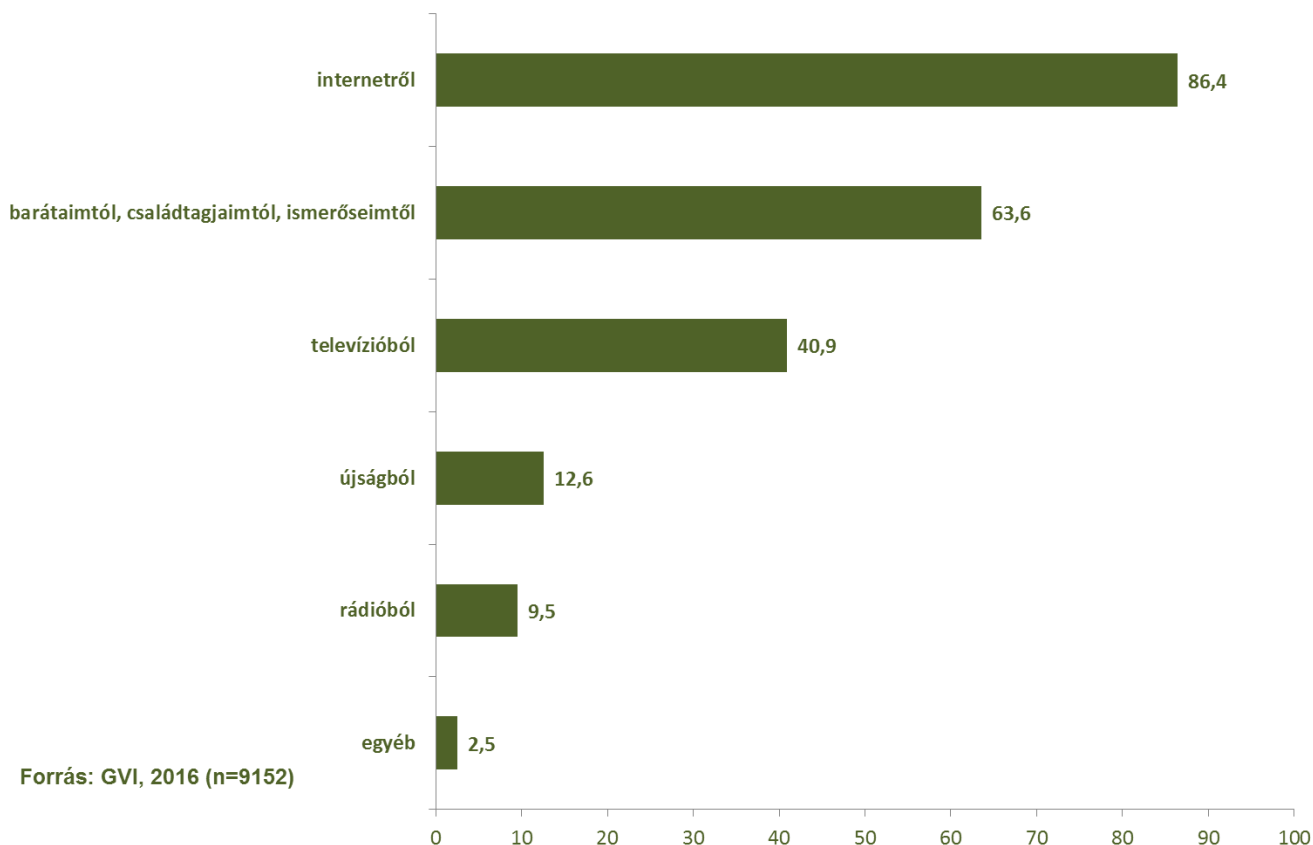
1.3. táblázat: A válaszadók száma és százalékos aránya kérdező kamaránként, 2016

Kamara	Válaszadók	
	száma	százalékos aránya
Budapesti KIK	1356	14,7
Pécs-Baranyai KIK	351	3,8
Bács-Kiskun Megyei KIK	486	5,3
Békés Megyei KIK	330	3,6
Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei KIK	713	7,7
Csongrád Megyei KIK	361	3,9
Fejér Megyei KIK	222	2,4
Győr-Moson-Sopron Megyei KIK	319	3,5
Hajdú-Bihar Megyei KIK	573	6,2
Heves Megyei KIK	289	3,1
Komárom-Esztergom Megyei KIK	296	3,2
Nógrád Megyei KIK	183	2
Pest Megyei és Érd Megyei Jogú Városi KIK	1078	11,7
Somogyi KIK	307	3,3
Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei KIK	659	7,2
Jász-Nagykun-Szolnok Megyei KIK	411	4,5
Tolna Megyei KIK	210	2,3
Vas Megyei KIK	230	2,5
Veszprém Megyei KIK	297	3,2
Zala Megyei KIK	190	2,1
Dunaújvárosi KIK	184	2
Nagykanizsai KIK	70	0,8
Soproni KIK	87	0,9
Összesen	9202	100

1.1. Továbbtanulásról való tájékozódás

Először általánosságban vizsgáljuk meg a tanulók informálódási, tájékozódási szokásait. Az adatok szerint a diákok leginkább az internetről tájékozódnak, 86%-uk innen szerzi az információkat. Népszerű még a barátoktól, családtagoktól való információszerzés is (a tanulók 64%-a él ezzel), illetve a televízióból való tájékozódás (41%). Jólal kevesebben tájékozódnak újságokból (13%) vagy rádióból (10%), és mindössze 3% tájékozódik egyéb módon (pl. könyvekből, lexikonokból) (lásd az 1.1.1. ábrát).

1.1.1. ábra: A tanulók megoszlása a szerint, hogy honnan szerzik az információkat (az említések százalékos aránya), 2016

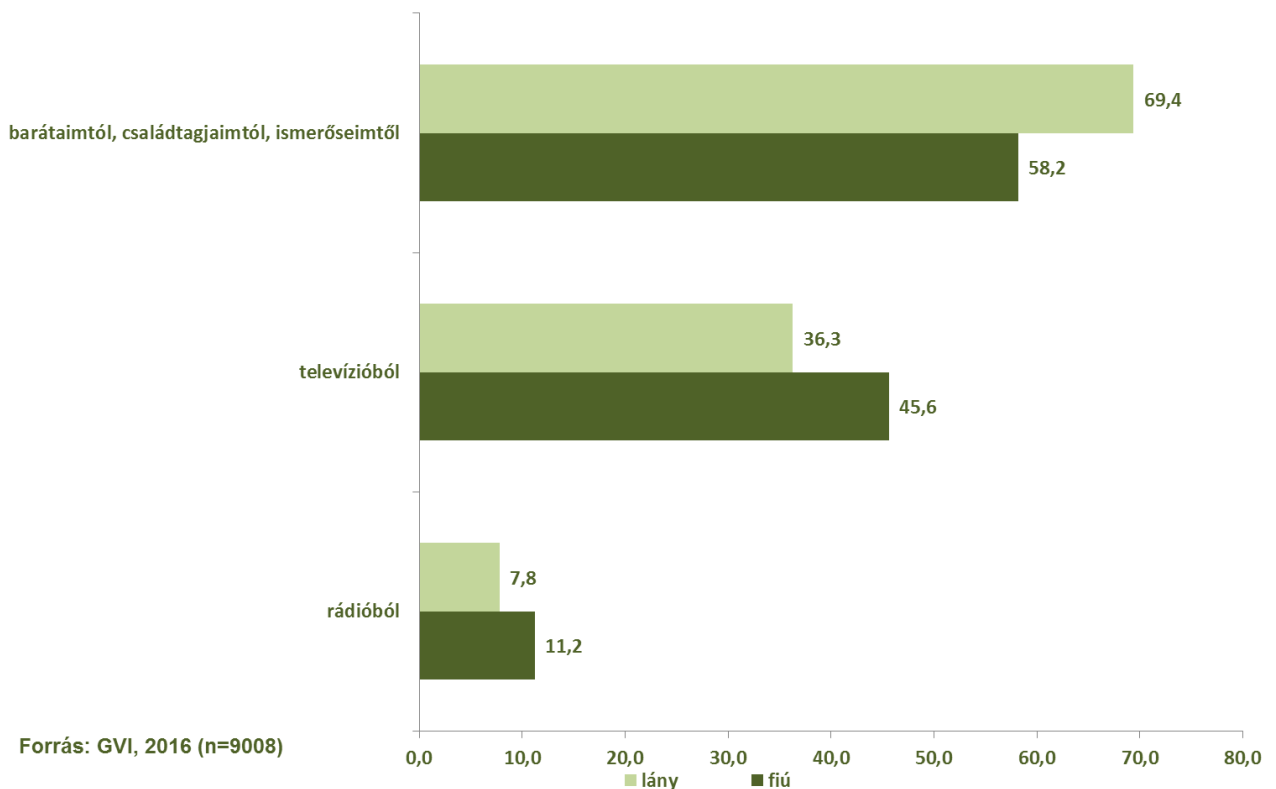
A különböző információforrások használata kisebb eltéréseket mutat a megyék szerint. Az internetet a legtöbb megyében a diákok 85-90%-a használja (a legnagyobb arányt Budapesten mértük), ennél kicsit alacsonyabb (80-82%-os) arányt csak Hajdú-Bihar, Heves, Vas illetve Veszprém megyében tapasztaltunk. A barátoktól, családtagoktól, ismerősöktől leginkább Bács-Kiskun, Komárom-Esztergom és Pest megyében tájékozódónak (70-73%), a legkisebb arányban pedig Vas megyében (50%). A televízió, mint információforrás Bács-Kiskun megyében a leginkább népszerű (46%), a legkevésbé Vas (32%) és Heves (33%) megyében. Az újságokból való tájékozódás Győr-Moson-Sopron megyében a legjellemzőbb (19%), a legritkábban pedig Baranya és Szabolcs-Szatmár-Bereg (9%) megyében említették ezt a tájékozódási formát. A rádió a leginkább Budapesten népszerű (15%), a legkevésbé pedig Nógrád (6%), Jász-Nagykun-Szolnok (6%) és Vas (5%) megyében (lásd az 1.1.1. táblázatot).

1.1.1. táblázat: A tanulók megoszlása a szerint, hogy honnan szerzik az információkat megyénként (az említések százalékos aránya), 2016, N=9152

	újságból	televízióból	rádióból	internetről	barátoktól, családtagoktól, ismerősöktől
Budapest	14,0	43,3	14,9	90,7	66,9
Baranya	8,7	36,8	8,4	83,5	57,7
Bács-Kiskun	13,6	45,5	8,1	85,2	70
Békés	10,8	38,6	7,4	86,4	58,5
Borsod-Abaúj-Zemplén	10,9	42,8	9,8	88	62,4
Csongrád	9,2	35,6	6,4	84,6	55,5
Fejér	15,6	44,4	10,5	87,4	61,9
Győr-Moson-Sopron	18,8	42,3	11,9	89,9	62,2
Hajdú-Bihar	12,6	40,1	9,2	81,9	58,9
Heves	10,8	33,1	6,6	80,1	60,2
Komárom-Esztergom	15,4	39,1	8,7	88,3	71,9
Nógrád	11,6	40,3	6,2	88,8	62,4
Pest	12,8	40,3	10,5	84,9	73,4
Somogy	14,2	44,9	7	88	63,3
Szabolcs-Szatmár-Bereg	8,9	41	9,2	90,4	62,9
Jász-Nagykun-Szolnok	13,8	46	5,9	85	63,8
Tolna	12,4	36,6	8,5	83,2	63,9
Vas	9	32,1	4,7	80,8	50
Veszprém	13,7	39,3	8,5	80,8	52,1
Zala	12,7	41	7,1	84,1	60,2

Bizonyos információforrásokat más-más arányban vesznek igénybe a lányok és a fiúk. A lányok körében népszerűbb a barátoktól, családtól való információszerzés (69%-uk él ezzel, míg a fiúknak csak 58%-a). A televíziót és a rádiót viszont inkább használják a fiúk tájékozódásra: a lányokhoz képest 11 százalékponttal többen használják a televíziót, a rádiót pedig 3 százalékponttal nagyobb arányban. Az újságokat a fiúk és a lányok közel ugyanakkora arányban használják (13% és 12%), az internetről pedig a fiúk és lányok 86-86%-a tájékozódik (lásd az 1.1.2. ábrát – az ábrán csak a statisztikailag szignifikáns szempontokat közöljük).

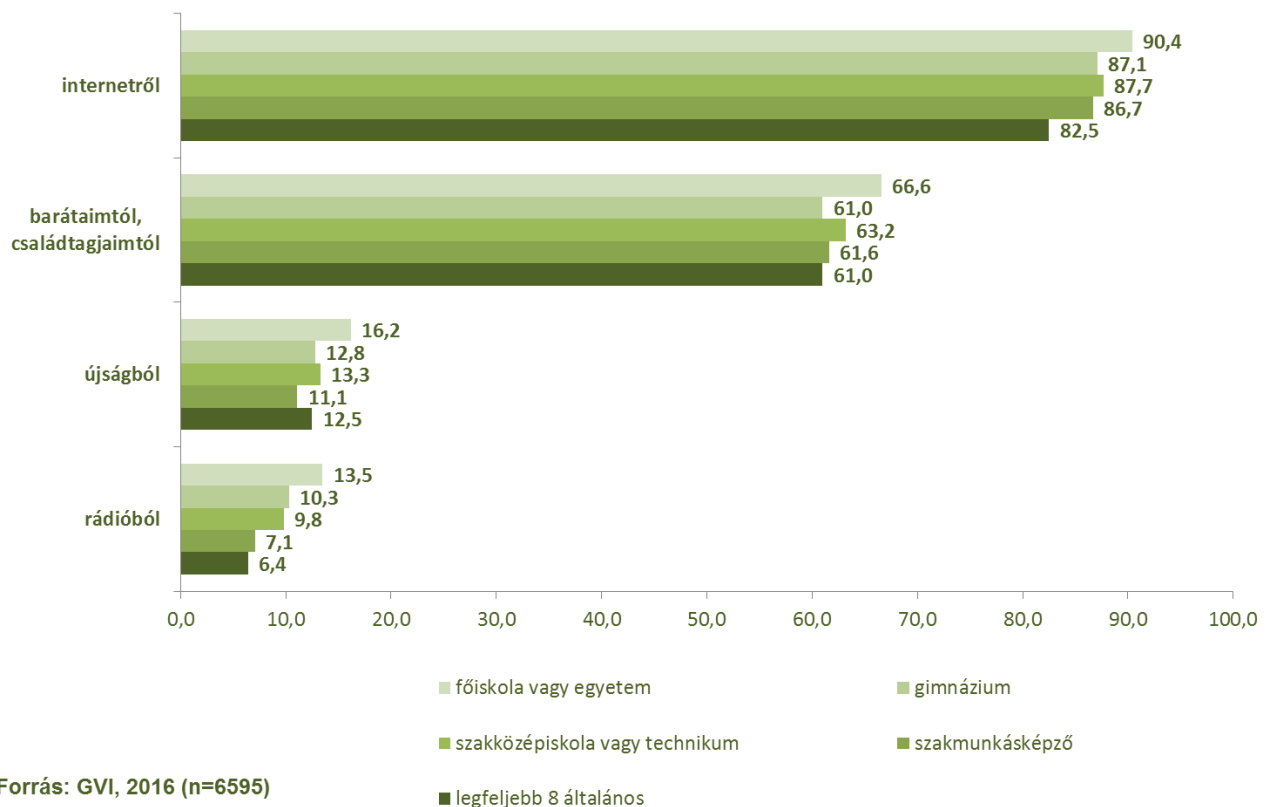
1.1.2. ábra: A tanulók megoszlása nemek és a szerint, hogy honnan szerzik az információkat (az említések százalékos aránya), 2016

Az 1.1.3. ábrán láthatjuk, hogy a különböző iskolai végzettségű szülők gyermekei bizonyos információforrásokat különböző arányokban használnak. A legalacsonyabb iskolai végzettségű szülők gyermekeinek kisebb része használja az internetet és a rádiót tájékozódásra, mint a magasabb iskolai végzettségű szülők gyermekei. Emellett a diplomás szülők gyermekei nagyobb arányban tájékozódnak újságból, mint az alacsonyabb végzettségű szülőké. Barátaiktól és családtagjaiktól legnagyobb arányban

szintén a diplomások gyerekei szereznek információkat, a legkisebb arányban pedig a gimnáziumot végzetek és a legfeljebb nyolc általánossal rendelkező szülők gyerekei. A többi információforrás szerint nincs statisztikailag szignifikáns különbség a különböző végzettségű szülők gyerekei között.

1.1.3. ábra: A különböző iskolai végzettségű szülők gyerekeinek megoszlása a szerint, hogy honnan szerzik az információkat (az említések százalékos aránya), 2016

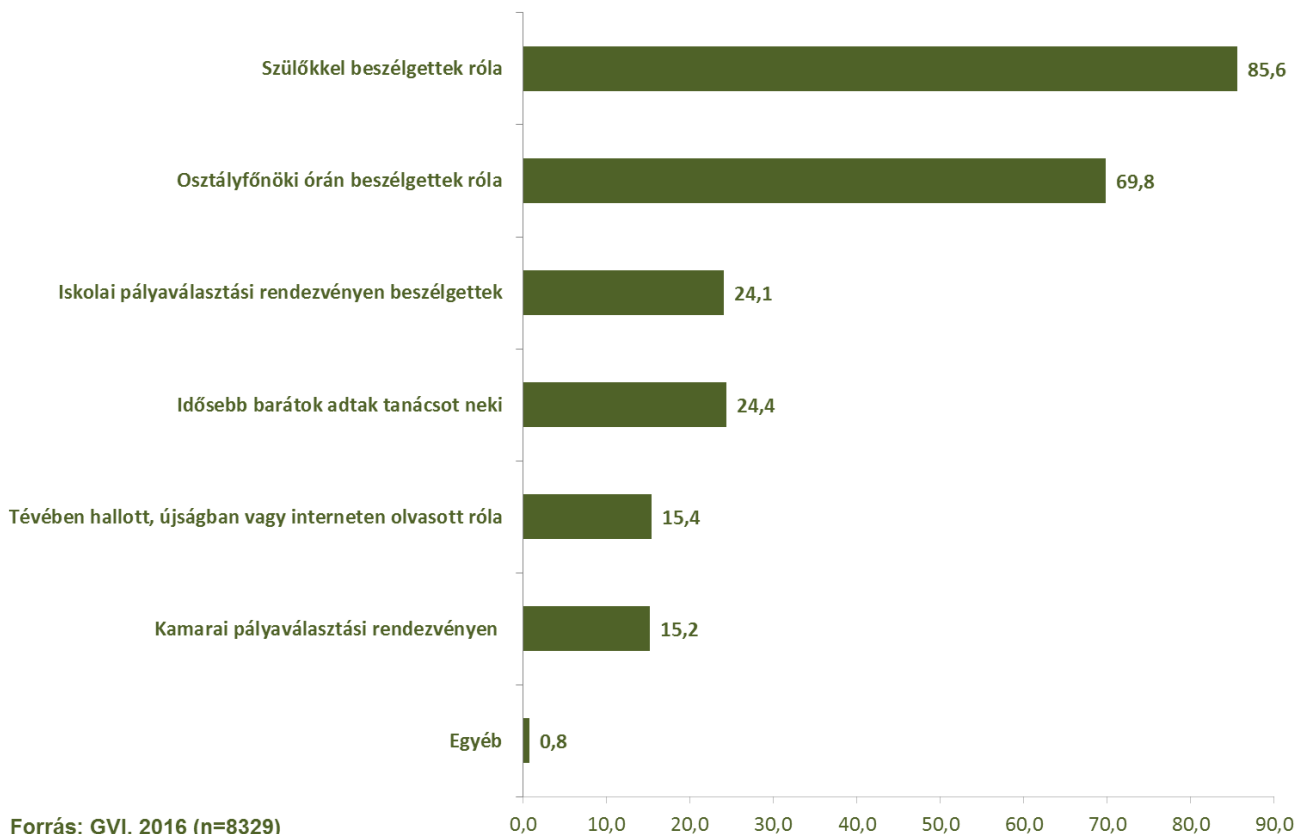
Az információforrásokat vizsgálva arra is fény derült, hogy a jobban tanuló diákok magasabb arányban használják az összes információforrást, mint azok a társaik, akik előző félévben rosszabb eredményt értek el matematikából illetve magyar nyelv és irodalomból.

Vizsgálatunk arra is kitért, hogy hol került szóba a tanulók pályaválasztása. A diákok 91%-a válaszolt úgy, hogy már szóba került a pályaválasztása, mindössze 6%-uk esetében nem került elő ez a téma, és 3%-uk nem válaszolt a kérdésre. Azon diákok közül, akiknél már szóba került a pályaválasztás témája 86% már beszélgetett erről a szüleivel. A válaszadók több, mint kétharmada (70%) már osztályfőnöki órán is

foglalkozott a továbbtanulással. Ezen kívül jelentős hányaduk iskolai pályaválasztási rendezvényen (24%), illetve idősebb barátaival (24%) beszélgetett a továbbtanulásról. A médiából, az internetről a diákok 15%-a tájékozódott. A gyerekek 15%-a kamarai pályaválasztási rendezvényen is részt vett már (lásd az 1.1.4. ábrát).

1.1.4. ábra: A tanulók megoszlása a szerint, hogy hol került eddig szóba pályaválasztásuk (százalék), 2016

Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek. A százalékokat azon diákok arányában közöljük, akiknél már szóba került a pályaválasztás témája

Az 1.1.2. táblázat első oszlopában látható, hogy minden megyében a diákoknak több, mint 90%-a foglalkozott már a pályaválasztás kérdésével, Hajdú-Bihar megyében a legalacsonyabb az arányuk (91%), és Vas megyében a legmagasabb (97%). A táblázat további oszlopaiban azon 8329 diák százalékában értendők az arányok, akik már foglalkoztak a pályaválasztás témájával. Osztályfőnöki órán legnagyobb arányban (81%) Zala megyében, legkisebb arányban pedig Nógrád megyében (59%) beszélgettek a diákok a témáról. Iskolai pályaválasztási rendezvényen a Zala megyei gyerekek már 40%-a vett részt, a többi megyében ennél alacsonyabb arányokat látunk, a

legalacsonyabbat Budapesten (13%). A szüleivel majdnem minden megyében a diákok több, mint 80%-a beszélgetett a pályaválasztásról, egyedül Heves megyében alacsonyabb az arányuk (73%). Idősebb barátok tanácsát a Zala megyei diákok vették a legnagyobb arányban igénybe (31%), míg a Baranya megyeieknek csak 19%-a élt ezzel a lehetőséggel. A Komárom-Esztergom megyei diákok között van a legtöbb olyan, aki a médián (tévé, újság, internet) keresztül találkozott a pályaválasztás kérdésével (21%), ez az arány Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében a legalacsonyabb (7%). Kamarai pályaválasztási rendezvényen a különböző megyékben tanuló diákok nagyon eltérő arányban vettek részt, például Budapesten mindössze 4%-uk, míg Borsod-Abaúj-Zemplén megyében 84%-uk².

---

² A Borsod-Abaúj-Zemplénre vonatkozó, kiemelkedően magas adat háttérben az áll, hogy ezen kamara esetében az adatfelvétel pályaválasztási rendezvényeken történt.

1.1.2. táblázat: A tanulók megoszlása a szerint, hogy hol került eddig szóba pályaválasztásuk megyék szerint (százalék), 2016

	Szóba került a pályaválasztás	Osztályfőnöki órán beszélgettek róla	Iskolai pályaválasztási rendezvényen beszélgettek	Szülőkkel beszélgettek róla	Idősebb barátok adtak tanácsot neki	Tévében hallott, újságban vagy interneten olvasott róla	Kamarai pályaválasztási rendezvényen
Budapest	91,3	62,2	12,7	87,8	27,0	17,2	4,0
Baranya	96,7	71,3	23,1	82,8	19,0	17,8	5,0
Bács-Kiskun	96,2	73,5	34,6	90,7	24,8	15,9	15,4
Békés	92,4	80,4	33	83,2	21,6	14,1	6,9
Borsod-Abaúj-Zemplén	94,3	75,3	19,7	85,7	26,5	13,8	83,5
Csongrád	94,9	78,7	27,8	79,9	19,5	13,5	12,5
Fejér	93	61,9	17,5	86,7	26,7	15,4	8,7
Győr-Moson-Sopron	93	69	13,8	84,2	21,3	16,7	6,6
Hajdú-Bihar	91	77,1	23,4	80	24,2	15,0	15,0
Heves	94,7	71,5	37,9	73,3	23,5	13,2	36,8
Komárom-Esztergom	94,1	66,3	26,4	87,9	25,6	21,2	12,8
Nógrád	91,1	59	29,5	85,5	21,8	19,7	15,4
Pest	93	61,6	23	89,4	27,2	16,8	5,2
Somogy	94,6	70,2	32,5	88,5	28,6	15,6	22,0
Szabolcs-Szatmár-Bereg	97,3	75,6	23,6	88,8	21,5	6,7	5,7
Jász-Nagykun-Szolnok	94,5	74,9	28,6	85	26,8	20,0	7,3
Tolna	95,5	75,8	28,4	87,9	16,8	12,6	7,9
Vas	97,4	72,7	31,6	81,9	14,9	13,7	15,0
Veszprém	92,3	65,6	21,8	81,7	20,6	13,4	6,1
Zala	96,8	80,8	39,7	86,2	31,4	15,1	13,4

Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek. Az első oszlopban N=8882, a további oszlopokban N=8329

A kérdés arra is kitért, hogy a gyerekeknek mit tanácsoltak szüleik a továbbtanulással és a pályaválasztással kapcsolatban. A legtöbb megkérdezett diák (53%) azt jelezte, hogy szülei azt szeretnék, hogy olyan szakmát szerezzen, amivel szívesen foglalkozna, illetve sokan említették, hogy szülei rábízzák a választást (46%). A szülők jelentős része (43%) azt javasolta gyermekének, hogy szakmát tanuljon és érettségit is szerezzen. A diákok 40%-a említette, hogy szülei olyan szakma kitanulását javasolták, amivel jól tud majd keresni. 28%-uknak azt tanácsolják szülei, hogy szerezzen diplomát, 26%-uknak pedig azt javasolják, hogy tanuljon szakmát. A diákok 21%-ának szeretnék a szülei, ha gyerekek a szakmájával a közelben helyezkedne el. Más jellegű tanácsot a diákok kevesebb, mint egyötöde kapott, az arányokat az 1.1.5. ábra mutatja.

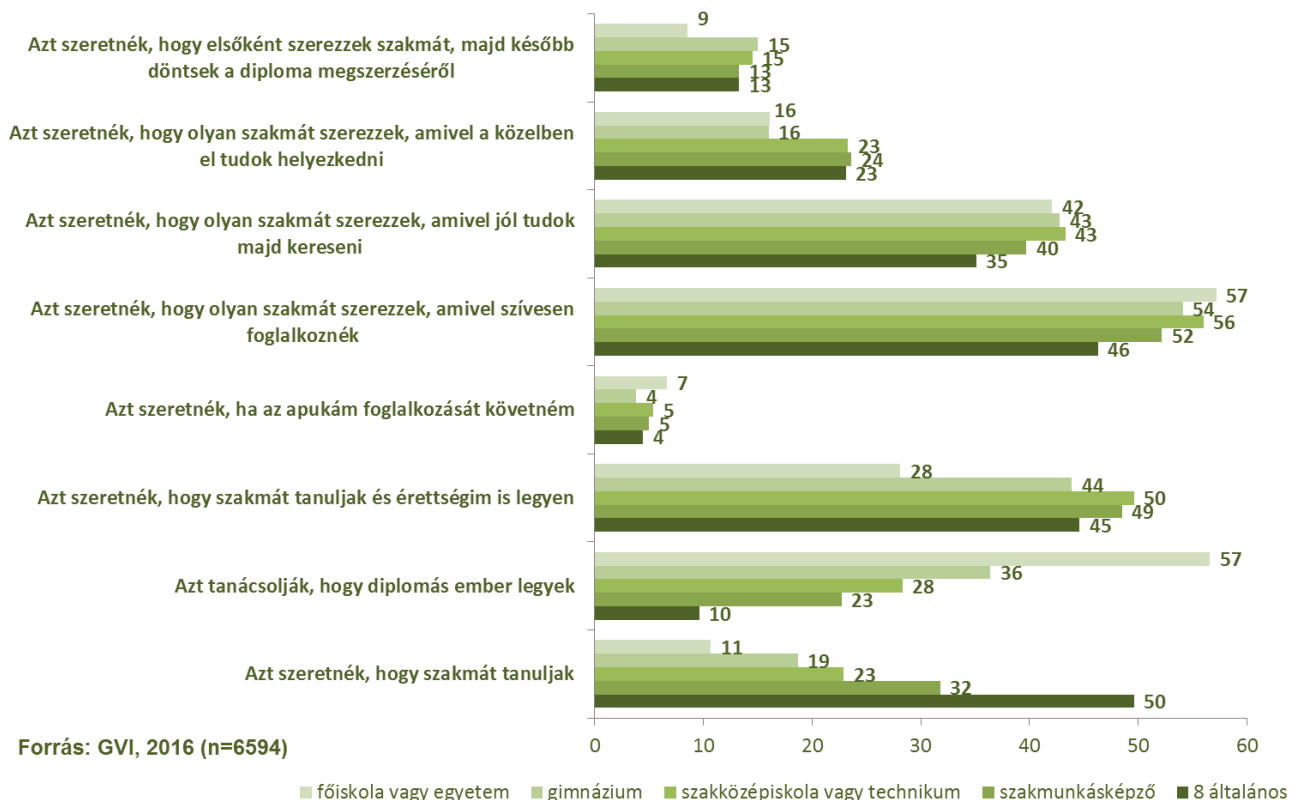
1.1.5. ábra: A gyermekek megoszlása a szerint, hogy milyen tanácsokat kaptak szüleiktől a továbbtanulásról (százalék), 2016

Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek

Az 1.1.6. ábrán láthatjuk, hogy a különböző iskolai végzettségű szülők eltérő arányban adtak bizonyos tanácsokat gyermekeiknek a továbbtanulással kapcsolatban. A legmarkánsabb különbségek a szakma- illetve a diplomaszerezésre vonatkozó tanácsoknál láthatóak. A legfeljebb 8 általánost végzett apák gyerekeinek fele (50%) kapta azt a tanácsot, hogy tanuljon szakmát, és ez az arány, ahogy nő az apa iskolai végzettsége, úgy csökken, a diplomás szülők gyerekeinél már csak 11%. Ezzel párhuzamosan, a legalacsonyabb végzettségű szülők gyerekeinek csak 10%-ának, míg a diplomás szülők gyerekeinek 57%-ának tanácsolták, hogy szerezzen diplomát. Azt a tanácsot, hogy a gyerek előbb szerezzen szakmát, majd érettségit, leginkább a szakközépiskolát végzettek gyerekei kapják (50%-uk), legkevésbé pedig a diplomás apák gyerekei (28%). Szintén a diplomás apák gyerekei körében a legalacsonyabb azok aránya, akiknek azt tanácsolják, hogy elsőként szerezzenek szakmát, majd később döntsenek a diplomaszerezésről (9%). Az arány a szakközépiskolát vagy gimnáziumot végzett apák gyerekeinél 15-15%, míg az alacsonyabb iskolai végzettségűeknél 13%. Ugyanakkor a diplomás apák gyerekei között vannak a legnagyobb arányban olyanok, akiknek szülei szeretnék, ha apjuk foglalkozását követnék (7%), míg az alacsonyabb iskolai végzettségű szülők gyerekei között az arány 4-5%. Az általános iskolát végzett apák gyerekei közül 46%-nak mondták, hogy olyan szakmát szerezzen, amivel szívesen foglalkozna, a többi iskolai végzettségi kategóriában 52-57% az arányuk. Azokban a családokban tanácsolják a legnagyobb valószínűséggel a gyerekeknek, hogy olyan szakmát szerezzenek, amivel jól tud keresni, ahol az apa legalább szakközépiskolai végzettséggel rendelkezik (54-57%), míg a szakmunkásképzőt végzett apák gyerekeinél 52%, a legfeljebb nyolc általánost végzettekénél 46% az arány. A szakközépiskolát, szakmunkásképzőt vagy 8 általánost végzett apák gyerekei között 23-24% azoknak az aránya, akiknek azt tanácsolják, hogy a közelben helyezkedjenek el, míg a gimnáziumot illetve főiskolát vagy egyetemet végzettek gyerekeinél arányuk 16-16%. (Lásd 1.1.6. ábra, az ábrán csak azokat a tanácsokat tüntettük fel, amelyeknél statisztikailag szignifikáns különbség van a különböző iskolai végzettségű apák gyerekei között.)

1.1.6. ábra: A gyermekek megoszlása a szerint, hogy milyen tanácsokat kaptak szüleiktől a továbbtanulásról az édesapa (gondviselő) iskolai végzettsége szerint (százalék), 2016

Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek

A különböző szülői tanácsok aránya megyei bontásban jelentős eltéréseket mutat. Például a szakmaszerzést Nógrád (39%) és Csongrád (36%) megyében a szülők több, mint egyharmada támogatja, miközben ugyanez az arány Budapesten és Győr-Moson-Sopron 16 illetve 14%. A szakma és az érettségi együttes megszerzését Nógrád (51%), Jász-Nagykun-Szolnok (51%) és Somogy (50%) megyében a szülők körülbelül fele támogatja, míg Budapesten arányuk 37%. Baranya megyében a diákok mindössze 17%-ának tanácsolják a diploma megszerzését, és Csongrád, Komárom-Esztergom illetve Somogy megyében is csak körülbelül 20%-uknak, míg a többi megyében 23-35% ez az arány, Budapesten pedig 43%. A legnagyobb arányban a Komárom-Esztergom (53%), és a Jász-Nagykun-Szolnok (51%) megyei gyerekek válaszolták azt, hogy a szüleik rájuk bízzák a szakmaválasztást, ez az arány Budapesten 49%, a legalacsonyabb pedig Heves megyében (37%) a legalacsonyabb. A pályaválasztási rendezvényeken való részvételt leginkább a Bács-Kiskun és Hajdú-Bihar megyei szülők támogatják (19%), a legkevésbé

pedig a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei (4%) illetve a Nógrád megyei (6%) szülők. A Komárom-Esztergom megyei és a budapesti gyerekek 64 illetve 63%-a mondta, hogy szülei azt szeretnék, hogy olyan szakmát válasszon, amivel szívesen foglalkozna, ez az arány Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében a legalacsonyabb (19%). A Zala (52%), a Borsod-Abaúj-Zemplén és a Komárom-Esztergom megyei (rendre 49-49%) gyerekek látják legnagyobb arányban úgy, hogy szülei azt szeretnék, hogy olyan szakmát szerezzenek. A legnagyobb arányban a zalai gyerekek vélik úgy, hogy a szülei azt szeretnék, olyan szakmát találjanak, amellyel a közelben el tudnak helyezkedni (36%), míg a többi megyében a tanulók kevesebb, mint harmada szerint fontos szempont a szülei számára. (Az 1.1.3. táblázatban csak azokat a tanácsokat közöljük, ahol a megyék szerinti bontásban tapasztalt legnagyobb és legkisebb arány között legalább 10%-os különbség volt.)

1.1.3. táblázat: A gyermekek megoszlása a szerint, hogy milyen tanácsokat kaptak szüleiktől a továbbtanulásról megyék szerint (százalék), 2016, N=9088

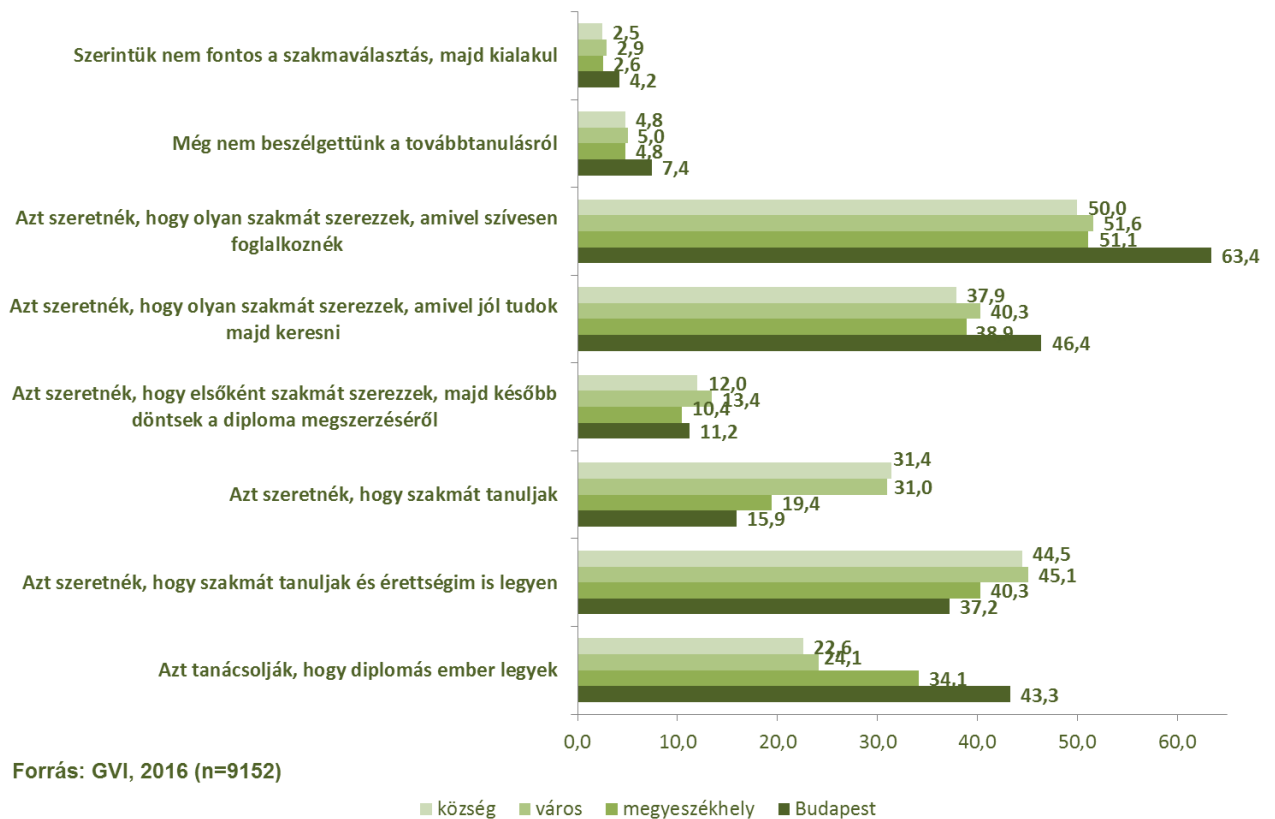
	Azt szeretnék, hogy szakmát tanuljak	Azt szeretnék, hogy szakmát tanuljak és érettségim is legyen	Azt tanácsolják, hogy diplomás ember legyek	Rám bízzák a választást	Vegyünk részt pályaválasztási rendezvényeken	Azt szeretnék, hogy olyan szakmát szerezzek, amivel szívesen foglalkoznék	Azt szeretnék, hogy olyan szakmát szerezzek, amivel jól tudok majd keresni	Olyan szakmát keressek, amivel a közelben el tudok helyezkedni
Budapest	16	37	43	49	14	63	46	19
Baranya	25	39	17	49	12	40	32	16
Bács-Kiskun	23	47	25	44	19	60	46	25
Békés	31	43	22	48	18	48	36	20
Borsod-Abaúj-Zemplén	26	48	29	45	16	58	49	25
Csongrád	36	41	21	46	13	44	31	18
Fejér	21	37	35	47	18	54	41	22
Győr-Moson-Sopron	14	38	36	44	16	60	44	21
Hajdú-Bihar	32	47	25	43	19	48	34	21
Heves	29	39	27	37	17	49	37	21
Komárom-Esztergom	27	47	20	53	15	64	49	27
Nógrád	39	51	33	48	6	54	45	25
Pest	27	45	30	49	15	60	48	23
Somogy	35	50	19	46	17	57	48	24
Szabolcs-Szatmár-Bereg	26	37	29	51	4	19	12	5
Jász-Nagykun-Szolnok	35	51	23	43	16	58	44	28
Tolna	25	38	25	45	14	55	40	20
Vas	28	44	24	36	18	47	31	17
Veszprém	34	41	18	40	14	44	28	15
Zala	34	47	26	45	18	62	52	36

Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek

A szülői tanácsok a szerint is jelentős eltéréseket mutatnak, hogy a diák milyen településtípusban (község, város, megyei jogú város vagy Budapest) jár iskolába. A községi iskolába járók szüleinek szeretné a legnagyobb része, ha gyermekük szakmát tanulna, illetve magas körökben azon szülők aránya is, akik azt szeretnék, ha gyermekük szakmát és érettségit is szerezne. Utóbbi tanács leginkább a városban tanuló gyermekek körében fordul elő. Szintén náluk a legmagasabb azon szülők aránya, akik azt szeretnék, hogy gyermekük először szakmát szerezzen, majd később döntsön a diplomaszerzésről. A szakmaszerzésre vonatkozó tanácsokról elmondható, hogy minél nagyobb a település, annál kisebb azon diákok aránya, akik az említett tanácsokat kapják. Ezzel szemben a diplomaszerzésre vonatkozó tanács esetében fordított a helyzet: a községi iskolába járó diákok közül csak 23%-nak javasolják a diplomaszerzést, míg a városban tanulók 24%-ának, a megyeszékhelyen tanulók 34%-ának, míg a Budapesten tanuló diákok 43%-ának. A Budapesten tanuló diákok között vannak a legnagyobb arányban azok, akiknek a szülei azt tanácsolták, hogy gyermekük olyan szakmát válasszon, amivel jól keres valamint olyat, amivel szívesen foglalkozna. Ugyanakkor a budapesti gyerekek körében a legmagasabb azok aránya is, akik kevésbé foglalkoztak a szakmaválasztással, azaz nem beszélgettek még a szülőkkel a témáról, illetve a szülők azt mondták, hogy a szakmaválasztás nem fontos, majd kialakul. (Lásd 1.1.7. ábra, az ábrán csak a településtípus szerint statisztikailag szignifikánsan eltérő tanácsokat tüntettük fel).

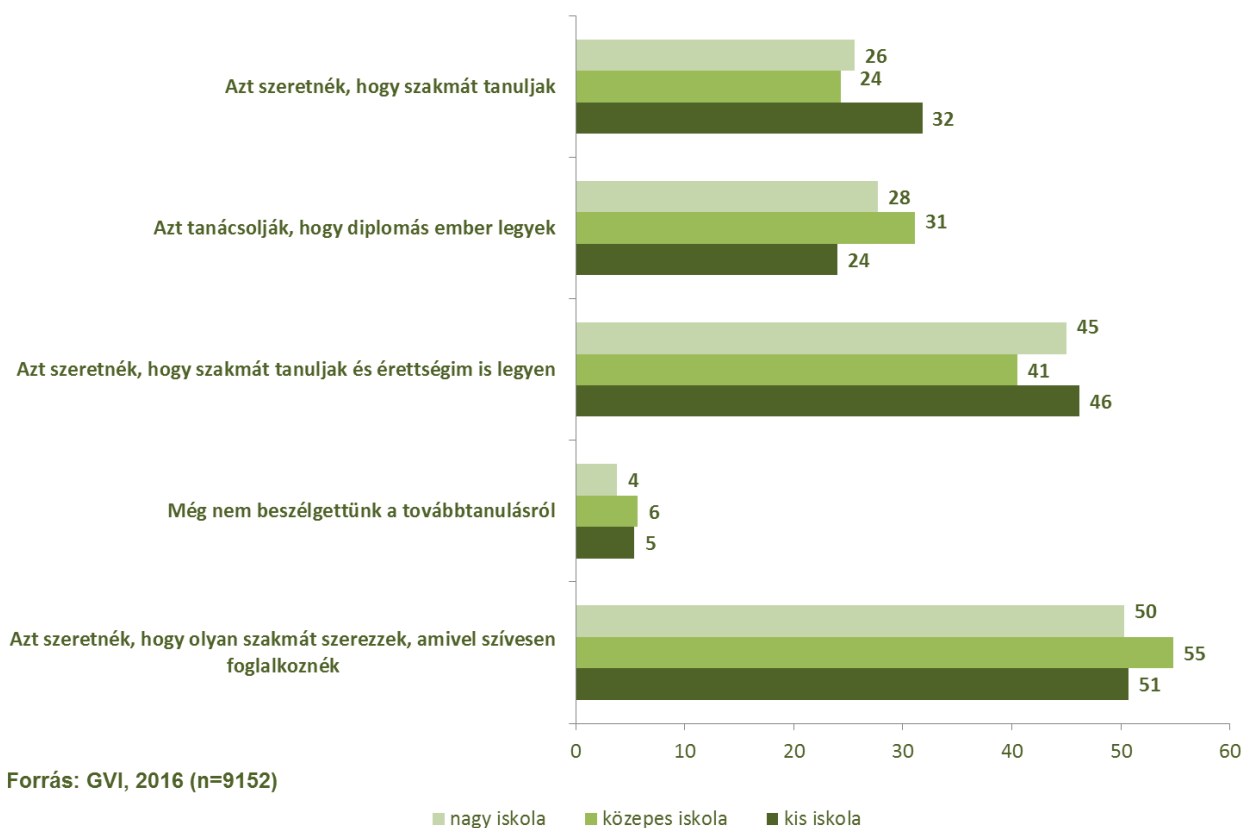
1.1.7. ábra: A gyermekek megoszlása a szerint, hogy milyen tanácsokat kaptak szüleiktől a továbbtanulásról az iskola településtípusa szerint (százalék), 2016

Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek

A különböző méretű iskolába járó diákok is különböző arányban kapnak egyes tanácsokat szüleiktől. A közepes és nagyobb iskolákba járók nagyobb részének tanácsolják szülei a diplomaszerezést. A közepes létszámú iskolákba járók között vannak a legnagyobb arányban olyanok, akiknek szülei azt szeretnék, ha olyan szakmát választanának, amivel szívesen foglalkoznának, míg a legkisebb iskolákban kapja a diákok legnagyobb része azt a javaslatot, hogy szerezzon szakmát, valamint, hogy előbb szerezzon szakmát, majd érettségit. (Lásd 1.1.8. ábra, az ábrán csak az iskola mérete szerint statisztikailag szignifikánsan eltérő tanácsokat tüntettük fel).

1.1.8. ábra: A gyermekek megoszlása a szerint, hogy milyen tanácsokat kaptak szüleiktől a továbbtanulásról az iskola mérete szerint (százalék), 2016

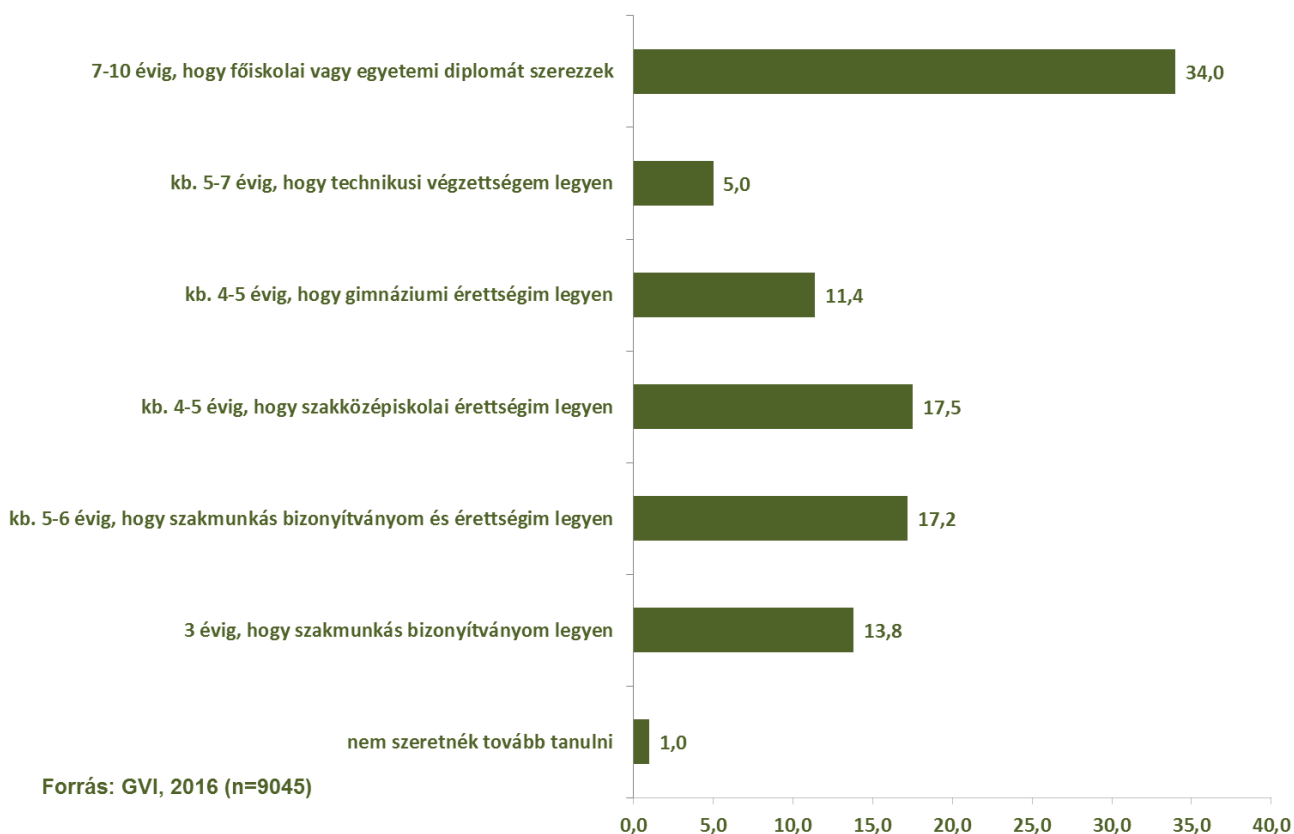

Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek

1.2. Továbbtanulási tervek és megvalósulásuk

A kérdés kitért a tanulók saját továbbtanulási terveire is. A legtöbben (34%) azt választották, hogy hét-tíz évig szeretnének továbbtanulni, hogy főiskolai vagy egyetemi diplomát szerezhessenek. A négy-öt év tanulással megszerezhető szakközépiskolai érettségi megszerzését 18%-uk tervezi, 17%-uk pedig öt-hat év alatt szakmunkás bizonyítványt és érettségit szeretne szerezni. 14%-uk a három év alatt megszerezhető szakmunkás-bizonyítvány megszerzését tűzte ki célul. A tanulók nagyjából egytizede (12%) gimnáziumi érettségit szeretne szerezni. A megkérdezettek 5%-a szeretne öt-hét év alatt technikus végzettséghez jutni. Mindössze a tanulók 1%-a látja úgy, hogy nem szeretne tovább tanulni az általános iskola után (lásd az 1.2.1. ábrát).

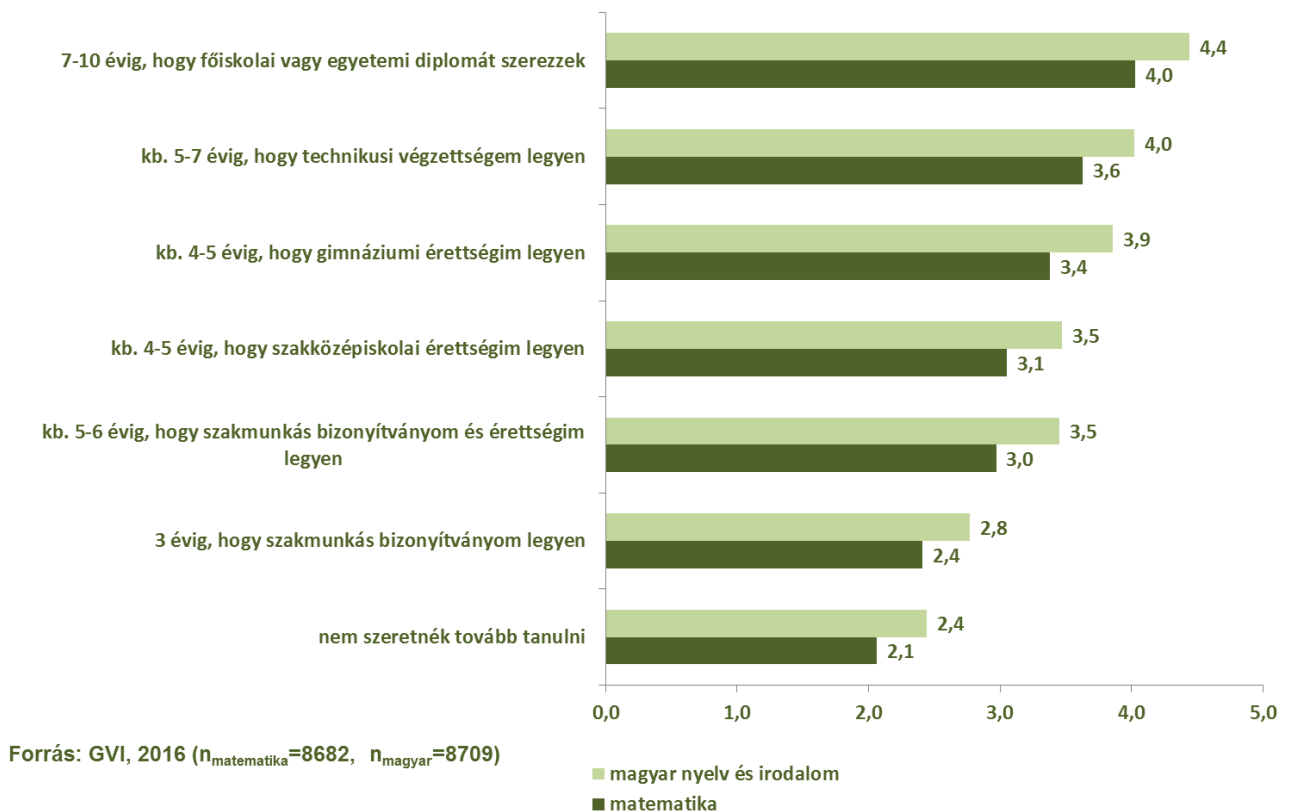
1.2.1. ábra: A tanulók megoszlása a szerint, hogy mennyi ideig szeretnének továbbtanulni az általános iskola után (százalék), 2016

Minél tovább szeretne tovább tanulni egy diák, annál jobb eredményt ért el mind matematikából, mind magyar nyelv és irodalomból félévkor. Azon diákok között, akik diplomát szeretnének szerezni, az átlagos féléves matematika eredmény 4,0, míg azok

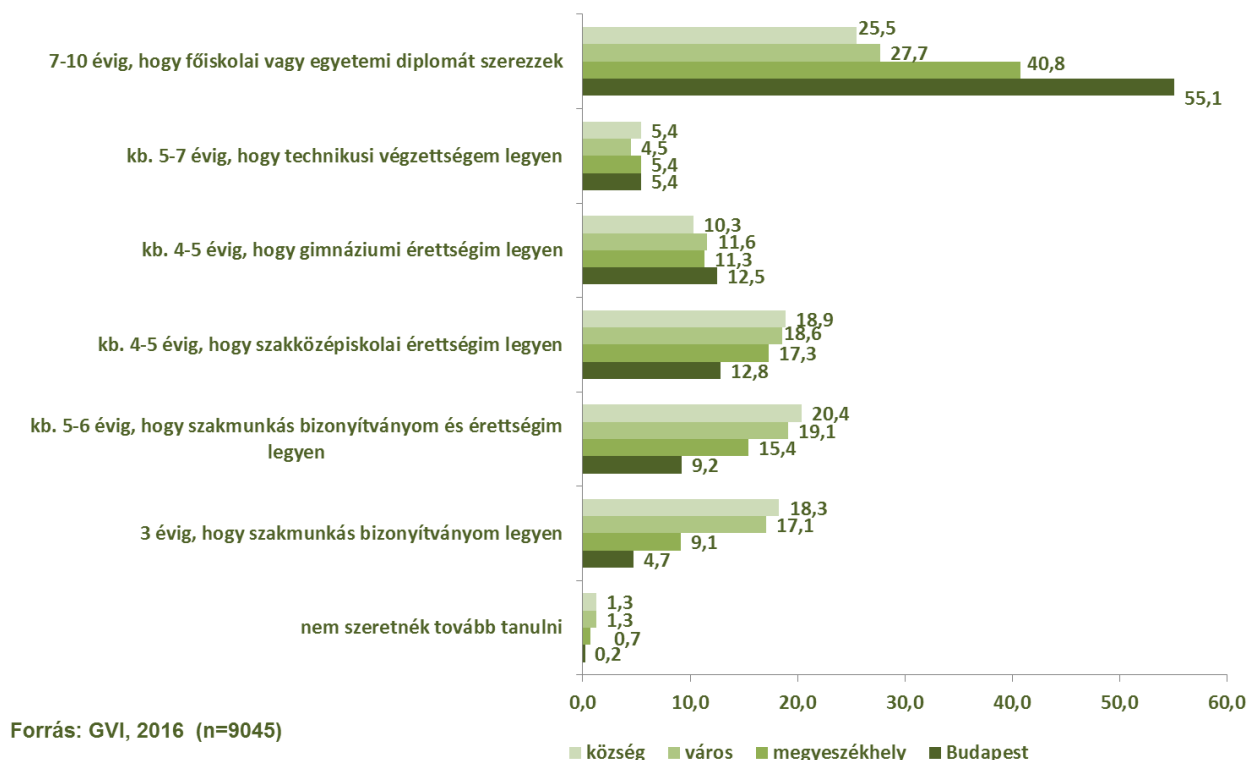
között, akik nem szeretnék továbbtanulni 2,1. Magyar irodalomból ugyanezek az átlagok 4,4 illetve 2,4. A többi csoportban a féléves átlagokat az 1.2.2. ábra mutatja.

1.2.2. ábra: A tanulók átlagos félévesi matematika és magyar irodalom jegyei a szerint, hogy mennyi ideig szeretnék továbbtanulni az általános iskola után, 2016

Az 1.2.3 ábrán látható, hogy a nagyobb településen iskolába járó diákok jellemzően hosszabb ideig szeretnék továbbtanulni, mint a kisebb településen tanuló társaik. A legmarkánsabb különbséget a diplomaszerzés esetében látjuk: a megyeszékhelyen iskolába járók 41%-a, míg a budapesti diákok 55%-a tervez főiskolára vagy egyetemre menni, míg ugyanez az arány a községben illetve városban elhelyezkedő iskolába járók között csak 25% illetve 28%. Ezzel párhuzamosan a szakmaszerzést illetve a szakma- és érettségi szerzést tervező diákok aránya a kisebb településeken a legmagasabb.

1.2.3. ábra: A különböző településtípuson iskolába járó tanulók megoszlása a szerint, hogy mennyi ideig szeretnék továbbtanulni (százalék), 2016

A továbbtanulási tervek megvalósulásáról a felmérés tavalyi hullámának utánkövetési eredményei alapján van információnk. Az adatok nem a kérdőíves felvételtől származnak, hanem közvetlenül a felmérés előző hullámában résztvevő iskoláktól. Az egyes iskolákból gimnáziumba, szakközépiskolába és szakiskolába felvételt nyert tanulók arányát tartalmazza az 1.2.1 táblázat. Gimnáziumba legtöbbször Budapest (47%) és Somogy megyében nyertek felvételt (46%). A szakközépiskolai képzésre Dunaújvárosban kerültek be a legnagyobb arányban (61%). A szakiskolai képzésre kerülők aránya Békés és Nógrád megyében a legmagasabb, 40%.

1.2.1. táblázat: Az adatfelvétel előző hullámában résztvevő tanulók beiskolázási adatai az iskolák által szolgáltatott utánkövetési adatok alapján (százalék)

	Gimnázium	Szakközépiskola	Szakiskola
Bács-Kiskun	32	33	28
Baranya	43	32	24
Békés	25	31	40
Borsod-Abaúj-Zemplén	12	49	38
Budapest*	47	45	8
Csongrád	17	48	35
Dunaújváros	30	61	10
Fejér	24	53	23
Győr-Moson-Sopron	24	61	15
Hajdú-Bihar	35	37	28
Heves	38	38	24
Jász-Nagykun-Szolnok	36	36	28
Komárom-Esztergom	41	26	31
Nagykanizsa	38	24	23
Nógrád	25	31	40
Pest	36	47	17
Somogy	46	30	24
Sopron	44	37	20
Szabolcs-Szatmár-Bereg	35	43	27
Tolna	44	36	19
Vas	37	38	25
Veszprém	40	22	18
Zala	42	31	27

Megjegyzés: a táblázat a tanulmány többi részétől eltérően nem a lekérdezéssel felvett adatokon alapul, hanem az iskolák által szolgáltatott utánkövetési adatokon.

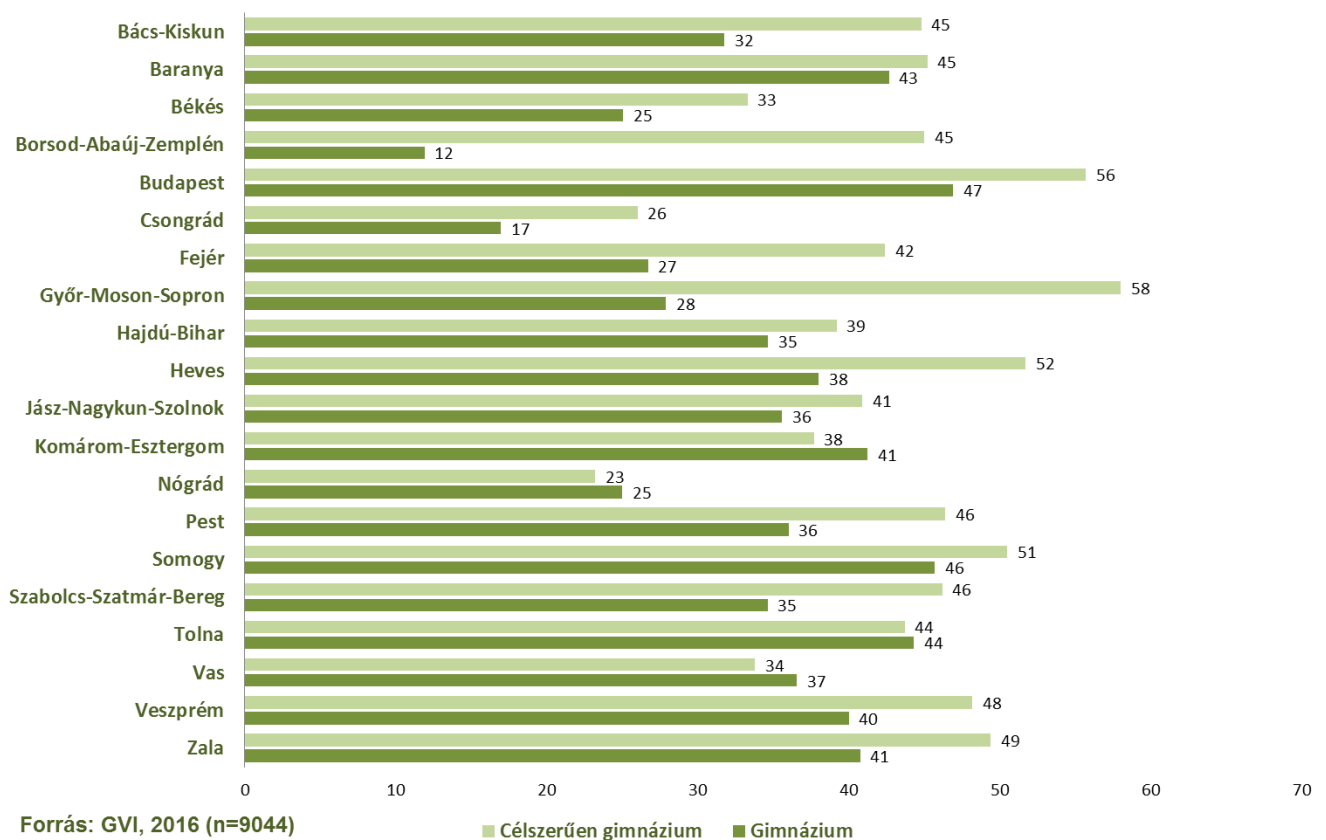
*Budapest esetében nem rendelkezünk minden tavalyi felmérésben részt vett iskoláról adatokkal.

A beiskolázási adatokat összevetettük a felmérés tavalyi hullámában lekérdezett továbbtanulási tervekkel. A 2015-ös adatfelvétel során is hét válaszlehetőség közül választhatták ki a tanulók, melyik felel meg a leginkább továbbtanulási terveiknek (az ideivel egyező módon, az 1.2.1. ábrán látható válaszlehetőségek közül). Ahhoz, hogy ezt össze tudjuk vetni a beiskolázási adatokkal, a hét válaszlehetőséget három kategóriába kódoltuk át. Az első kategóriába azok kerültek, akiknek gimnáziumba célszerű menniük terveik megvalósításához, mivel gimnáziumi érettségit vagy diplomát szeretnének. A második kategóriába kerültek azok, akiknek szakközépiskolába célszerű menniük, mivel szakközépiskolai érettségit, szakmát és érettségit vagy technikus képzést szeretnének

elérni. A harmadik kategóriába kerültek azok, akiknek szakiskolába célszerű menniük, mivel szakmunkás bizonyítványt szeretnének szerezni. Azokat, akik nem szeretnének továbbtanulni, egyik kategóriába sem vettük bele. Így a továbbtanulási tervek megvalósításához célszerűen választandó iskolatípust össze tudjuk hasonlítani a beiskolázási adatokkal, megyénkénti aggregáltsági szinten.

A célszerűen gimnáziumot választók arányát összevetve a ténylegesen gimnáziumba kerülők arányával azt láthatjuk, hogy a legtöbb megyében kevesebb tanuló kerül gimnáziumba, mint ahány terveinek megvalósításához ez lenne az ideális választás. Ez alól kivétel Nógrád és Komárom-Esztergom megye, mivel itt a gimnáziumba felvett diákok aránya magasabb, rendre 25% illetve 41%. Legrosszabb a helyzet Borsod-Abaúj-Zemplén megyében, ahol majdnem négyszer kevesebb gyerek került gimnáziumba, mint ahánynak a terveikhez ez az iskolatípus lenne az ideális választás.

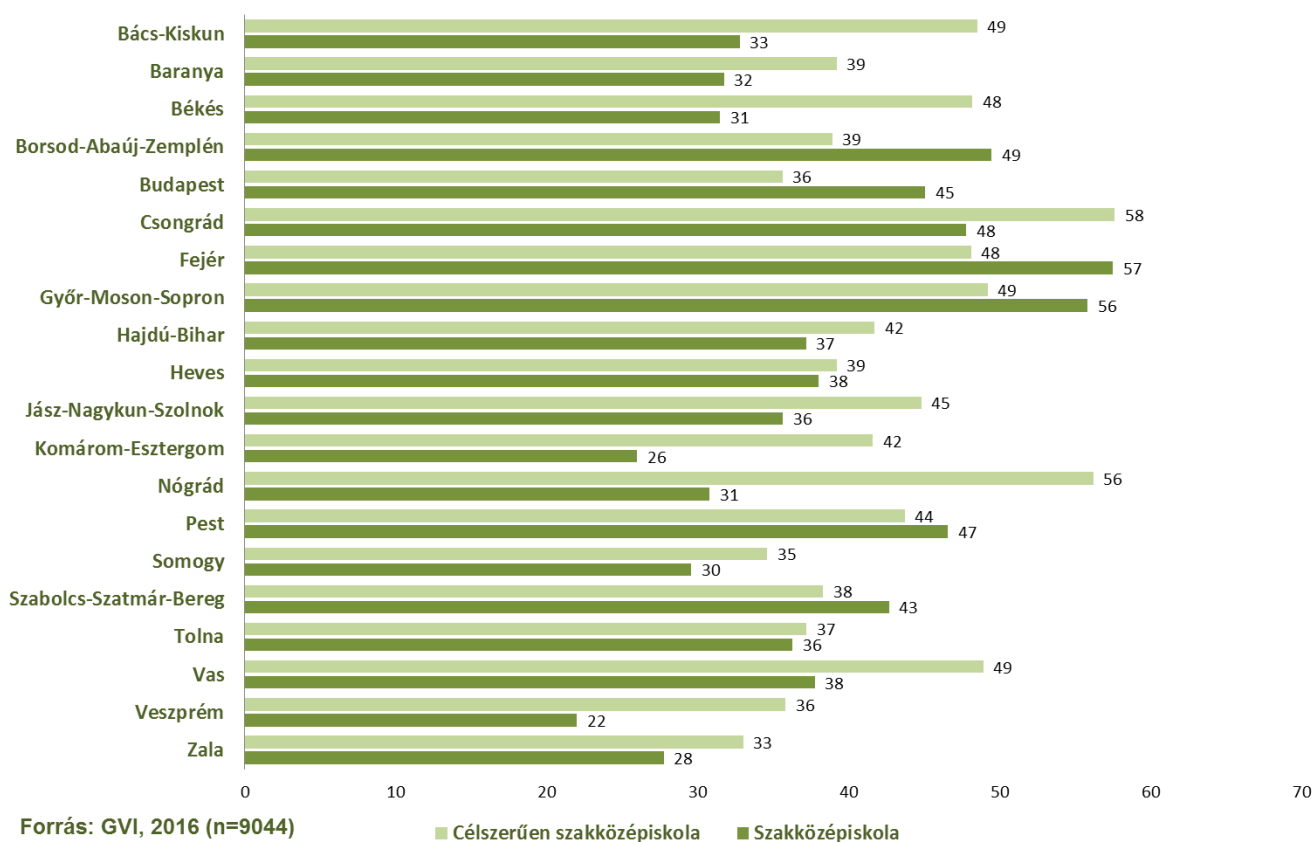
1.2.4. ábra: A célszerűen gimnáziumot választók aránya és a ténylegesen gimnáziumba kerülők aránya (százalék), 2016

A célszerűen szakközépiskolát választók arányát összevetve a ténylegesen szakközépiskolába kerülők arányával azt láthatjuk, hogy a legtöbb megyében kisebb az itt tanulni tervezők és a végül felvettek aránya közti különbség, mint a gimnáziumi továbbtanulás esetében. Nyolc megyében, Budapesten, Borsod-Abaúj-Zemplén, Bács-Kiskun, Fejér, Győr-Moson-Sopron, Heves, Pest és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyékben, magasabb volt a ténylegesen szakközépiskolába kerülők aránya, mint a célszerűen szakközépiskolát választóké. A többi megyében kevesebben kerültek szakközépiskolába, mint a célszerűen szakközépiskolát választók száma. A legnagyobb eltérés Nógrád megyében tapasztalható, ahol a diákok 56%-ának terveihez felelt volna meg a szakközépiskolai továbbtanulás, azonban a ténylegesen felvettek aránya mindössze 31% volt.

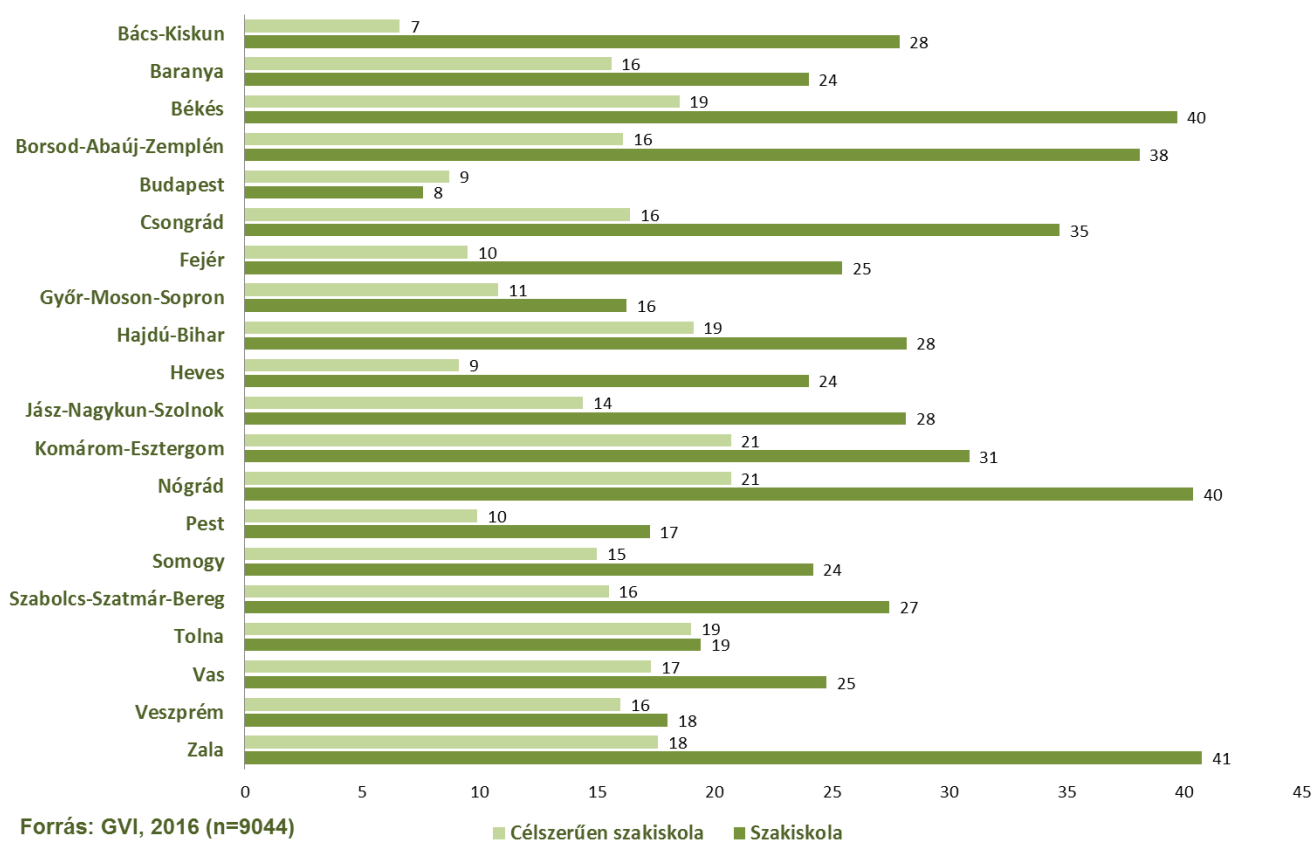
1.2.5. ábra: A célszerűen szakközépiskolát választók aránya és a ténylegesen szakközépiskolába kerülők aránya (százalék), 2016

A szakiskolába beiskolázott tanulók aránya látványosan magasabb, mint ami a tanulói terveknek megfelelne. Az egyes megyékben nem ritka, hogy másfélszer-kétszer akkora

arányban kerülnek a tanulók szakiskolába, mint ami a saját terveiknek megfelelően. Zala megyében például a tanulók 18% számára lenne a szakiskola az ideális választás, mégis 41%-uk ebbe az intézmény típusba került beiskolázásra. Ez alól kivételt Budapest jelentett, ahol a szakiskolába kerülők aránya alacsonyabb volt, mint a tanulók terveiknek megfelelő arány, azonban elmondható, hogy a fővárosban eleve alacsony volt a szakiskolai továbbtanulást tervező diákok aránya (9%, míg a bekerültek aránya 8%).

1.2.6. ábra: A célszerűen szakiskolát választók aránya és a ténylegesen szakiskolába kerülők aránya (százalék), 2016

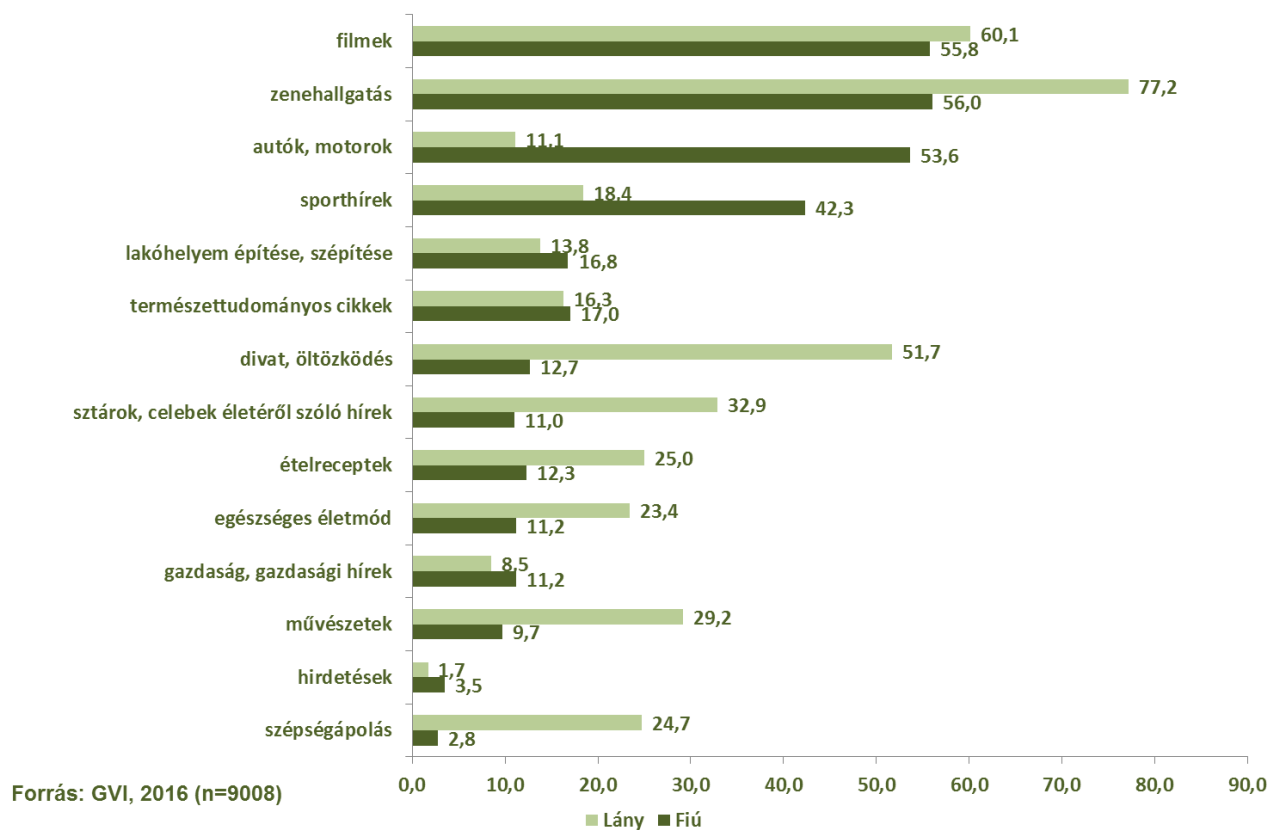
1.3. Érdeklődési kör, tehetség

Az alábbiakban a tanulók érdeklődési körét, szívesen végzett otthoni feladatait és az ezekkel kapcsolatos tapasztalatait vizsgáljuk meg, valamint azt, hogy miben érzik ügyesnek, tehetségesnek magukat, tehát motiváltságuk felől próbáljuk megközelíteni a munkával való kapcsolatukat.

A diákok érdeklődési körét vizsgáló kérdés esetében a legtöbben a zenehallgatást (67%) és a filmnézést (58%) említették meg. Ezeken kívül sokan válaszolták, hogy a divat és az öltözködés (32%) érdekli őket, valamint, hogy autókról, motorokról olvasnak szívesen (33%), illetve a sporthíreket követik (31%). A diákok mintegy negyedét érdekli a szépségápolás (25%) és a sztárokról, celebekről szóló hírek (22%). Nagyjából a tanulók egyötödét érdeklik a művészetek (19%), az ételreceptek (19%), az egészséges életmód (17%) és a természettudományos cikkek (16%). Ennél kevesebben vannak, akiket a lakóhelyük építése, szépítése (15%), a gazdaság, gazdasági hírek (9%), illetve különféle hirdetések (3%) érdekelnek.

Ha nemek szerint vizsgáljuk a diákok érdeklődési körét, azt tapasztaljuk, hogy a természettudományos cikkek és különféle hirdetések iránt érdeklődők körében kiegyenlítettnak mondható a nemek aránya. A többi érdeklődési terület esetében viszont jelentős eltérések figyelhetőek meg. A lányok körében népszerűbbek a filmek (lányok: 60%, fiúk: 56%), a zenehallgatás (lányok: 77%, fiúk: 56%), a divat és az öltözködés (lányok: 52%, fiúk: 13%), a szépségápolás (lányok: 25%, fiúk: 3%), a sztárok, celebek életéről szóló hírek (lányok: 33%, fiúk: 11%), a művészetek (lányok: 29%, fiúk: 10%), az ételreceptek (lányok: 25%, fiúk: 13%), illetve az egészséges életmód (lányok: 23%, fiúk: 11%). A fiúkat pedig a lányoknál nagyobb arányban érdeklik az autók és motorok (fiúk: 54%, lányok: 11%), sporthírek, (fiúk: 43%, lányok: 19%), a lakóhelyük építése, szépítése (fiúk: 17%, lányok: 14%) valamint a gazdaság, gazdasági hírek (fiúk: 11%, lányok: 9%) (lásd az 1.3.1. ábrát).

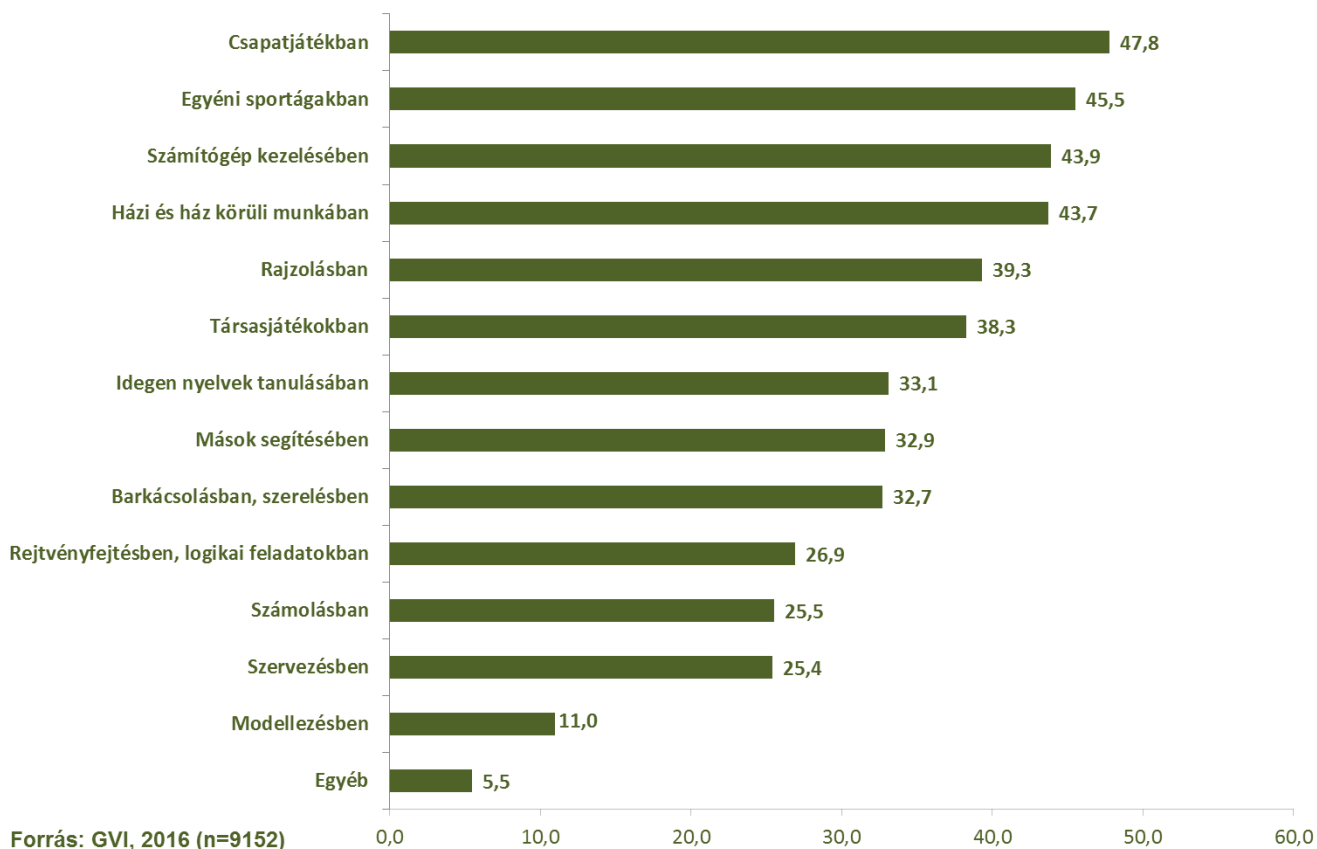
1.3.1. ábra: A tanulók megoszlása érdeklődési körük alapján nemek szerint (százalék), 2016

Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek

A tanulókat arról is megkérdeztük, hogy miben érzik ügyesnek magukat, miben tehetségesek. A legtöbben a csapatjátékokban (48%), az egyéni sportágakban (46%), a számítógép kezelésben (44%) és a házi és házkörüli munkák végzésében (44%) mondták magukat tehetségesnek. A rajzolás 40%-uk, a társasjátékokat 38%-uk, az idegen nyelvek tanulását, mások segítségét és a barkácsolást 33-33%-uk említette. 27%-uk a rejtvényfejtésben, logikai feladatokban, 26%-uk számolásban, 25%-uk szervezésben, 11%-uk pedig modellezésben tartja magát ügyesnek (lásd az 1.3.2. ábrát). 6%-uk adott egyéb választ, közülük legtöbben valamilyen művészeti tevékenységet (éneklés, hangszer, tánc, színészkedés), az állatokkal való foglalkozást, illetve a sütés-főzést említették.

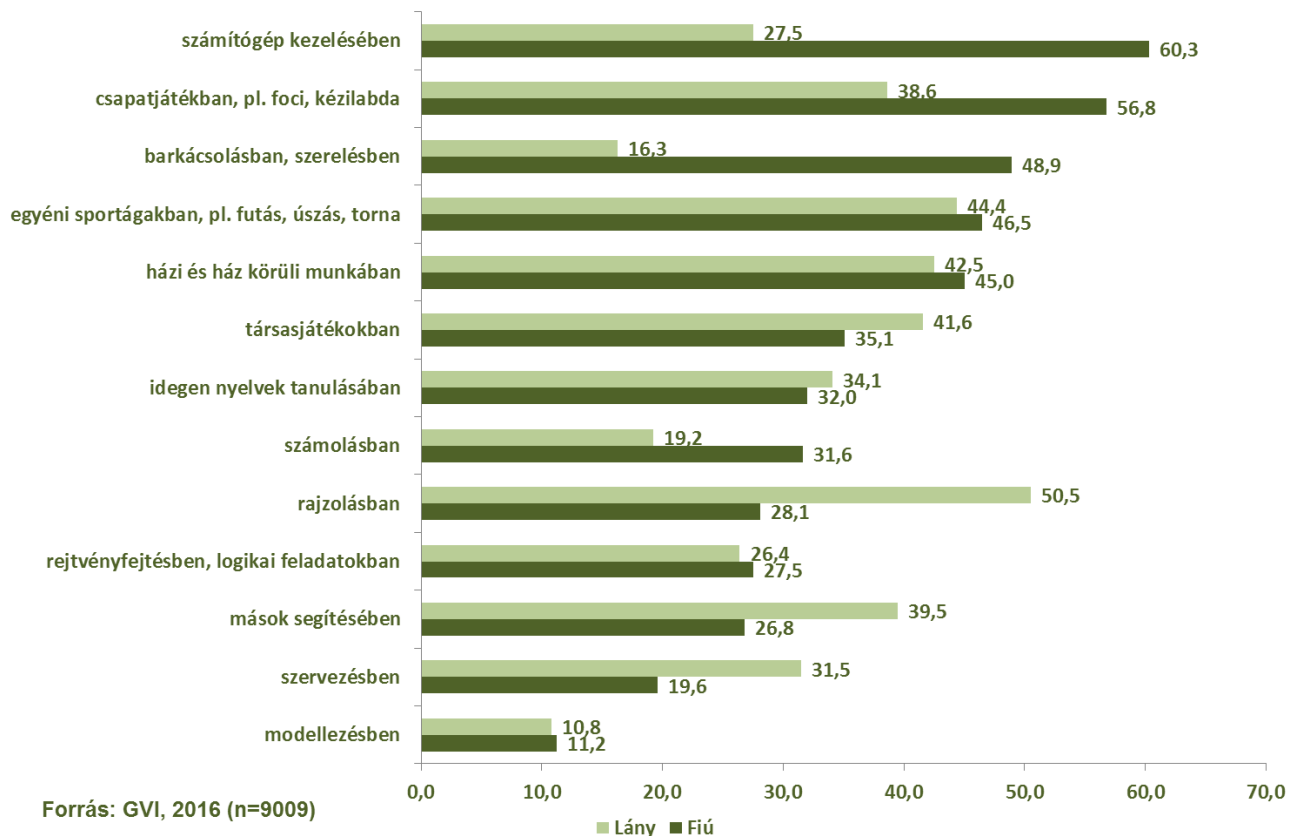
1.3.2. ábra: A tanulók készségei saját nézőpontjukból – „Miben vagy ügyes?” (százalék), 2016

Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek

A nemek szerinti bontás (lásd az 1.3.3. ábrát) azt mutatja, hogy a fiúk a lányokhoz képest jóval nagyobb arányban érzik magukat ügyesnek a számítógép kezelésében, a barkácsolásban, a csapatjátékokban, valamint a számolásban. A lányok pedig általában rajzolásban, mások segítségével, szervezésben, társasjátékokban és idegen nyelvek tanulásában tartják magukat ügyesebbnek, mint a fiúk.

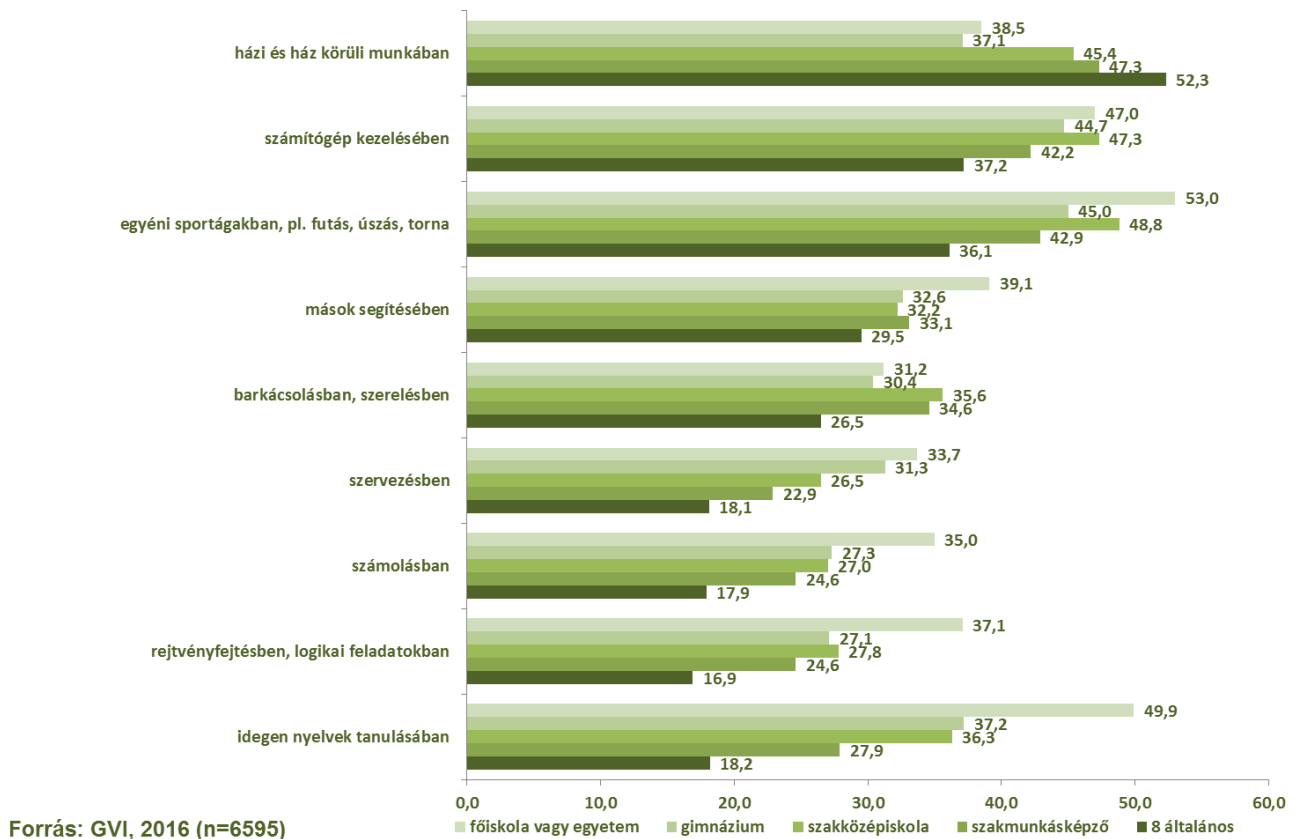
1.3.3. ábra: A különböző nemű tanulók megoszlása a szerint, hogy miben tartják magukat ügyesnek (az említések százalékos aránya), 2016

Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek

Több készség esetében szembeötlő, hogy minél magasabb a szülő iskolai végzettsége, a gyermeke annál nagyobb valószínűséggel tartja magát ügyesnek az adott területen – ilyen a szervezés, a rejtvényfejtés, az egyéni sportágak, az idegen nyelvek tanulás és a számolás is. A házi és ház körüli munkák esetében fordított a helyzet: a legalacsonyabb iskolai végzettségűek gyermekei tartják nagy százalékban ügyesnek magukat ezekben (lásd az 1.3.4. ábra, az ábrán az apa iskolai végzettsége szerint szignifikáns, legnagyobb eltérést mutató tevékenységeket tüntettük fel).

1.3.4. ábra: A különböző iskolai végzettségű szülők gyerekeinek megoszlása a szerint, hogy miben tartják magukat ügyesnek (az említések százalékos aránya), 2016

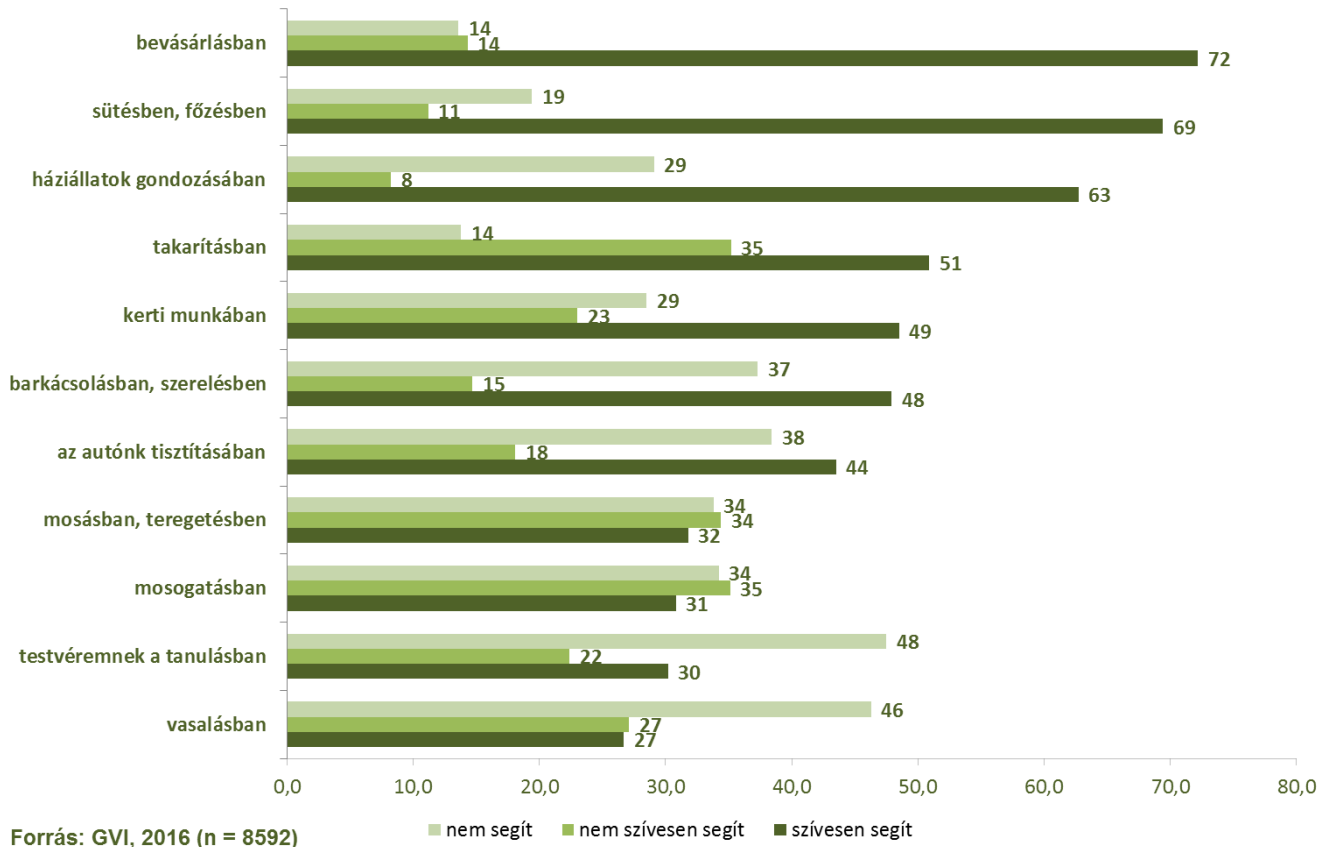
Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek

A diákoktól azt is megkérdeztük, hogy milyen feladatokat végeznek szívesen otthon, miben szoktak segíteni, vagy ha nem szoktak, mire fordítják inkább idejüket. A tanulók túlnyomó többsége (94%) szokott otthon segíteni, csupán 4%-uk mondta azt, hogy nem vesz részt a házimunkákban, illetve 2%-uk nem válaszolt a kérdésre.

Azok közül, akik szoktak otthon segíteni, a legtöbben (70-85%) a bevásárlásban, sütés-főzésben és a háziállatok gondozásában vesznek részt, nagy részük szívesen is teszi ezt. Takarításban a tanulók 51%-a segít szívesen, 35%-uk pedig azért, mert muszáj. Kerti munkát 49%-uk végez szívesen, és 23%-uk kötelességből, ugyanezek az arányok a barkácsolásnál 48% illetve 15%, az autó tisztításánál 44% és 18%. Testvérének a tanulók 30%-a segít szívesen, 22%-uk pedig nem szívesen. A mosogatásnál, a mosásnál és

vasalásnál azoknak a gyerekeknek az aránya magasabb, akik nem szívesen segítenek benne, csak azért, mert muszáj. (lásd az 1.3.5. ábrát).

1.3.5. ábra: Tanulók megoszlása az otthon végzett segítő tevékenységeik szerint (százalék), 2016

Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek

Az otthoni segítségnyújtás jelentős, nemek szerinti eltéréseket mutat. A legtöbb házimunkában a lányok szívesebben segítenek a fiúknál, ez alól kivétel az alábbi két munka:

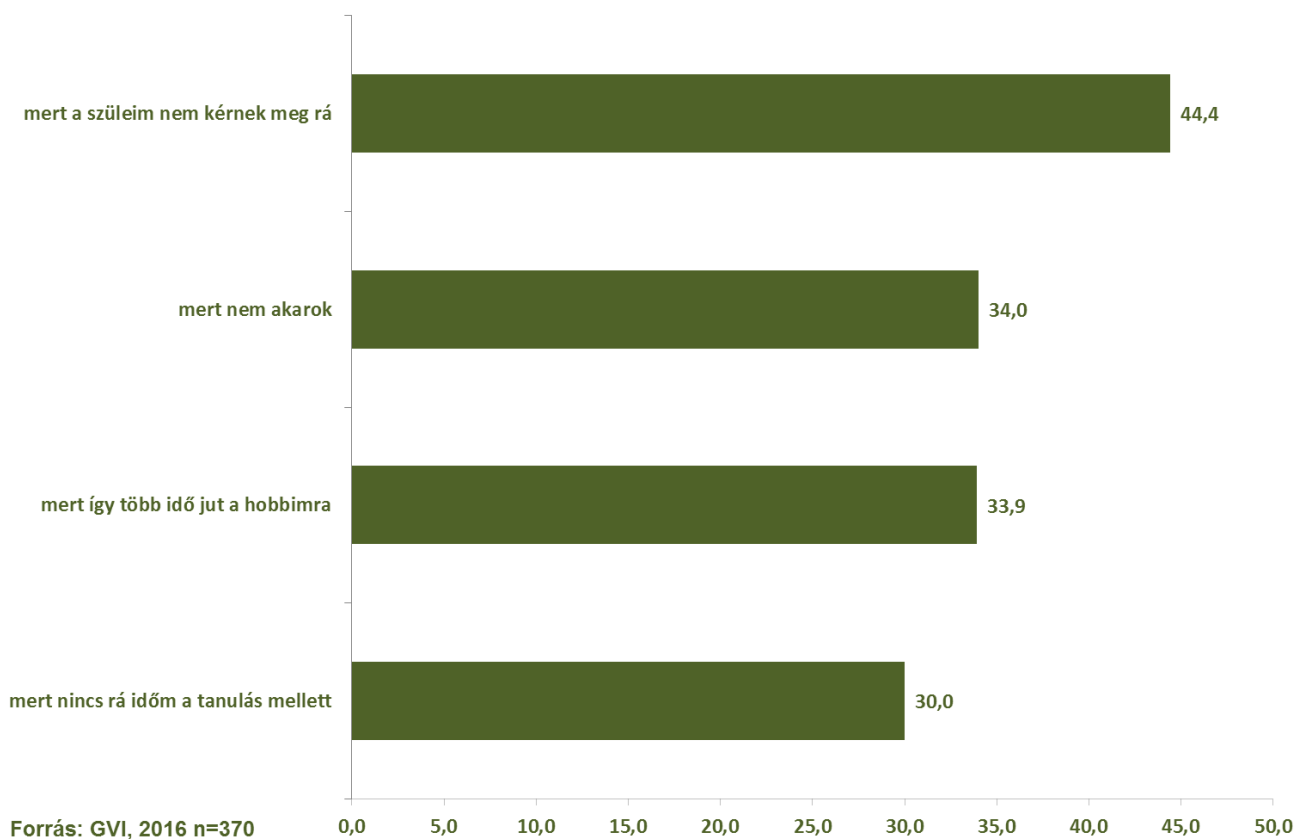
- barkácsolásban, szerelésben a fiúk 88%-a segít szívesen, a lányok körében ez csak 60%
- az autó tisztításában a fiúk közül 77%, a lányok körében 64% segít szívesen
- a kerti munkákban a fiúk 70%-a, lányoknak 66%-a segít szívesen

A lányok szívesebben segítenek sütésben, főzésben (fiúk: 75%, lányok: 95%) és a bevásárlásban (fiúk: 75%, lányok: 91%). Szintén a lányok segítenek szívesebben a háziállatok gondozásában (fiúk 87%, lányok 90%), a takarításban (fiúk: 49%, lányok: 67%), a testvérüknek a tanulásban (fiúk: 50%, lányok: 64%), a vasalásban (fiúk: 33%, lányok: 62%), a mosásban, teregetésben (fiúk: 33%, lányok: 60%) és a mosogatásban (fiúk: 36%, lányok: 54%).

Azoktól, akik semmiben nem szoktak otthon segíteni, megkérdeztük ennek okát is. Az 1.3.6. ábrán látható, hogy a legtöbben (44%) azért nem segítenek, mert a szüleik nem kérik meg őket. A megkérdezett tanulók 34-34%-a azért nem vesz részt az otthoni feladatokban, mert nem akar vagy, mert így több ideje marad a hobbijára, 30%-uknak pedig nem jut ideje rá a tanulás mellett.

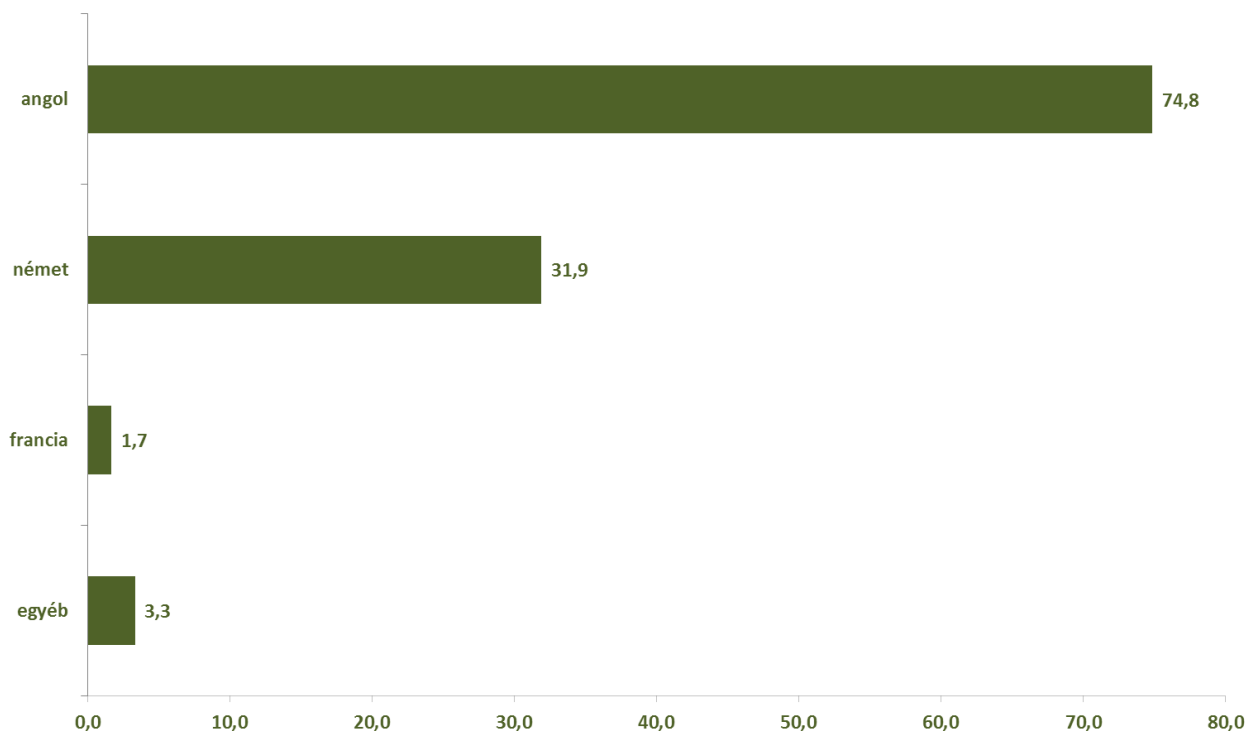
1.3.6. ábra: Az otthon nem segítő tanulók indokai az otthoni munka elmaradására (százalék), 2016

Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek

Ebben évben is megkérdeztük a diákoktól, hogy milyen idegen nyelvet tanulnak (1.3.7. ábra). A diákok háromnegyede (75%) tanul angolul, több, mint egyharmaduk németül (32%), és 2%-uk franciául. Egyéb idegen nyelvet említett a diákok 3,3%-a. Az egyéb nyelvek közül a spanyol, a japán, az orosz, az olasz és a horvát nyelv tanulói voltak 20 főnél többen. A diákok 88%-a egy nyelvet tanul, 10%-uk kettőt vagy többet, 2%-uk pedig egyet sem.

1.3.7. ábra: A különböző nyelveket tanuló diákok aránya (százalék), 2016

Forrás: GVI, 2016 n=9152

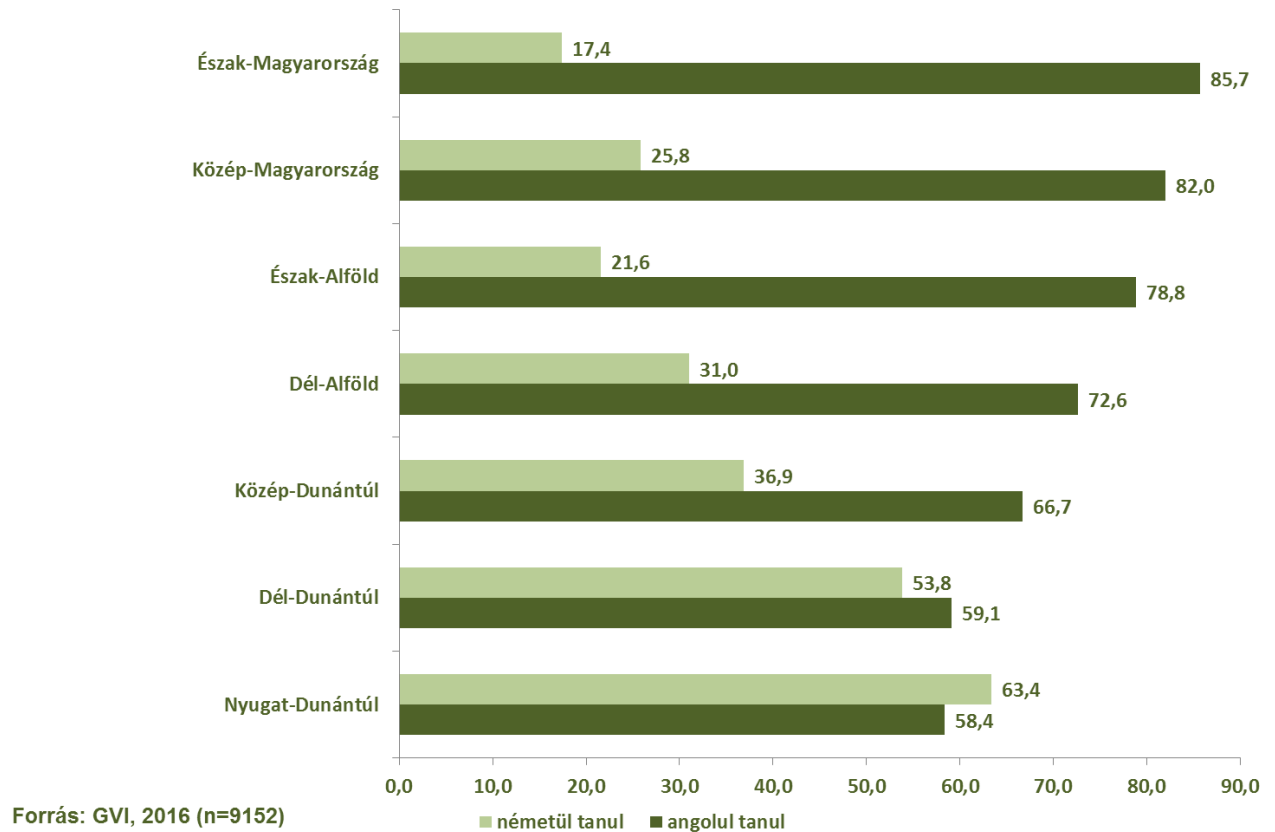
Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek

Az 1.3.8. ábrán látható, hogy a Nyugat-Dunántúlon a diákoknak körülbelül nagyobb része tanul németül, mint angolul, míg a többi régióban az angol a domináns nyelv. Az angol nyelvet legnagyobb arányban Észak-Magyarországon és Közép-Magyarországon, illetve az alföldi régiókban tanulják, míg a németet leginkább a dunántúli régiókban.

A két nyelven tanuló diákok aránya a Nyugat-Dunántúlon a legmagasabb (23%) ezt követi a Dél-Dunántúl (15%) és Közép-Magyarország (11%). A többi régióban 10% alatti a két nyelven tanuló diákok aránya, a legalacsonyabb az észak-alföldi és az észak-magyarországi régióban (rendre 5-5%).

Angolul a közepes iskolákba járó diákok nagyobb része tanul (78%) a nagy illetve a kis iskolákba járóknál ez az arány 73 illetve 70%. A kis iskolákba járók között vannak a legnagyobb arányban olyanok (38%), akik németül tanulnak, nagy illetve a közepes iskolákba járóknál a megfelelő arányok rendre 31% és 30%.

1.3.8. ábra: A különböző nyelveket tanuló diákok aránya régiónként (százalék), 2016

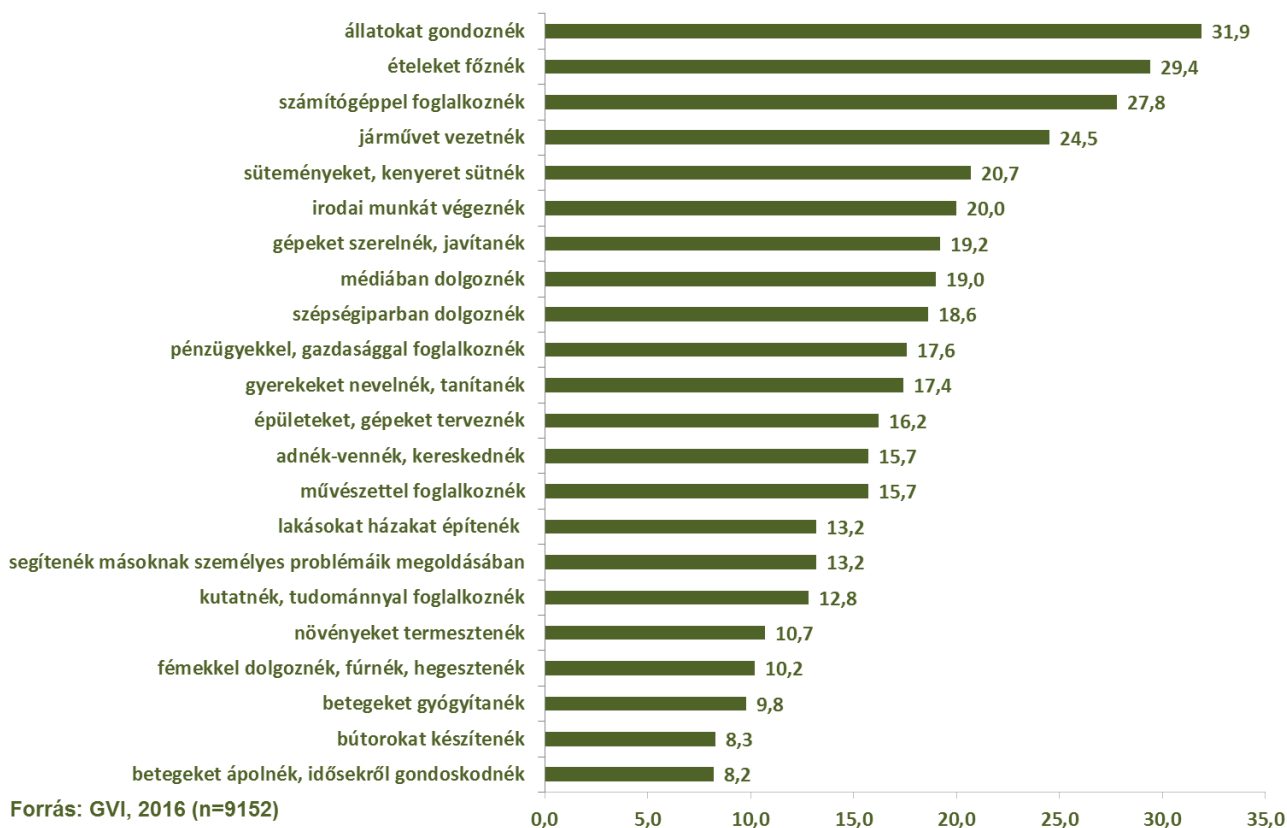
Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek

1.4. Munkával kapcsolatos tervek

Az alábbiakban a tanulók munkával kapcsolatos elképzeléseit járjuk körül, melyek szoros összefüggésben állnak továbbtanulási terveikkel. A diákok több válaszlehetőséget is megjelölhettek.

Az adatok szerint (lásd az 1.4.1. ábrát) az állatgondozás a legnépszerűbb jövőbeli foglalkozás a diákok körében – 32%-uk jelölte meg ezt a válaszlehetőséget. A szakácsmesterség és a számítógépen végzett munka is igen népszerű (29 és 28%). A tanulók több, mint ötöde vezetne járműveket (25%), lenne pék vagy cukrász (21%) avagy végezne irodai munkát (20%). A következő válaszokat a diákok 15-20%-a adta: gépeket szerelnék (19%), médiában dolgoznék (19%), a szépségiparban dolgoznék (19%), pénzügyekkel, gazdasággal foglalkoznék (18%), gyerekeket nevelnék tanítanék (17%), épületeket, gépeket terveznék (16%), adnék-vennék, kereskednék (16%), művészettel foglalkoznék (16%). Kevesebben vannak, akik lakásokat, házakat építenék (13%), mások személyes problémáiban segítenének (13%), akik kutatói tudományos pályára vágynak (13%), akik növényeket termesztenének (11%) vagy fémekkel dolgoznának (10%). A legkisebb arányban azok vannak, akik betegeket gyógyítanának (10%) vagy ápolnának (8%) illetve akik bútorokat készítenének (8%).

1.4.1. ábra: A tanulók megoszlása későbbi foglalkozásukkal kapcsolatos terveik szerint (százalék), 2016

Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek

A munkával, hivatással kapcsolatos tervek jelentős nemek szerinti eltéréseket mutatnak (lásd az 1.4.1. táblázatot). A gépszerelés (a fiúk 36%-a jelölte meg ezt a lehetőséget, a lányoknak pedig 2%-a), a fémmegmunkálás (fiúk: 19%, lányok: 1%), a gépjárművezetés (fiúk: 39%, lányok: 9%) és a bútorasztalosság (fiúk: 13%, lányok: 4%) a fiúkat jobban vonzzák, mint a lányokat. Emellett a fiúkat jobban érdeklik a számítógépen végezhető munkák, mint a lányokat (fiúk: 46%, lányok: 10%). Továbbá kereskedőnek (fiúk: 20%, lányok: 12%), építész- vagy gépészmérnöknek (fiúk: 25%, lányok: 8%) is több fiú menne, mint lány. Lakások és házak építésével szintén szívesebben foglalkoznának a fiúk (fiúk: 19% lányok: 7%), emellett kicsit nagyobb arányban dolgoznának pénzügyi területen (fiúk: 19%, lányok: 17%), végeznének tudományos kutatómunkát (14%-uk, míg a lányoknak 12%-a) illetve foglalkoznának növénytermesztéssel (fiúk: 11%, lányok: 10%).

Az adatok szerint a lányok körében jóval népszerűbb a szépségiparban végzett munka, mint a fiúk között (fiúk: 2%, lányok: 36%), a tanítás (fiúk: 6%, lányok: 29%) és a személyes problémák megoldásában nyújtott segítség (fiúk: 6%, lányok: 21%). Emellett szakácsnak is jóval több lány készül (fiúk: 21%, lányok: 38%) és a médiában is több lány helyezkedne el (fiúk: 16%, lányok: 23%). Irodai munkát is inkább a lányok végeznének, mint a fiúk (fiúk: 16%, lányok: 24%). Művészettel foglalkozna a lányok 25%-a, míg a fiúk között csak 7% ez az arány. Péknek, vagy cukrásznak készül a lányok közül 31%, a fiúk közül pedig csak 10%. Ápolónak a fiúk 3%-a menne, a lányok közül 14%, orvosnak pedig a fiúk 5%-a, míg a lányok közül 15%. Állatokat is inkább a lányok gondoznának (fiúk: 25%, lányok: 39%).

1.4.1. táblázat: A tanulók későbbi foglalkozásukkal kapcsolatos tervei nemek szerint, 2016

	Fiúk				Lányok			
	Említette		Nem említette		Említette		Nem említette	
	Eset- szám	Szá- zalék	Eset- szám	Szá- zalék	Eset- szám	Szá- zalék	Eset- szám	Szá- zalék
gépeket szerelnék, javítanék	1629	35,9	2903	64,1	107	2,4	4371	97,6
fémekkel dolgoznék, fűrnék, hegesztenék	865	19,1	3666	80,9	54	1,2	4424	98,8
számítógépen dolgoznék	2066	45,6	2465	54,4	436	9,7	4042	90,3
ételeket főznék	962	21,2	3570	78,8	1697	37,9	2781	62,1
betegeket ápolnák, idősekről gondoskodnák	122	2,7	4409	97,3	620	13,8	3858	86,2
betegeket gyógyítanék	217	4,8	4314	95,2	659	14,7	3818	85,3
lakásokat, házakat építenék	873	19,3	3658	80,7	323	7,2	4155	92,8
épületeket, gépeket terveznék	1121	24,7	3410	75,3	343	7,7	4135	92,3
bútorokat készítenék	566	12,5	3966	87,5	185	4,1	4293	95,9
járművet vezetnék	1780	39,3	2751	60,7	418	9,3	4060	90,7
irodai munkát végeznék	729	16,1	3802	83,9	1083	24,2	3394	75,8
süteményeket, kenyeret sütnék	465	10,3	4066	89,7	1403	31,3	3075	68,7
gyerekeket nevelnék, tanítanék	284	6,3	4248	93,7	1284	28,7	3194	71,3
növényeket termesztenék	500	11	4032	89	464	10,4	4014	89,6
állatokat gondoznák	1140	25,2	3391	74,8	1741	38,9	2737	61,1
szépségiparban dolgoznék	89	2	4443	98	1594	35,6	2883	64,4
adnék-vennék, kereskednék	901	19,9	3631	80,1	514	11,5	3963	88,5
művészettel foglalkoznák	317	7	4214	93	1104	24,7	3374	75,3
pénzügyekkel foglalkoznák	844	18,6	3687	81,4	737	16,5	3740	83,5
segítenék másoknak személyes problémáik megoldásában	273	6	4258	94	916	20,5	3561	79,5
médiában dolgoznék	705	15,6	3827	84,4	1010	22,6	3468	77,4
kutatnák	622	13,7	3910	86,3	530	11,8	3947	88,2

Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek

Az apa legmagasabb iskolai végzettsége szerint is megvizsgáltuk, hogy milyen szakmák érdeklik a tanulókat. Elmondható, hogy általában a szellemi foglalkozásokhoz köthető tevékenységeket (épületeket, gépeket terveznek, irodai munkát végeznék, művészettel foglalkoznák, számítógépen dolgoznák, médiában dolgoznák, pénzügyekkel, gazdasággal foglalkoznák, kutatnák, segítenék mások problémáinak megoldásában, betegeket gyógyítanák), általában annál szívesebben végeznének a diákok, minél magasabb apjuk iskolai végzettsége. Nagyjából fordított kapcsolatot látunk a következőknél: ételeket főznék, süteményeket, kenyeret sütnék, fémekkel dolgoznák, lakásokat, bútorokat készítenék, a szépségiparban dolgoznák – ezeket annál valószínűbb, hogy említette egy diák, minél alacsonyabb apja iskolai végzettsége. Járművezetéssel a szakközépiskolát végzett szülők gyerekei végeznének a legnagyobb arányban, az alacsonyabb iskolai végzettséggel rendelkező szülők körében azonban ez az arány rendre magasabb, mint a gimnáziumot végzett vagy diplomás apák gyermekeinél.

Tehát azt láthatjuk, hogy a tanulók általában leginkább olyan foglalkozásokat szeretnének űzni, amelyhez olyan szintű iskolai végzettség szükséges, amilyen apjuknak is van (lásd az 1.4.2. táblázatot). (A táblázatban az apa iskolai végzettsége szerint statisztikailag szignifikánsan eltérő válaszok szerepelnek, így nem szerepelnek a foglalkozások között a következők: gyerekeket nevelnék, tanítanák; növényeket termesztenék, betegeket ápolnék, adnék, vennék, kereskednék, lakásokat, házakat építenék, állatokat gondoznék. Ezek a foglalkozások az apa iskolai végzettségétől függetlenül körülbelül egyforma mértékben voltak vonzóak a gyerekek számára.)

1.4.2. táblázat: A tanulók későbbi foglalkozásukkal kapcsolatos tervei gondviselőjük iskolai végzettsége szerint (az említések százalékos aránya, N=6595), 2016

	legfeljebb 8 általános	szakmun- káképző	szakközépi skola	gimnázium	főiskola vagy egyetem
gépeket szerelnék, javítanék	18,9	21,8	21,9	19,1	13
fémekkel dolgoznék, fűrnék, hegesztenék	12,8	12,4	10,7	8,3	4,2
számítógéppel foglalkoznák	20,4	24,7	30,6	29,5	30,1
ételeket főznék	39,8	31,6	27,3	27,6	24,9
betegeket gyógyítanék	9,3	10,5	9,6	8,3	13,7
épületeket, gépeket terveznék	9	15,2	17,3	18,6	22,2
bútorokat készítenék	8,1	9,8	8	8,1	5,7
járművet vezetnék	25,2	28	26,8	21,9	16,3
irodai munkát végeznék	15,1	19,8	22,9	20,6	25,1
süteményeket, kenyeret sütnek	33,2	22,2	18,1	16,9	14,9
szépségiparban dolgoznék	24,8	18,8	18,9	18,1	16,1
művészettel foglalkoznák	13,5	14,8	14	17,9	20,4
pénzügyekkel, gazdasággal foglalkoznák	12,2	14,4	21,4	19,3	24,3
segítenék másoknak személyes problémáik megoldásában	13,1	13,7	12,1	14,9	17,2
médiában dolgoznék	11,6	17,2	20,9	23,7	26,3
kutatnék, tudománnyal foglalkoznák	6,9	10,1	12,4	15,2	22,1

Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek

A tanulók jövőbeli foglalkozásával kapcsolatos terveit összehasonlítottuk a magyarországi régiók között is (lásd az 1.4.3. táblázatot). Elmondható, hogy a regionális különbségek a legtöbb szakma esetében nem jelentősek, és több szakma esetében („járműveket vezetnék”; „gyerekeket nevelnék, tanítanék”; „szépségiparban dolgoznék”; „bútorokat készítenék”; „irodai munkát végeznék”; „növényeket termesztenék”) az egyes régiókban élő gyerekek válaszai statisztikai értelemben nem különböznek. A szellemi munkákat³ tekintve általában megfigyelhető, hogy Közép-Magyarországon és a Közép- illetve Nyugat-Dunántúlon a diákok inkább, Magyarország keleti részén (főként az Alföldön) pedig kevésbé választanák ezeket. A „fémekkel dolgoznék” és a

³ épületeket, gépeket terveznék, művészettel foglalkoznák, pénzügyekkel foglalkoznák, médiában dolgoznék, kutatnék

„süteményeket készítenék” válasz ezzel szemben a kelet-magyarországi régiókban népszerűbb. A számítógépen való munka, a kereskedés és a személyes problémákban segítség népszerűbb Közép-Magyarországon, mint a többi régióban; a sütés-főzéshez kapcsolódó szakmákat Észak-Magyarországon, az ápolást és beteggyógyítást Észak-Alföldön űznék leginkább a gyerekek. Gépek szerelésével a Dél-Dunántúlon, állatgondozással a Közép-Dunántúlon foglalkoznának a legtöbben.

1.4.3. táblázat: A tanulók későbbi foglalkozásukkal kapcsolatos tervei régiók szerint (az említések százalékos aránya), N=9152, 2016

	Észak-Magyarország	Észak-Alföld	Dél-Alföld	Közép-Magyarország	Közép-Dunántúl	Nyugat-Dunántúl	Dél-Dunántúl
gépeket szerelnék, javítanék	19,7	20,3	22	16,6	19,2	18,2	21,4
betegeket ápolnék, idősekről gondoskodnék	9,2	10,5	8,6	7,6	6,4	7,1	6,8
fémekkel dolgoznék, fűrnék, hegesztenék	13	11,7	11,6	7,6	9,9	8,8	10,3
számítógéppel foglalkoznék	25,1	28,5	26,9	30,2	28	26,5	25,6
ételeket főznék	32,4	28,4	30,5	30,4	26,8	26,2	29,4
betegeket gyógyítanék	9,2	10,5	8,6	7,6	6,4	7,1	6,8
épületeket, gépeket terveznék	14,9	14,2	14,3	19	16,4	17,8	14,3
süteményeket, kenyeret sütnék	25,1	19,5	22,5	19,5	19	20	20,6
állatokat gondoznák	30,5	28	33,2	33,2	35,3	31,6	32,8
adnék-vennék, kereskednék	15,3	15,5	14,1	18	14,5	14,5	14,2
művészettel foglalkoznék	16,1	11,7	13,9	19	18,2	14,1	14,3
pénzügyekkel foglalkoznék	15,3	15,3	15,2	22,5	16,1	16,6	16,7
segítenék másoknak személyes problémáik megoldásában	12,6	11,4	11,4	16,8	13,2	11,8	11,2
médiában dolgoznék	16,6	12,8	16,7	25,4	20,7	18,4	17,3
kutatnék, tudománnyal foglalkoznék	11,1	10	11,4	16,3	14,4	11,9	11

Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek

A szellemi munkák nagy részéről (épületeket, gépeket terveznék; irodai munkát végeznék; adnék-vennék, kereskednék; médiában dolgoznék; pénzügyekkel,

gazdasággal foglalkoznák; számítógéppel foglalkoznák; betegeket gyógyítanék; művészettel foglalkoznák; mások személyes problémáinak megoldásában segítenék; médiában dolgoznák; kutatnák) elmondható, hogy a nagyobb településeken – Budapesten vagy megyei jogú városban – tanuló diákok nagyobb része választaná jövőbeli foglalkozásának. Az irodai munka a megyeszékhelyen iskolába járó diákok körében a legnépszerűbb. A gépszerelés és -javítás, az ételek főzése, a fémekkel dolgozás, az ételek főzése, a bútorok készítése, a süteménysütés lehetőségeket a községben tanuló diákok, míg a járművezetést a városban tanulók közül választották a legtöbben (lásd 1.4.4. táblázat, a táblázatban a településtípus szerint szignifikáns eltérést mutató foglalkozásokat tüntettük fel).

1.4.4. táblázat: A tanulók későbbi foglalkozásukkal kapcsolatos tervei azon településtípus szerint, ahol iskolába járnak (az említések százalékos aránya, N=9152), 2016

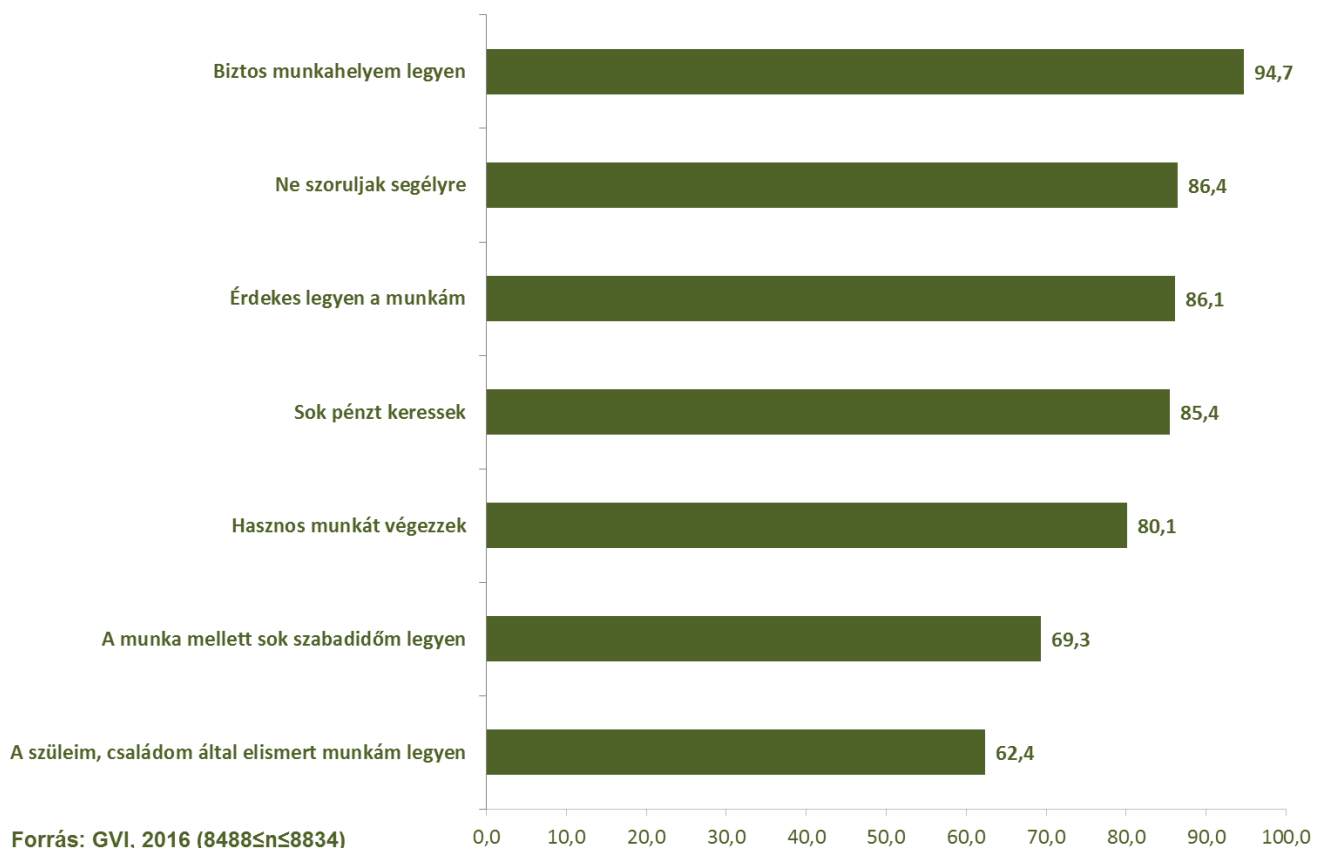
	Budapest	megyei jogú város	város	község
gépeket szerelnék, javítanék	13,4	17,6	20,1	22,9
fémekkel dolgoznák	6,1	9,1	11	12,3
számítógéppel foglalkoznák	31	30,7	26,5	25,2
ételeket főznék	30,2	26,4	29,9	30,8
betegeket gyógyítanék	12	10,9	8,9	8,7
épületeket, gépeket terveznék	19,7	18,1	15	14,4
bútorokat készítenék	6,5	7,8	8,1	10,1
járművet vezetnék	19,1	22,9	26,7	25,5
irodai munkát végeznék	21,5	23	19,4	17,6
süteményeket, kenyeret sütnék	17,6	19,9	20,9	23,1
adnék-vennék, kereskednék	18,3	15,9	15,2	14,6
művészettel foglalkoznák	21	15,8	15	13,4
pénzügyekkel, gazdasággal foglalkoznák	25,9	17,5	16,6	13,8
segítenék másoknak személyes problémáik megoldásában	17,5	13,5	12,5	11,4
médiában dolgoznák	27,5	20	17,3	15,5
kutatnák, tudománnyal foglalkoznák	21	14,2	11	9,2

Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek

A kutatás kitért a diákok munkával, tartós munkavállalással kapcsolatos motivációira is. A diákok 1-től 5-ig terjedő skálán (1: egyáltalán nem fontos, 5: nagyon fontos) értékelhették, hogy mennyire fontosak számukra a különböző szempontok. Az 1.4.2 ábrán azon diákok arányát közöljük, akik 4 pontra vagy 5 pontra értékelték az adott

szempontot. Szinte az összes diák (95%) fontosnak tartja, hogy biztos munkahelye legyen, és szintén rendkívül nagy arányuk (86-86%) tartja fontosnak, hogy ne szoruljon segélyre és érdekes munkája legyen. 85%-uk tartja fontosnak, hogy sok pénzt keressen, 80%-uknak pedig az is fontos, hogy hasznos munkát végezzenek. Legkevesebben azt tartották fontosnak, hogy a munka mellett sok szabadidejük legyen (69%) illetve, hogy a szülei által elismert munkát találjon (62%).

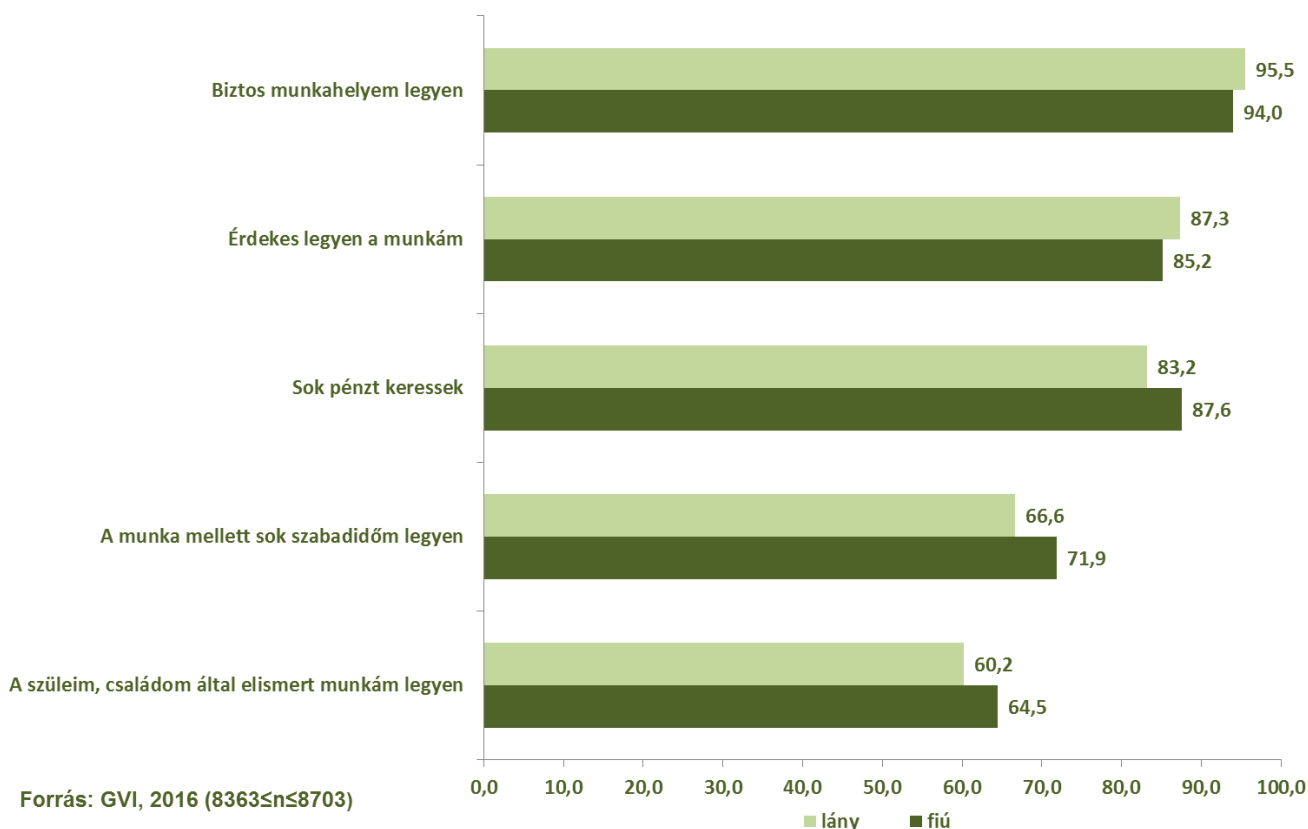
1.4.2. ábra: Azon diákok aránya, akik fontosnak értékelik az adott jövőbeli munkával kapcsolatos szempontot (százalék), 2016

Megjegyzés: A diákok 1-5-ig terjedő skálán értékelték az egyes szempontok fontosságát, az ábrán azon diákok aránya látható, akik 4 vagy 5 pontra értékelték az adott szempont fontosságát

Ha a jövőbeli munkával kapcsolatos elképzeléseket nemek szerinti bontásban vizsgáljuk, azt láthatjuk, hogy a fiúknak a lányokénál nagyobb részének fontos, hogy sok pénzt keressen, hogy a szülei által elismert munkája legyen, és hogy munka mellett sok szabadideje legyen. A lányok nagyobb részének fontos, hogy érdekes munkát végezzen, és hogy biztos munkahelye legyen. A hasznos munkát és a segély elkerülését a fiúk és a lányok ugyanakkora része ítéli fontosnak (rendre 80% és 86%), így ezeket nem tüntettük fel az 1.4.3. ábrán.

1.4.3. ábra: A különböző nemű diákok a szerint, hogy mekkora részük értékeli fontosra az adott jövőbeli munkával kapcsolatos szempontot (százalék) 2016

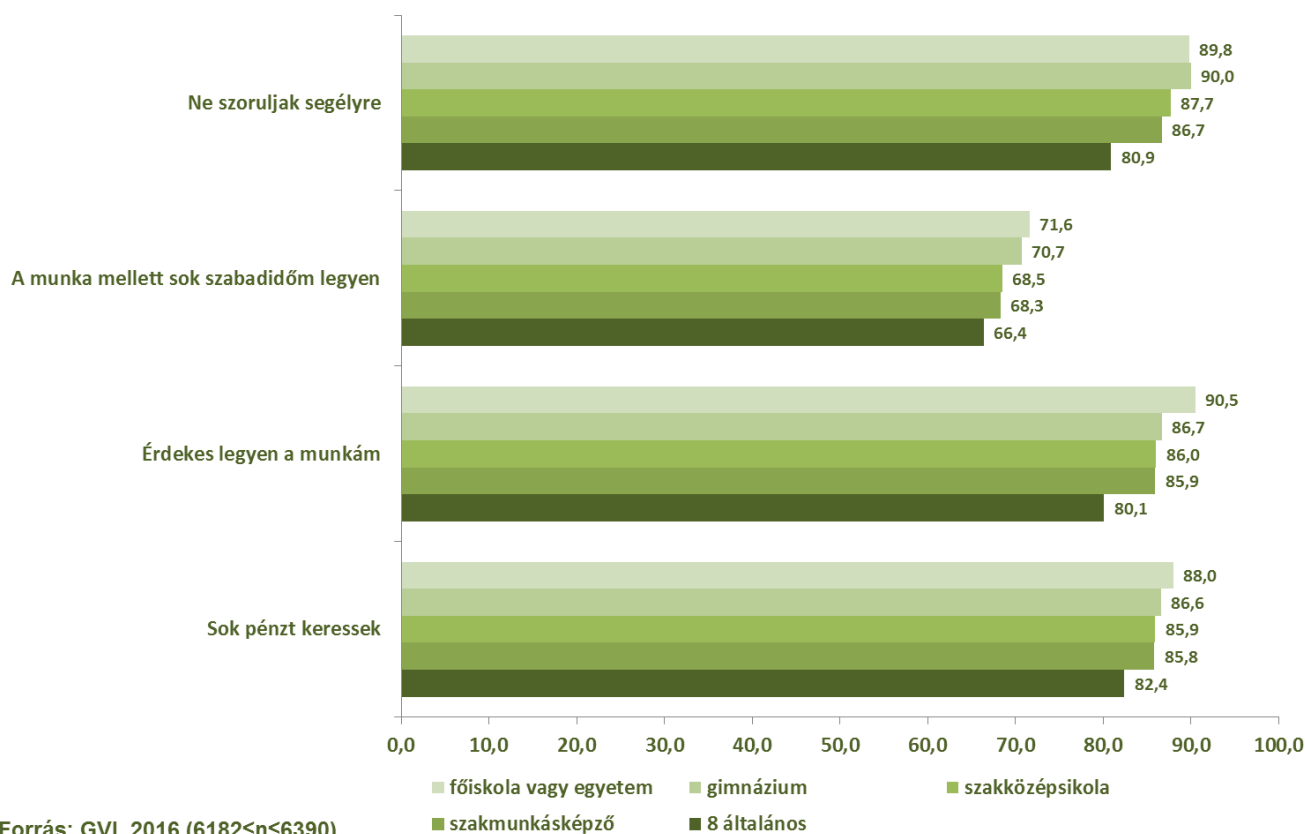

Megjegyzés: A diákok 1-5-ig terjedő skálán értékelték az egyes szempontok fontosságát, az ábrán azon diákok aránya látható, akik 4 vagy 5 pontra értékelték az adott szempont fontosságát

A különböző iskolai végzettségű apák gyermekei jövőbeli munkájukkal kapcsolatos terveikben is különböznek. A legtöbb szempontnál azt látjuk, hogy jellemzően a magasabb iskolai végzettségű apák gyermekei között nagyobb arányban

vannak, akik fontosnak értékelik adott szempontot. Ez még a „ne szoruljanak segélyre” szempont esetében is igaz, pedig a magas iskolai végzettségű apák gyermekeinek valószínűleg kevesebb ezzel kapcsolatos tapasztalatuk és félni valójuk van, mint az alacsonyabb iskolai végzettségűek gyermekeinek. A biztos illetve a hasznos munkahelyről, valamint a család által elismert munkáról szóló szempont értékelésében nem különböztek szignifikánsan a különböző iskolai végzettségű apák gyermekei, így ezeket nem tüntettük fel az 1.4.4. ábrán.

1.4.4. ábra: A különböző iskolai végzettségű apák gyermekei a szerint, hogy mekkora részüik értékeli fontosra az adott jövőbeli munkával kapcsolatos szempontot (százalék) 2016

Megjegyzés: A diákok 1-5-ig terjedő skálán értékelték az egyes szempontok fontosságát, az ábrán azon diákok aránya látható, akik 4 vagy 5 pontra értékelték az adott szempont fontosságát

Azt is megvizsgáltuk, hogy a tanulók milyen foglalkozásokat jelölnek meg jellemzően együtt. Erre a faktoranalízis módszerét alkalmaztuk⁴. A faktoranalízis

⁴ A módszer rövid leírását lásd: <http://hu.wikipedia.org/wiki/Faktoranal%C3%ADzis>

alkalmas arra, hogy az egyes válaszok mögött lévő mögöttes (látens) összefüggéseket, tényezőket feltárjuk. Például tegyük fel, hogy csak három foglalkozásra kérdezzük rá: az orvosra, az ápolóra, és a tudományos kutatóra. Ha azt látjuk, hogy azok a tanulók, akik szívesen lennének orvosok, általában szívesen lennének ápolók is, viszont az, hogy megjelölik-e a tudományos kutató választ, ettől független, akkor valószínűleg két faktort fogunk találni. Feltételezhetjük, hogy egy mögöttes motiváció (itt a betegekkel való foglalkozás) áll az orvos és az ápoló foglalkozás választása mellett (első faktor), míg egy másik motiváció a tudományos kutatóvá válás mögött (második faktor). Ha viszont a diákok jellemzően megjelölnék mindhárom foglalkozást, akkor a faktoranalízis csak egy mögöttes faktor jelenlétét mutatná ki. Ebben az esetben a mögöttes motiváció lehet pl. a továbbtanulás általános igénye.

A faktoranalízis eredményeit az 1.4.4. táblázat mutatja: látható, hogy öt darab mögöttes faktort találtunk. A táblázatban található számok az egyes válaszokhoz tartozó faktorsúlyok – egy változóhoz tartozó faktorsúly 0 és 1 között mozoghat, és minél nagyobb, a változó annál inkább kapcsolódik az adott faktorhoz.⁵ Tekintsük például a negyedik, „fehérgalléros munkáknak” elnevezett faktort. Látjuk, hogy négy változó (irodai munkát végeznék; adnék-vennék, kereskednék; pénzügyekkel foglalkoznák, médiában dolgoznék) mellett szerepel valamilyen érték ennek a faktornak az oszlopában. Ezt úgy interpretálhatjuk, hogy ezt a négy foglalkozást viszonylag gyakran választják együtt a gyerekek. Itt az összekötő kapocs a különböző foglalkozások között, hogy mindegyik valamilyen szellemi foglalkozás – innen származik a faktor neve. Azt, hogy a „pénzügyekkel foglalkoznák” válasznak 0,55 a faktorsúlya, míg az „adnék-vennék, kereskednék” válasznak kevesebb, 0,34, úgy értelmezhető, hogy aki a „pénzügyekkel foglalkoznák” választ jelölte, azt nagyobb valószínűséggel mozgatta a szellemi foglalkozás motivációja, mint azokat, akik az „adnék-vennék, kereskednék” választ jelölték.

---

⁵ Megegyezés szerint, ha egy változónak 0,30-nál kisebb a faktorsúlya, akkor azt nem tekintjük az adott faktor alkotóelemének, ezért a 0,30-nál kisebb értékeket nem szerepeltetjük a táblázatban.

A mögöttes faktorok alapján tehát öt foglalkozáscsoportot különböztettünk meg. Az első csoportba a műszaki és mérnöki tartoznak: gépeket szerelnék, javítanék; fémekkel dolgoznék, fúrnék, hegesztenék; számítógéppel foglalkoznák; járművet vezetnék, illetve lakásokat, házakat építenék és épületeket, gépeket terveznék. A következő csoportba, melyet gasztronómiai munkáknak nevezünk, a szakács, a pék és a cukrász szakmák tartoznak. A harmadik csoportba az emberekkel foglalkozó, segítő-ápoló jellegű munkák tartoznak: a pedagógus, a pszichológus, az ápoló és az orvos. A negyedik csoportba a feljebb említett fehérgalléros munkák kerültek. Végül az ötödik csoportba a „gondoskodó” szakmáknak nevezhető foglalkozások kerültek, a szakács, a pék, a tanító, a pszichológus, az állatok gondozása, a növénytermesztés tartoznak. Bár ezen foglalkozások között a kapcsolat nem olyan egyértelmű, mint az eddigiekben, mindegyik ide tartozó foglalkozásnak fontos eleme, hogy emberek vagy állatok ellátása, róluk történő gondoskodás jelenik meg bennük.

Az, hogy sikerült öt jól elkülönülő faktort találni, jól mutatja, hogy a tanulók nem találomra jelölgettek olyan foglalkozásokat, amelyek valamiért tetszenek nekik. Valamilyen tág elképzelésük már van jövőbeli szakmájukról, és jellemzően ehhez az elképzeléshez illeszkedő, valamilyen szempontból hasonló 2-4 szakmát jelölték meg. Kivételt képez ez alól a szépségipari munka és a kutatás – ezek a szakmák nem tartoznak egyértelműen egyik csoporthoz sem, tehát a diákok a többi választásuktól függetlenül vonzódnak vagy nem vonzódnak ezekhez a szakmákhoz

1.4.4. táblázat: A tanulók későbbi foglalkozásukkal kapcsolatos terveinek csoportosítása (a faktorelemzés eredményei), 2016

	Műszaki- mérnöki	Gasztro	Segítő- ápoló	Műszaki kreatív	Fehér- galléros	Gondoskodó
gépeket szerelnék, javítanék	0,640					
fémekkel dolgoznék, fűrnék, hegesztenék	0,524			0,274		
számítógéppel foglalkoznék	0,344					
járművet vezetnék	0,526					
ételeket főznék		0,725				0,315
süteményeket, kenyeret sütnek		0,767				0,382
gyerekeket nevelnék, tanítanék			0,349			0,334
betegeket ápolnék, idősekről gondoskodnék			0,710			
betegeket gyógyítanék segítenék másoknak			0,627			
személyes problémáik megoldásában			0,337			0,330
lakásokat, házakat építenék	0,455			0,688		
épületeket, gépeket terveznék	0,435			0,496		
bútorokat készítenék	0,396			0,422		
irodai munkát végeznék					0,424	
adnék-vennék, kereskednék					0,335	
pénzügyekkel, gazdasággal foglalkoznék					0,549	
növényeket termesztenék						0,421
állatokat gondoznék						0,486
művészettel foglalkoznék						0,373
médiában dolgoznék					0,370	
kutatnék, tudománnyal foglalkoznék						

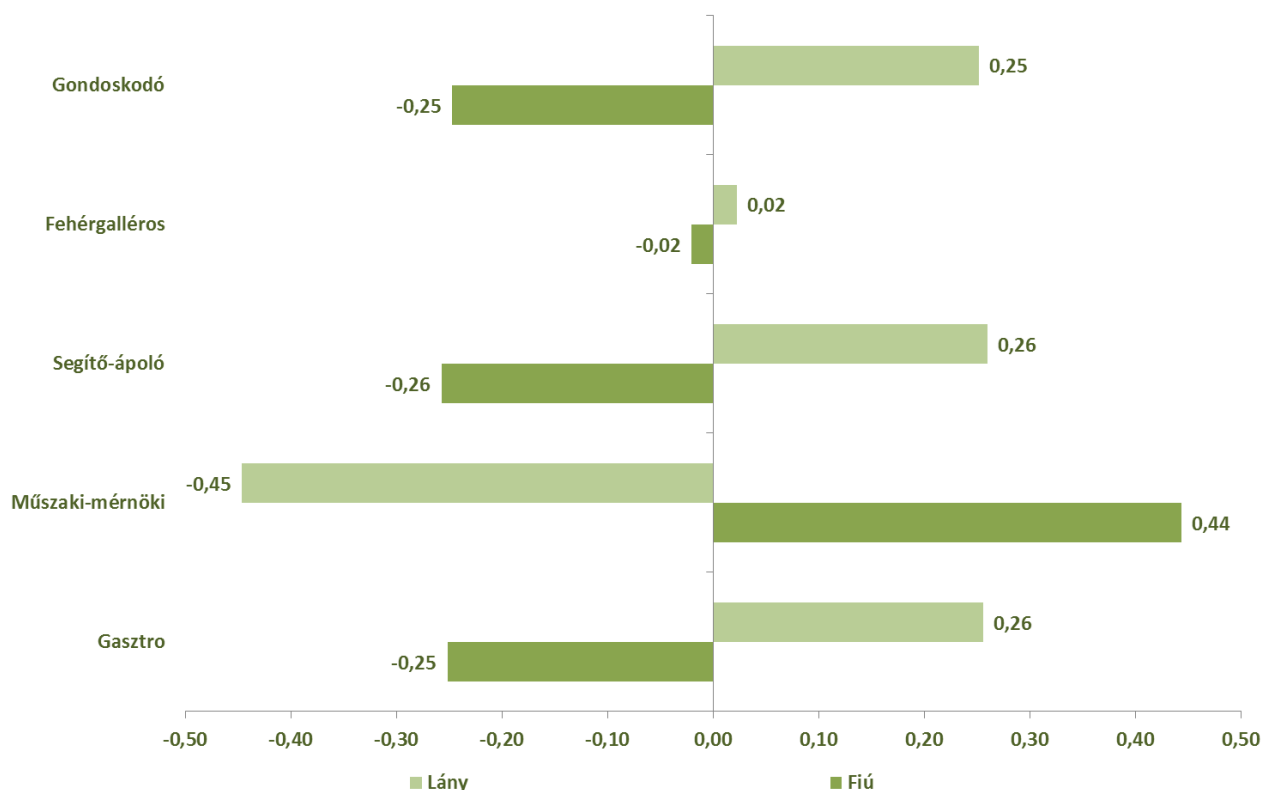
Megjegyzés: A faktorok által magyarázott varianciarányad: 31,13%

A faktoranalízis előnye, hogy minden diákhoz hozzárendelhetünk ún. faktorszámértékeket. Minden foglalkozáscsoportba tartozik egy faktorszám, mely annál magasabb az egyes válaszadónál, minél inkább az adott csoportba tartozó foglalkozásokat jelölték meg. (A faktorszám átlagos értéke 0.) Például egy olyan diák, aki csak az ételek főzését és a sütemények sütését jelölte meg, a gasztronómiai munkáknál magas faktorszámot fog kapni, az összes többinél alacsonyabban. Egy olyan tanuló, aki az ételek főzését és az irodai

munkát jelölte meg, a gasztronómiai munkáknál kissé alacsonyabb, a fehérgalléros munkáknál kissé magasabb faktorszórával rendelkezik, mint az előbbi diák. A következőkben nemek, az apa iskolai végzettsége, az apa foglalkozása, megye és régió szerint vizsgáljuk meg, hogy hogyan alakulnak ezek az értékek, tehát a különböző csoportokban mennyire népszerűek az adott szakmacsoportok.

Jól mutatja az 1.4.5. ábra, hogy ahogy korábban is tapasztaltuk, a fiúk és a lányok között nagy a különbség szakmaválasztás szempontjából. A legszembeütőbb különbséget a műszaki munkák csoportjában látjuk: ezeket jóval szívesebben választják a fiúk. A lányok inkább választanak emberekkel foglalkozó, gondoskodó vagy gasztronómiai munkát, a legnagyobb nemek közti különbséget ezek közül az segítő-ápoló munkák esetében tapasztaltuk. A fehérgalléros munkák esetében nincs lényeges eltérés, a fiúk között ezek minimálisan népszerűbbek.

1.4.5. ábra: Az egyes foglalkozási csoportok népszerűsége nemenként, 2016

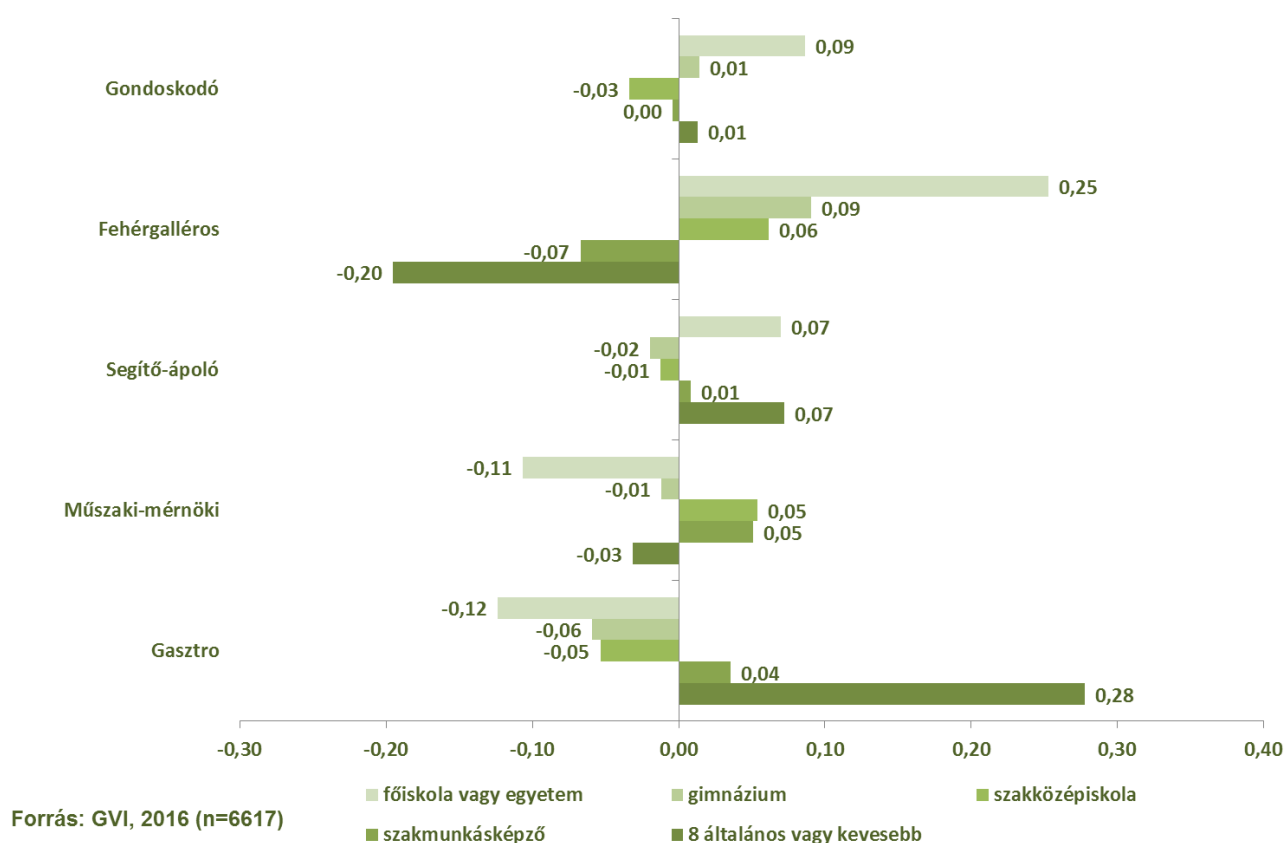

Forrás: GVI, 2016 (n=9055)

A pályaválasztást az apa iskolai végzettsége is jól láthatóan befolyásolja (lásd az 1.4.6. ábrát). Minél magasabb egy tanuló apjának vagy gondviselőjének iskolai végzettsége, annál valószínűbb, hogy fehérgalléros munkát választ. A gasztronómiai és

agrár munkáknál fordított a tendencia: minél alacsonyabb az apa iskolai végzettsége, gyermeke annál inkább választ magának gasztronómiai vagy agrár munkát. A segítő-ápoló szakmák egyaránt imponálnak a főiskolát vagy egyetemet végzettek gyerekeinek és a 8 általános iskolai osztályt elvégzettek gyerekeinek is. A műszaki-mérnöki munkák a szakközépiskolát vagy szakmunkásképzőt végzettek gyerekei között népszerűek, míg a gondoskodó munkák a magasabb végzettségű és 8 általánossal rendelkező szülők gyermekeinek körében.

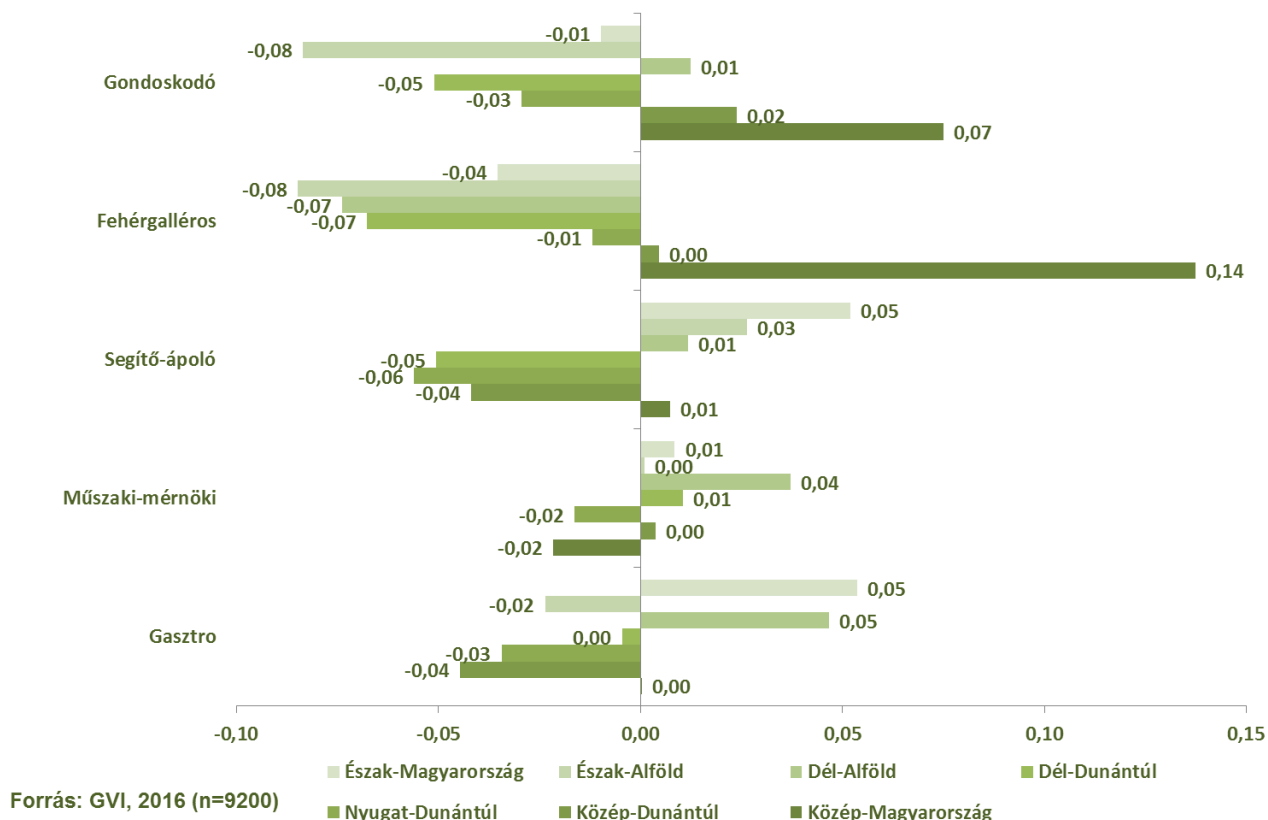
1.4.6. ábra: Az egyes foglalkozási csoportok népszerűsége az apa iskolai végzettsége szerint, 2016

A regionális különbségek kisebbek, mint amelyeket a nemeknél vagy az apa iskolai végzettségénél tapasztaltunk (lásd az 1.4.7. ábrát). A gasztronómiai munkák Észak-Magyarországon és a Dél-Alföldön legnépszerűbbek. A műszaki munka esetében nem láthatunk jelentős különbségeket, ugyanakkor ez a szakmacsoport kis mértékben népszerűbb a Dél-Alföldön, mint a többi régióban. A segítő-ápoló munkák szintén az

alföldi régiókban, Észak-Magyarországon és Közép-Magyarországon a legnépszerűbbek. A fehérgalléros és a gondoskodó munkákat tekintve jól elkülönül Magyarország középső része, ezek a szakmák leginkább Közép-Magyarországon illetve a Közép-Dunántúlon népszerűek a tanulók körében.

1.4.7. ábra: Az egyes foglalkozási csoportok népszerűsége régiónként, 2016

1.5. Pszichológiai jellemzők, társas kapcsolatok

A kutatás kitért a tanulók társas kapcsolataira, társas viselkedésére is, így információt kaptunk bizonyos társas készségek meglétéről, illetve hiányáról, például az együttműködés, az önállóság, a segítségnyújtás és a szabálykövetés tekintetében.

A diákok 60%-a jelezte, hogy szeret új dolgokat kipróbálni, ez volt körükben a legnépszerűbb válaszlehetőség. Több, mint felük mondta, hogy egyedül szeret tanulni, munkát végezni (56%), és hogy általában megfogadja szülei tanácsát (52%). 49%-uk szeret saját ötletei alapján tervezni, dolgozni (49%), 40%-uknak pedig a válaszok alapján a legtöbb kérdésről önálló véleménye van. A gyerekek majdnem 40%-a állította, hogy szívesen van felnőttek között (39%), és hogy igyekszik betartani a játékszabályokat (37%). 34%-uk gyakran segít az időseknek és a kisebbeknek, 31%-uk pedig szeret csoportban tanulni, dolgozni. A diákok 18%-a szeret különórára, szakkörbe járni. 17%-uk állította, hogy irányítani szeret a csoportos feladatoknál, 15%-uk pedig inkább a barátaihoz fordul segítségért, mint a szüleihez (lásd az 1.5.1. ábrát).

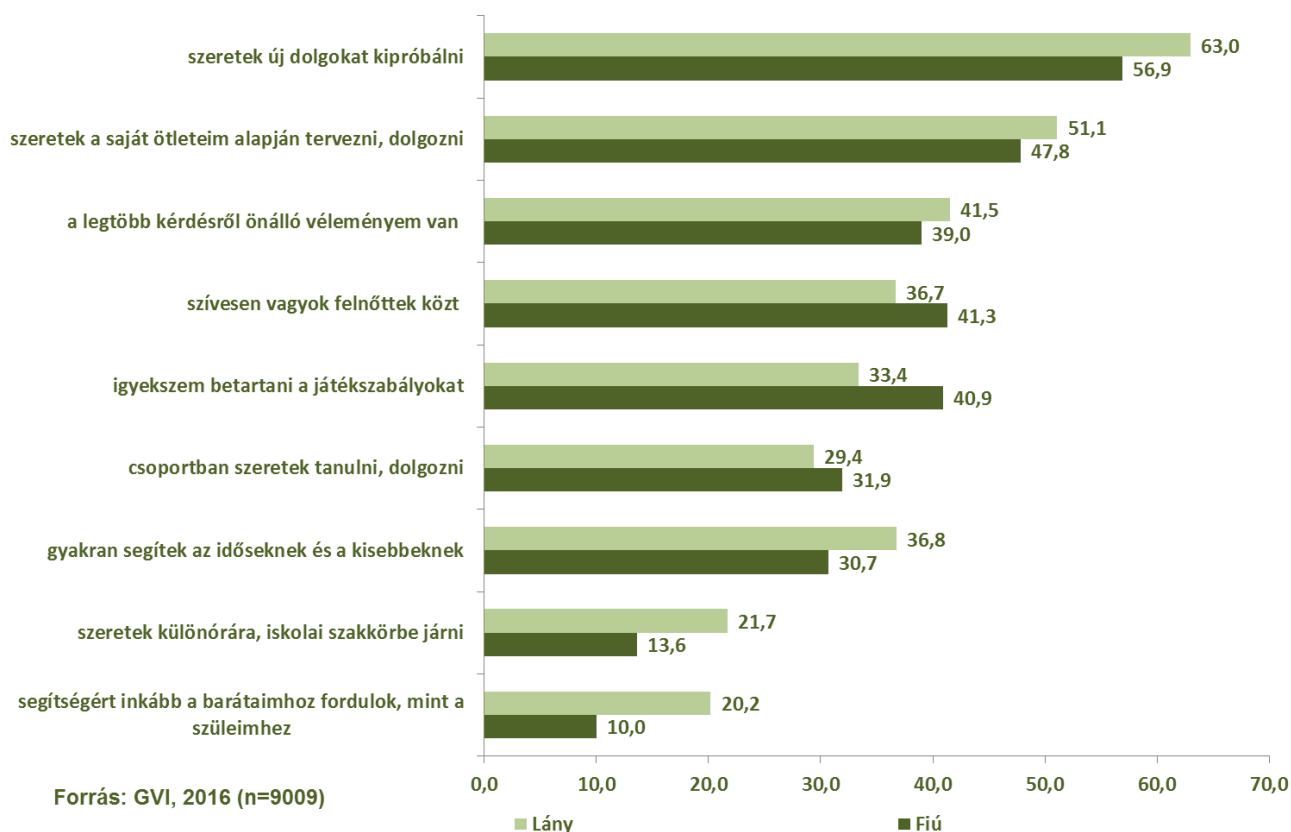
1.5.1. ábra: Tanulók megoszlása a szerint, milyen tulajdonságokat tartanak jellemzőnek magukra (százalék), 2016

Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek

A nemek szerinti elemzés azt mutatja, hogy a lányok és fiúk különböző arányban tartják jellemezőnek magukra az egyes tulajdonságokat. A lányok átlagosan több válaszlehetőséget jelöltek meg (4,6-ot), mint a fiúk (4,4), emiatt lehetséges, hogy több olyan tulajdonság van, amit inkább a lányok tartanak jellemzőnek magukra. A lányok nagyobb része szeret új dolgokat kipróbálni, különóra, szakkörbe járni, és segíteni az időseknek és a kisebbeknek. Többüknek van a legtöbb kérdésben önálló véleménye, illetve a fiúkénál nagyobb százalékuk szeret saját ötletei alapján tervezni, dolgozni. A lányok körében emellett magasabb azok aránya, aki inkább barátaihoz fordul segítségért a szülei helyett, mint a fiúknál. A fiúk pedig inkább betartják a játékszabályokat, jobban szeretnek csoportban tanulni vagy dolgozni, és szívesebben vannak felnőttekkel, mint a lányok (lásd az 1.5.2. ábrát – az ábrán csak a statisztikailag szignifikáns különbséggel bíró szempontokat közöljük).

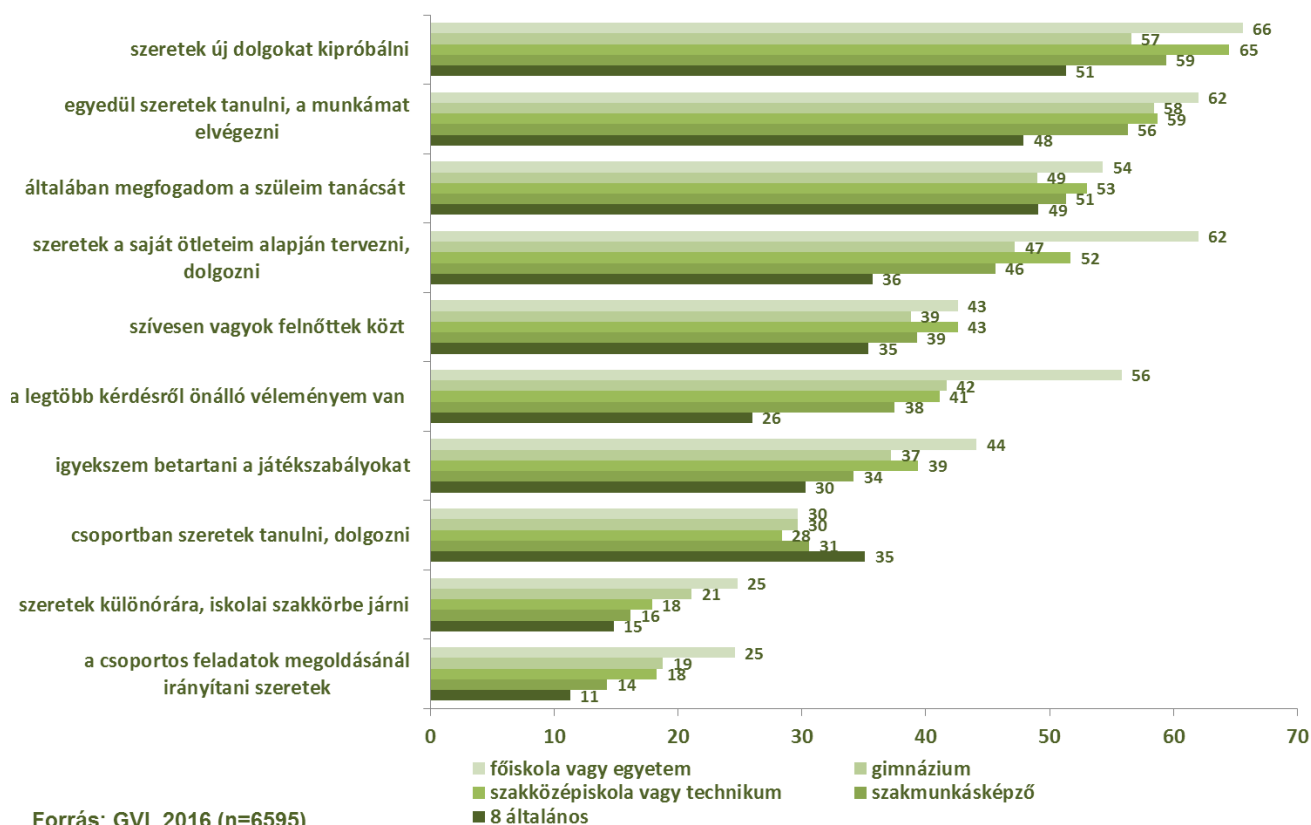
1.5.2. ábra: A különböző nemű tanulók megoszlása a szerint, hogy milyen tulajdonságokat tartanak jellemzőnek magukra nézve (az említések százalékos aránya), 2016

Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek

Szinte minden tulajdonság esetében érvényesül, hogy a magasabb iskolai végzettségű szülők gyermekei nagyobb arányban tartják jellemzőnek azt magukra. Ez amiatt is van, mert minél magasabb a gondviselő iskolai végzettsége, jellemzően annál több tulajdonságot jelölt meg a diák rá jellemzőként (a maximum 8 általánost végett szülők gyerekei átlagosan 3,9-et, míg a diplomások gyerekei 5,2-t). Egyetlen tulajdonság volt, amelyet az alacsony iskolai végzettségű szülők gyermekei a többi diákhoz viszonyítva nagyobb arányban említettek: hogy szeretnek csoportosan tanulni és dolgozni. Megfigyelhető emellett, hogy a diplomás és a szakközépiskolát végzett szülők gyermekei viszonylag sok jellemzőt hasonló arányban tartanak magukra jellemzőnek, ugyanakkor a diplomás szülők gyermekei minden esetben nagyobb arányban említették ezeket a jellemzőket. Ezzel szemben a gimnáziumot végzett szülők gyermekeinek válaszai inkább a szakmunkásképzőt végzettekéhez hasonlítanak. (Lásd az 1.5.3. ábrát – az ábrán csak a statisztikailag szignifikáns különbséggel bíró szempontokat közöljük).

1.5.3. ábra: A különböző iskolai végzettségű szülők gyerekeinek megoszlása a szerint, hogy mit tartanak jellemzőnek magukra (az említések százalékos aránya), 2016

Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek

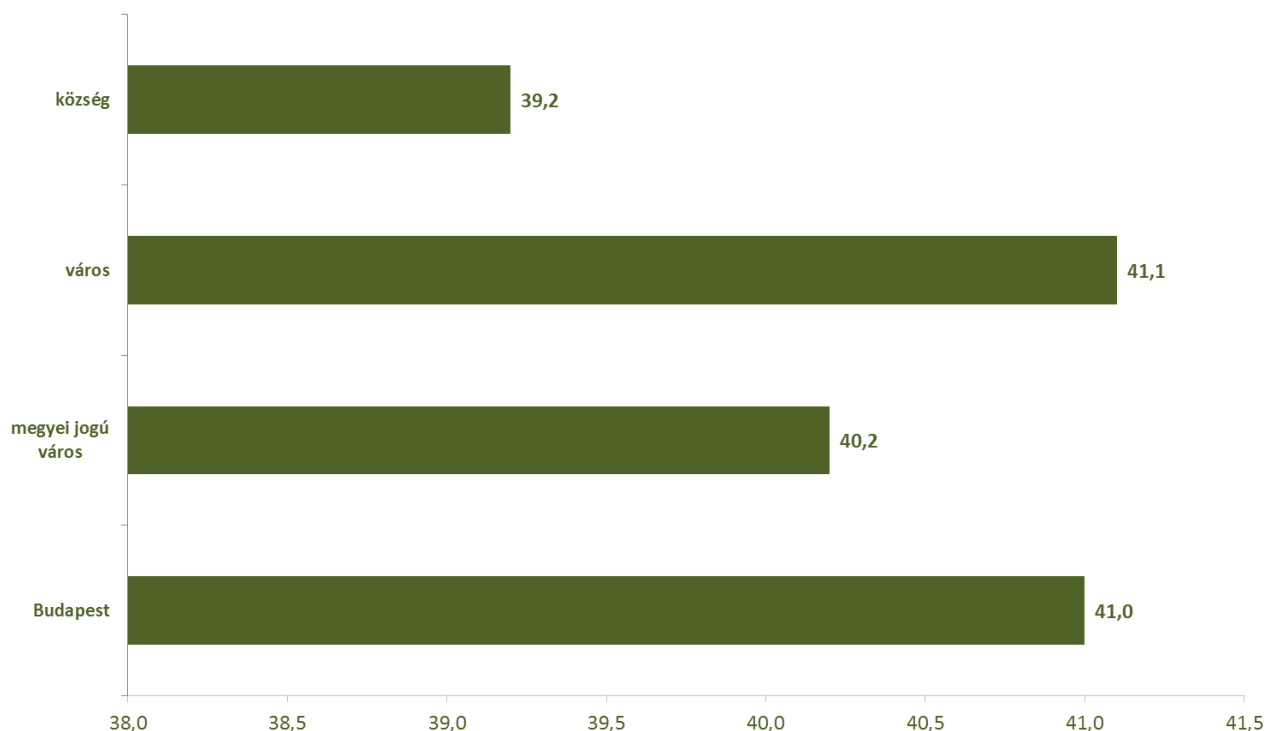

1.6. Kollégiumi elhelyezés

A kutatás során a tanulók kollégiumi elhelyezéséről alkotott véleményét is megvizsgáltuk. Az érvényes választ adó diákok 41%-a szívesen lakna kollégiumban, 59%-uk pedig nem szívesen tenne így.

Leginkább a jelenleg városban (41%) illetve a fővárosban (41%) tanuló diákok lalnának szívesen kollégiumban. A megyei jogú városokban tanuló diákok 40%-a, a községekben tanulóknak pedig 39%-a menne szívesen kollégiumba.

1.6.1. ábra: A jövőben kollégiumban szívesen lakó tanulók aránya iskolájuk településtípusa szerint (százalék), 2016

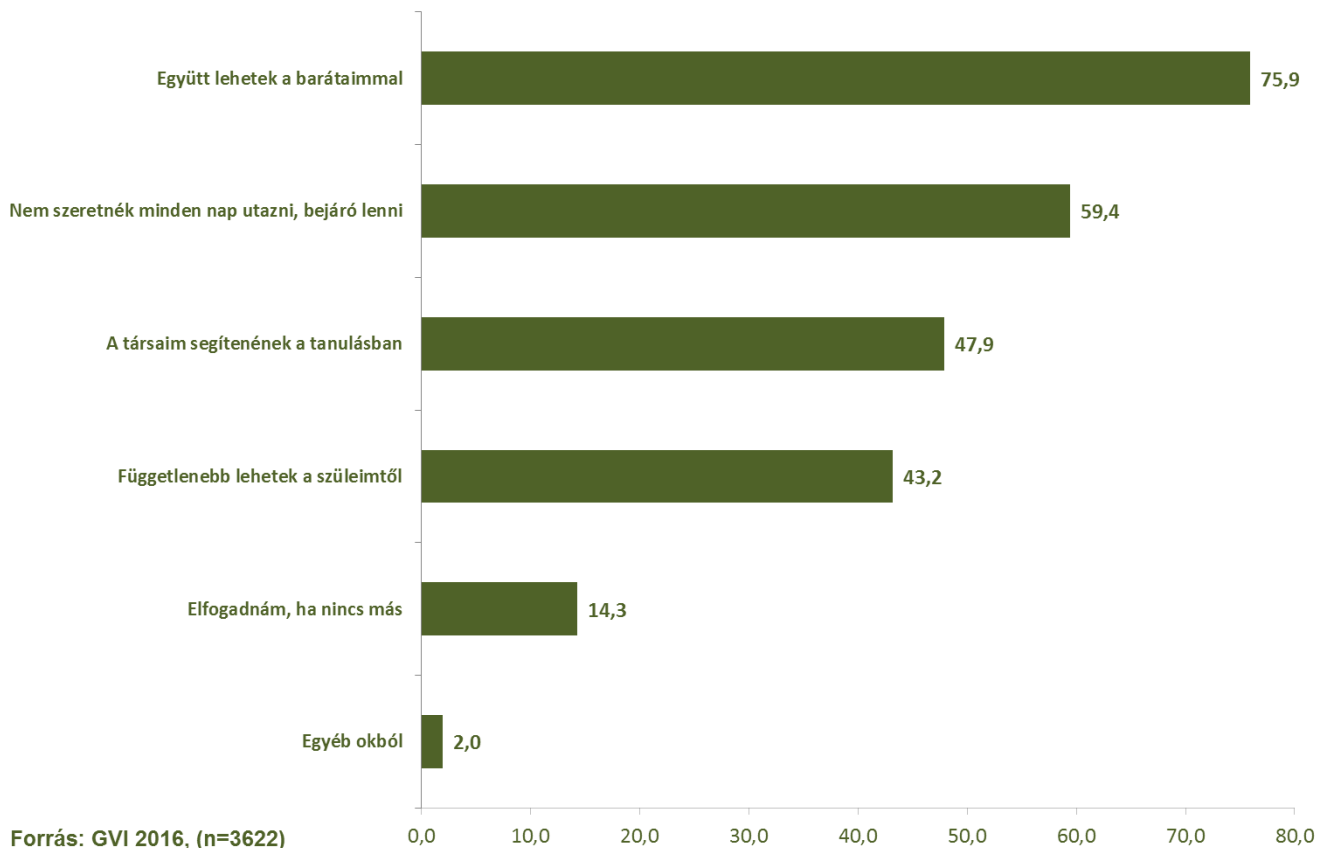

Forrás: GVI 2016, (n=8953)

Azoknak a diákoknak, akik szívesen lalnának kollégiumban, a fő érvük emellett az volt, hogy így együtt lehetnének a szintén kollégiumban lakó barátaikkal – 76%-uk mondta ezt. 59%-uk nem szeretne mindennap utazni, 48%-uk pedig azért menne kollégiumba, hogy társaik segíteni tudjanak nekik a tanulásban. A tanulók 43%-a menne azért kollégiumba, mert így függetlenebb lehetne a szüleitől. A tanulók 14%-a mondta,

hogyan elfogadná a kollégiumot, ha nincs más lehetősége, és 2% adott egyéb választ (pl. új barátok megismerése). A válaszok megoszlását az 1.6.2. ábra mutatja.

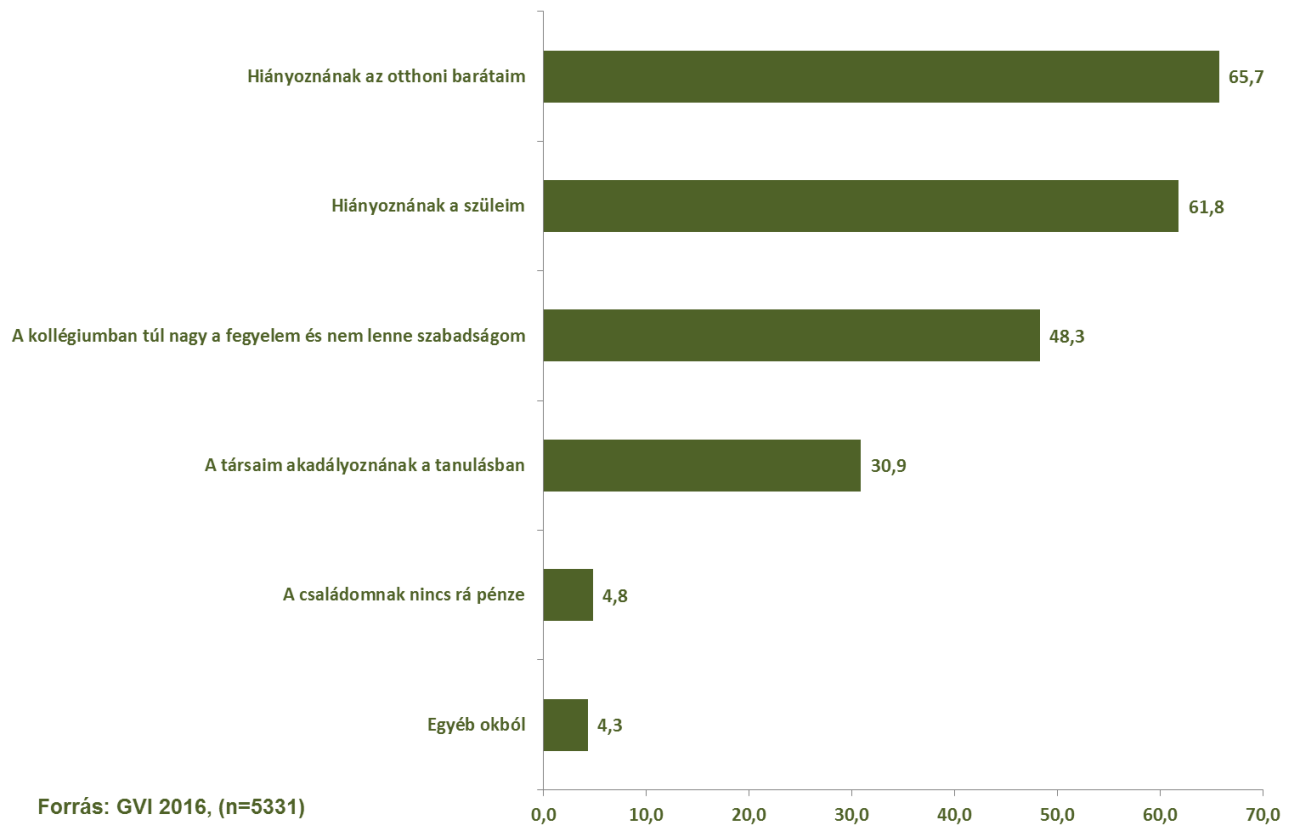
1.6.2. ábra: A jövőben kollégiumban szívesen lakó tanulók megoszlása indokaik szerint (százalék), 2016

Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek

Azokat a diákokat, akik nem szívesen lagnának kollégiumban, főként az riasztja vissza ettől, hogy hiányoznának nekik az otthoni barátaik (66%). Majdnem ugyanennyien jelezték, hogy a szüleik hiányoznának nekik (62%). A tanulók 48%-a azért nem lakna kollégiumban, mert úgy érzi, hogy nem lenne elég szabadsága, 31%-uk pedig azért, mert úgy gondolja, a társai akadályoznák a tanulásban. Kevesen említettek egyéb okot, illetve azt, hogy a családjuknak nem lenne pénze kollégiumra (5% illetve 4%) (lásd az 1.6.3. ábrát).

1.6.3. ábra: A jövőben kollégiumban nem szívesen lakó tanulók megoszlása indokaik szerint (százalék)

Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek

2. A tanulói profilok elemzése

Főbb eredmények

- Az Önállóság-index azt mutatja, hogy az önállóság viszonylag kiegyenlítetten jelenik meg mindkét nemnél. A magas iskolai végzettségű szülők gyermekei átlagosan önállóbbnak mondhatóak. Azok a tanulók, akik magasabb fokú önállóságról adtak tanúbizonyságot, általában magasabb szinten kívánnak továbbtanulni és nagyobb gyakorisággal választanak felsőfokú végzettséghez köthető, szellemi foglalkozásokat. A legönállóbbak segítő foglalkozást űznének, kutatnának, művészettel foglalkoznának, a médiában helyezkednének el, valamint orvosi, illetve mérnöki hivatást választanának.
- A hobbi- és szabadidő-centrikusságot mérő Szabadidő-index azon tanulók körében a legmagasabb, akik diplomára, illetve gimnáziumi érettségire vágnak. A lányokra jellemzőbb, hogy középpontba helyezik a szabadidős tevékenységeket, mint a fiúkra.
- A fiúk körében jóval magasabb a gépipari, illetve fémipari foglalkozások iránti érdeklődést mérő Gépipar/fémipar-index értéke, mint a lányok között. A gépipari vagy fémipari irányultságú fiatalok között valószínűleg sokan nehéz anyagi körülmények között nőnek fel, szüleik általában szakmunkásképzőt vagy szakközépiskolát végzett őstermelők, szakmunkások, vállalkozók, segédmunkások vagy betanított munkások. A magas fokú gépipari vagy fémipari érdeklődéssel jellemezhető tanulók általában technikusi, illetve szakmunkásképzésben szeretnék részt venni az általános iskola után. Szüleik általában azt szeretnék, hogy gyermekük édesapja foglalkozását kövesse, hogy családjuk vállalkozásában dolgozzon, illetve azt, hogy szakmát tanuljon. Tehát elmondható, hogy a szakképzettséggel rendelkező szülők közül sokan szeretnék gyermekükre örökíteni szakmájukat.

- A Kreativitás-index, mely a művészetek és kreatív tevékenységek iránti érdeklődést méri, magasabb a lányok, mint a fiúk körében. A magasabb iskolai végzettségű szülők gyermekei, valamint a hosszabb ideig tartó továbbtanulást tervező diákok körében a legmagasabb az index értéke.
- A Diploma-index azok körében jelez magas értéket, akik felsőfokú tanulmányokra, illetve szellemi munkára vágynak. A lányok közül kicsivel többen szeretnének felsőfokú tanulmányokat végezni, mint a fiúk közül. Az adatok azt mutatják, hogy a felsőfokú végzettségű szülők jelentős mértékben továbbörökítik továbbtanulási ambícióikat gyermekeikre. Azon tanulók közül, akik önállóbbak és iskolai munkájukban szorgalmasabbak, többen készülnek diplomát szerezni, mint a többi diák közül.
- A szülők tanácsai jelentősen befolyásolhatják a fiatalok továbbtanulásra, szakmaválasztásra vonatkozó döntéseit.

Az alábbiakban mélyebben is megvizsgáljuk, hogy a különböző pszichológiai tényezők, valamint a tanulók családi háttere milyen módon befolyásolja a fiatalok pályaválasztási döntéseit. Az elemzéshez ún. „tanulói profilokat” alakítottunk ki. Ezek olyan tágabb kategóriákat jelentenek, melyeket az érdeklődési kör, a tanulással és a munkával kapcsolatos attitűd, a pszichológiai alapjellemzők és a jövőről alkotott elképzelések alapján állítottunk össze. A különböző profilokat indexek segítségével számszerűsítettük, ezek: Önállóság-index, Szabadidő-index, Gépipar/fémipar-index, Kreativitás-index és Diploma-index. Az Önállóság-index a gyermek szüleitől való önállóságát és az önálló feladatvégzéshez kapcsolódó képességeit és preferenciáit mutatja. A Szabadidő-index azt számszerűsíti, hogy mennyire szerepelnek a megkérdezett diák életének középpontjában a hobbik és a szabadidős tevékenységek. A Gépipar/fémipar-index a gépipari és a fémipari szakmunkák iránt tanúsított érdeklődést jelzi, a Kreativitás-index pedig a művészetek és kreatív tevékenységek iránti érdeklődést. Végül a Diploma-index a felsőfokú tanulmányok és az arra épülő foglalkozások iránti ambíciókat mutatja.

A fenti indexek olyan összetett mutatószámok, melyek egy-egy tanuló esetében több különböző, egymástól független kérdésre adott válaszokból jönnek létre. Az egyes indexek létrehozásakor a válaszokat úgy kódoltuk, hogy az adott tanuló 1-es értéket kapott, ha kiválasztotta az adott válaszlehetőséget és 0 értéket, ha nem. Ezután a kérdőív adott témakörbe tartozó válaszlehetőségeinek⁶ értékeit tanulónként összeadtuk és az így kapott összeget (a jobb érthetőség és összehasonlíthatóság érdekében) 100-as skálára vetítettük. Ezáltal olyan indexszámokat kaptunk, melyek azt mutatják, hogy a lehetséges válaszlehetőségekből keveset, vagy sokat jelölt meg az adott tanuló. Az indexek így jól értelmezhetőek: minél több odavágó válaszlehetőséget jelölt meg a tanuló, annál nagyobb értéket vesz fel az index, pl. a 60-as értékű Önállóság-indexszel jellemezhető tanuló önállóbbnak tekinthető, mint akinél ez az érték 20.

Elsőként tekintsük át az öt index legfontosabb statisztikai jellemzőit (lásd a 2.1. táblázatot). A 100-as skálára vetített indexszámok mindegyikénél a 0 érték jelenti a

---

⁶ Az indexek alapjául szolgáló válaszlehetőségek felsorolását lásd az indexek tartalmánál

minimumot, ami azt jelenti, hogy mindegyik esetében volt olyan tanuló a mintában, aki az adott indexbe beleszámító válaszlehetőségek közül egyiket sem jelölte meg. A maximumot minden index 100-nál veszi fel, tehát mindegyik esetében akadt olyan tanuló, aki minden, az indexbe beleszámító válaszlehetőséget megjelölt a kérdőívben. Magasabb átlagértékeket mértünk az Önállóság-index (39,8) és a Kreativitás-index (32,4) esetében, alacsonyabbakat pedig a Diploma-index (30,6), a Szabadidő-index (30,2) és a Gépipar/fémipar-index (30,1) esetében. Ez azt jelenti, hogy a megkérdezett tanulók 2016-ban átlagosan több önállóságra, illetve kreativitásra utaló választ adtak, azonban a szabadidő-centrikusságra, a gépipari/fémipari tanulmányok és munka, illetve a felsőfokú tanulmányok és szellemi munka iránti érdeklődésre vonatkozó válaszok valamivel ritkábban fordultak elő. A legnagyobb szórás⁷ a Gépipar/fémipar-index esetében (28,7), a legkisebbet pedig a Szabadidő-index esetében (18,2) mértük.

2.1. táblázat: Az indexszámok legfontosabb összefoglaló statisztikai mutatói, 2016

	Esetszám	Minimum	Maximum	Átlag	Szórás
Önállóság-index	9152	0,0	100,0	39,8	21,5
Szabadidő-index	9152	0,0	100,0	30,2	18,2
Gépipar/fémipar-index	9152	0,0	100,0	30,1	28,7
Kreativitás-index	9152	0,0	100,0	32,4	24,2
Diploma-index	9152	0,0	100,0	30,6	21,4

Az egyes indexek egymással való kapcsolatát egyszerű korrelációs mutatókkal⁸ vizsgáltuk meg. Két kivétellel minden korrelációs együttható statisztikailag szignifikáns, azaz feltételezhetjük, hogy az összefüggést nem a véletlen okozza.

⁷ Szórás: az átlagtól való átlagos eltérés

⁸ Az ún. Pearson-féle korrelációs együttható -1 és +1 közötti szám. A +1-es érték esetében a két változó között tökéletes lineáris kapcsolat (korreláció) áll fenn, a -1-es érték pedig a tökéletes negatív korrelációt jelöli. A kettő közötti értékek a – pozitív vagy negatív – összefüggés erősségét jelölik: minél közelebb van az érték +1-hez vagy -1-hez, annál erősebb az összefüggés. A 0 érték esetében nem beszélhetünk a két változó között fennálló lineáris összefüggésről.

A 2.2. táblázatból látható, hogy a legerősebb pozitív kapcsolat (0,568) az Önállóság-index és a Kreativitás-index között áll fenn, vagyis az önállóbb gyerekek általában kreatívabbak is.⁹ A második legerősebb kapcsolat (0,457) az Önállóság-index és a Diploma-index között van, azaz elmondható, hogy a felsőfokú végzettséget tervezők átlagosan önállóbbak, mint a többi tanuló. Ugyancsak viszonylag erős összefüggést mutat a Diploma-index és a Kreativitás-index (0,348), illetve az Önállóság-index és a Szabadidő-index (0,270) is. Ezek szerint (a) a diplomaszerezésre készülő gyerekek átlagosan kreatívabbak és (b) az önállóbbnak tekinthető diákok jelentős figyelmet fordítanak szabadidős tevékenységeikre is. A szabadidős tevékenységek és a kreativitás között szintén pozitív kapcsolatot (0,234) láthatunk. Ennél gyengébb, de pozitív kapcsolatot találtunk a felsőfokú végzettség tervezése és a szabadidős tevékenységek között (0,180). A Gépipar/fémipar-index és az Önállóság-index között igen gyenge, de pozitív kapcsolatot (0,081) láthatunk, így a gépipari érdeklődésű gyerekek átlagosan nem mondhatóak önállóbbnak társaiknál. Emellett a gépipari érdeklődés viszonylag ritkán jár együtt a szabadidős tevékenységek középpontba helyezésével, ahogy a negatív korrelációs együtthatóból láthatjuk (-0,106). Nem találtunk statisztikailag szignifikáns kapcsolatot a Gépipar/fémipar-index és a Kreativitás-index között. Az adatokból az is látható, hogy nincs statisztikailag szignifikáns kapcsolat a diplomaszerezés és a gépipari érdeklődés között. Az utóbbi nullás érték azt jelzi, hogy a megkérdezett fiatalok viszonylag stabil preferenciákkal rendelkeznek, tehát a szakképzettség megszerzése és a felsőfokú tanulmányok között a legtöbben már egyértelműen döntöttek.

---

⁹ A két indexet alkotó változók közül kettő mindkét indexben megtalálható, ezért is ilyen erős az összefüggés.

2.2. táblázat: Pearson-féle páronkénti korrelációs együtthatók az indexek között, 2016

	Önállóság- index	Szabadidő- index	Gépipar/ fémipar- index	Kreativitás- index	Diploma- index
Önállóság-index	-	0,270	0,081	0,568	0,457
Szabadidő-index		-	-0,106	0,234	0,180
Gépipar/ fémipar-index			-	0,008	0,010
Kreativitás-index				-	0,348
Diploma-index					-

Megjegyzés: a félkövérrel jelzett eredmények 0,01-os szignifikancia-szinten statisztikailag szignifikánsnak tekinthetők

A következőkben az öt különböző tanulói profil tartalmát és a különböző egyéb kérdésekkel való összefüggéseit ismertetjük.¹⁰

¹⁰ Mivel a kérdőív kérdéseinél több válaszlehetőséget is megjelölhettek a tanulók, az alfejezet minden ábráján feltüntetjük azon tanulók átlagértékeit, akik említették az adott válaszlehetőséget és azokét is, akik nem.

2.1. Az Önállóság-index

Minél magasabb az önállóság-index értéke egy megkérdezett tanulónál, annál önállóbbnak tekinthető.

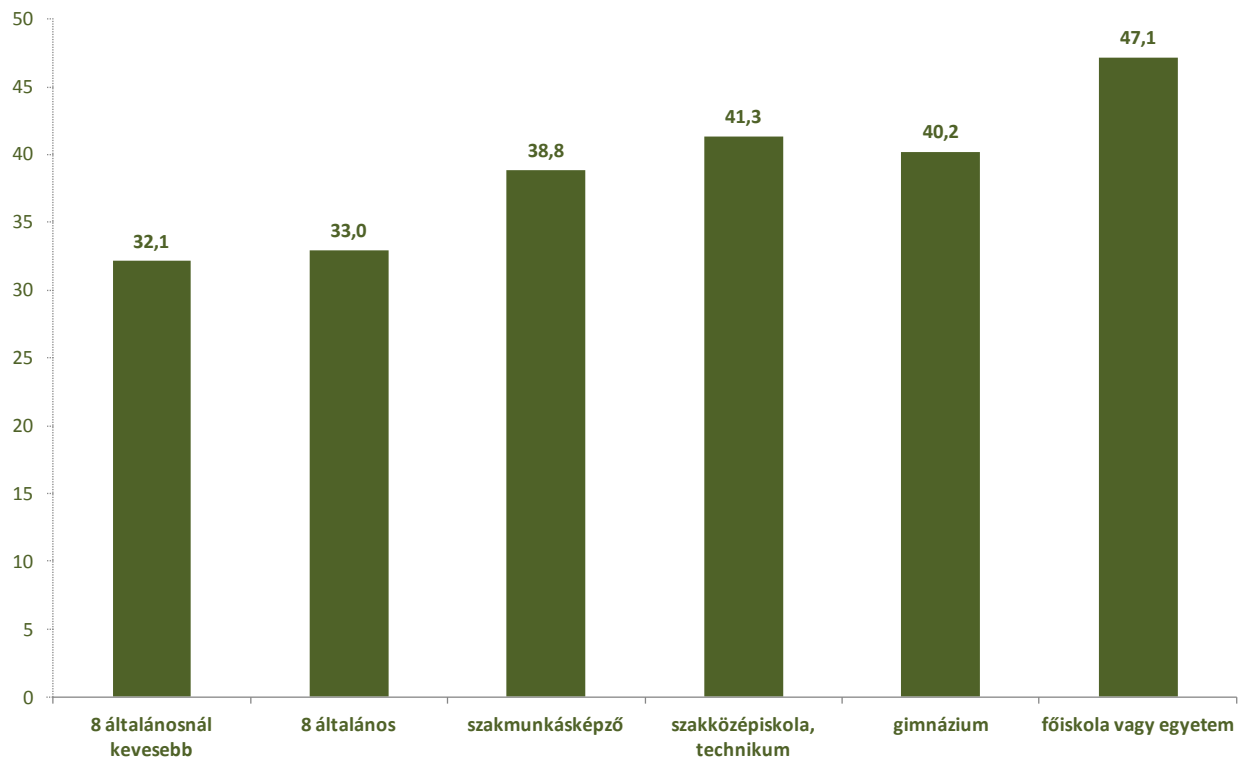
Az Önállóság-index tartalma:

- egyedül szeretek tanulni, a munkámat elvégezni
- a csoportos feladatok megoldásánál irányítani szeretek
- gyakran segítek az időseknek és a kisebbeknek
- a legtöbb kérdésről önálló véleményem van
- szeretek új dolgokat kipróbálni
- szeretek a saját ötleteim alapján tervezni, dolgozni
- szüleim, gondviselőim tanácsai a továbbtanulásról: rám bízzák a választást
- szívesen laknék kollégiumban, mert így függetlenebb lehetek a szüleimtől

Az adatelemzés eredményei azt mutatják, hogy az önállóság viszonylag kiegyenlítetten jelenik meg mindkét nemnél, a lányok csak kis mértékben bizonyultak önállóbbnak a fiúknál: az átlagpontszám a lányok körében 41,8, a fiúk között pedig 38,0.

Ha a szülők iskolai végzettségét vizsgáljuk, azt láthatjuk (lásd a 2.1.1. ábrát), hogy annak növekedésével emelkedik gyermekük önállósága. A 8 általánosnál alacsonyabb végzettségű szülők gyermekeinek körében az átlagpontszám 32,1, a 8 általánost végzettek gyermekei között 33, a szakmunkásképzőt végzetteknél 38,8, a technikumot végzettek gyerekeinél 41,3, a gimnáziumi érettségivel rendelkezőknél 40,2, míg a felsőfokú végzettségű szülők gyerekei között 47,1.

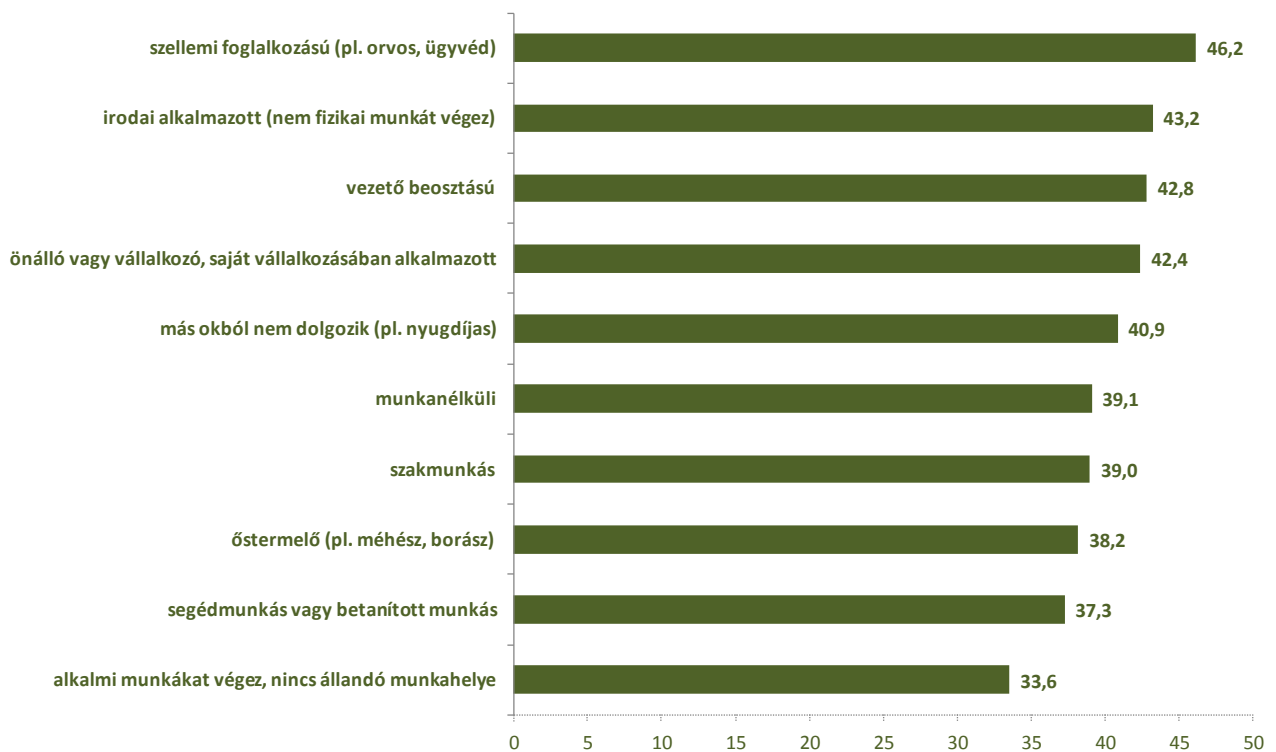
2.1.1. ábra: Az Önállóság-index átlagpontszámai a szülők (édesapa vagy gondviselő) iskolai végzettsége szerint, 2016

Forrás: GVI (n = 8989)

Ha a szülők foglalkozását tekintjük (lásd a 2.1.2. ábrát), azt láthatjuk, hogy a legalacsonyabb az alkalmi munkás (33,6), a segéd-, vagy betanított munkás (37,3) és az őstermelő (38,2) szülők gyermekeinek önállósági mutatója. A legmagasabb értékeket a szellemi foglalkozású (46,2), az irodai alkalmazott (43,2) és a vezető beosztású (42,8) szülők gyermekei között mértük. (A foglalkozás természetesen összefügg a korábban tárgyalt iskolai végzettséggel is.) Ennek háttérében az állhat, hogy a felelős munkakörben dolgozó szülő követendő mintát jelent gyermekének, így a gyermek erősebben motivált lesz a tanulás, az önálló feladatvégzés és később a munka területén. Az alacsonyabb foglalkozási státuszú (pl. munkanélküli, segéd- vagy betanított munkás, alkalmi munkás) szülők vélhetően alacsonyabb szintű motiváltságot adnak át gyermekeiknek.

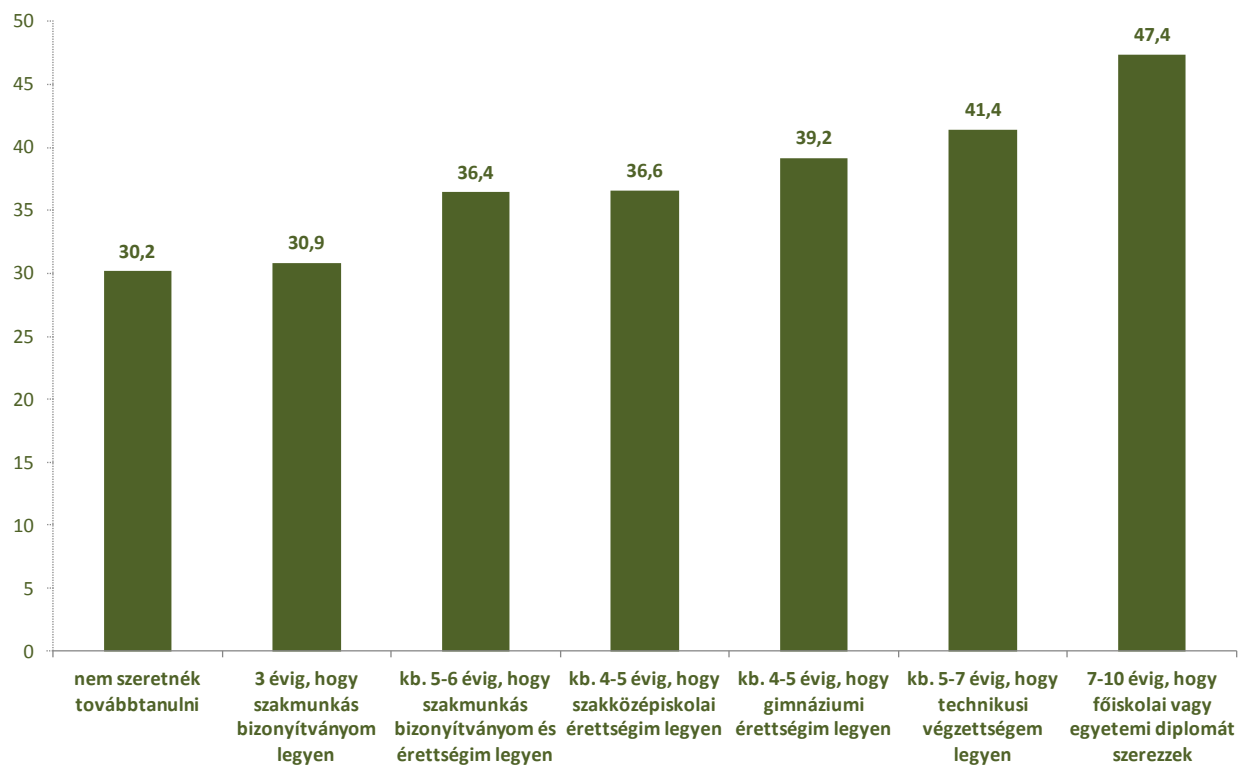
2.1.2. ábra: Az Önállóság-index átlagpontszámai a szülők foglalkozása szerint, 2016

Forrás: GVI (n = 8998)

A 2.1.3. ábrán látszik, hogy a válaszadókról elmondható, hogy átlagosan minél több évig terveznek továbbtanulni, annál magasabb fokú önállóságról adtak tanúbizonyságot. Az Önállóság-index értéke a felsőfokú tanulmányokat tervezők között a legmagasabb (47,4), a továbbtanulni nem szándékozók és a szakmunkásnak készülők között pedig a legalacsonyabb (rendre 30,2 és 30,9).

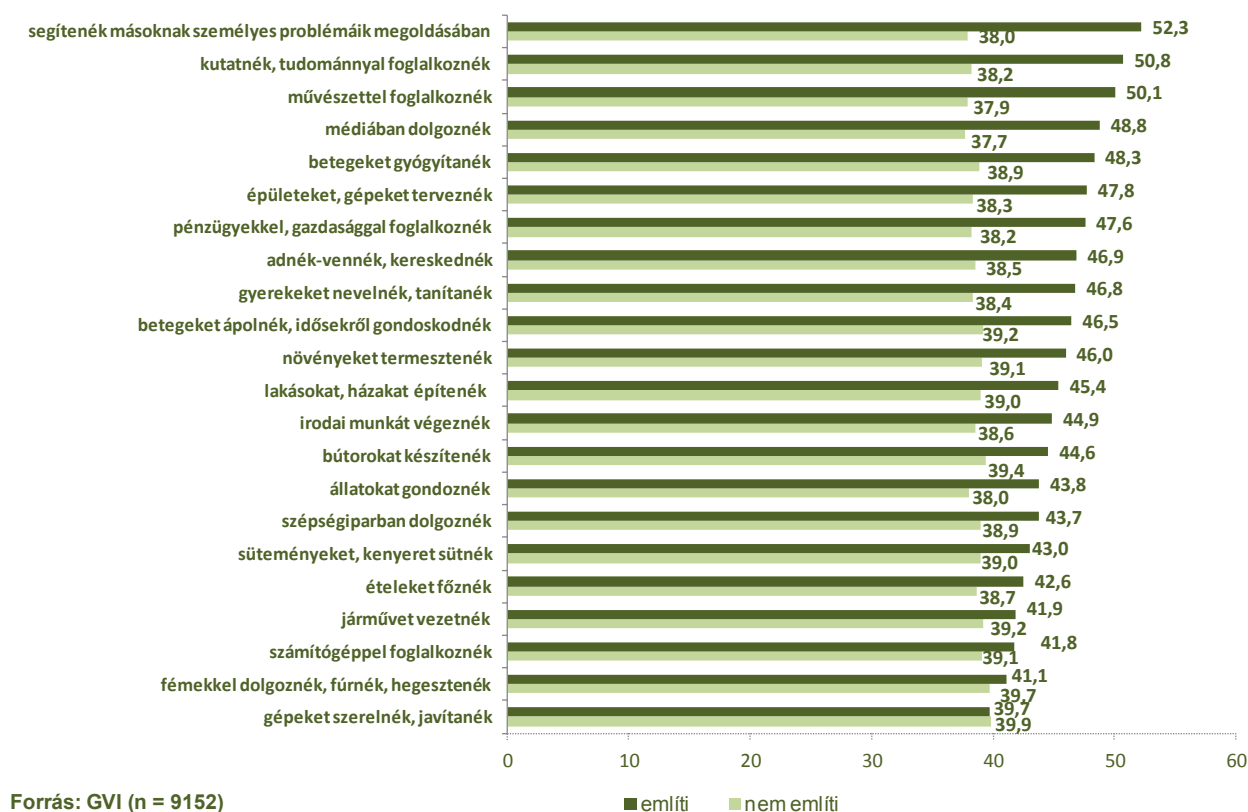
2.1.3. ábra: Az Önállóság-index átlagpontszámai a tanulók továbbtanulási terveit szerint, 2016

Forrás: GVI (n = 9045)

Azok a gyerekek, akik magasabb értéket kaptak az Önállóság-index számításakor, nagyobb gyakorisággal választanak magasabb iskolai végzettséghez köthető, szellemi foglalkozásokat (lásd a 2.1.4. ábrát). A legönállóbbak segítő foglalkozást űznének, kutatnának, művészettel foglalkoznának, a médiában helyezkednének el, valamint orvosi, illetve mérnöki hivatást választanának. Ennél kissé alacsonyabb fokú önállóságot mutattunk ki azok körében, akik a pénzügyek, a kereskedelem illetve az oktatás iránt érdeklődnek. Viszonylag alacsony indexértéket láthatunk azok körében, akik asztalosok, mezőgazdasági foglalkozásúak, szépségipari dolgozók, cukrászok, pékek, illetve szakácsok szeretnének lenni. A legalacsonyabb fokú önállóságot azok a gyerekek mutatták, akik gépész szakmát, illetve fémipari foglalkozást választanának. Ez az összefüggés logikus abban a tekintetben, hogy a szellemi munkához a legtöbb esetben magasabb fokú önállóság szükséges, mint a fizikai, szakképzettséget igénylő munkához.

2.1.4. ábra: Az Önállóság-index átlagpontoszámai a tanulók foglalkozási tervei szerint, 2016

2.2. A Szabadidő-index

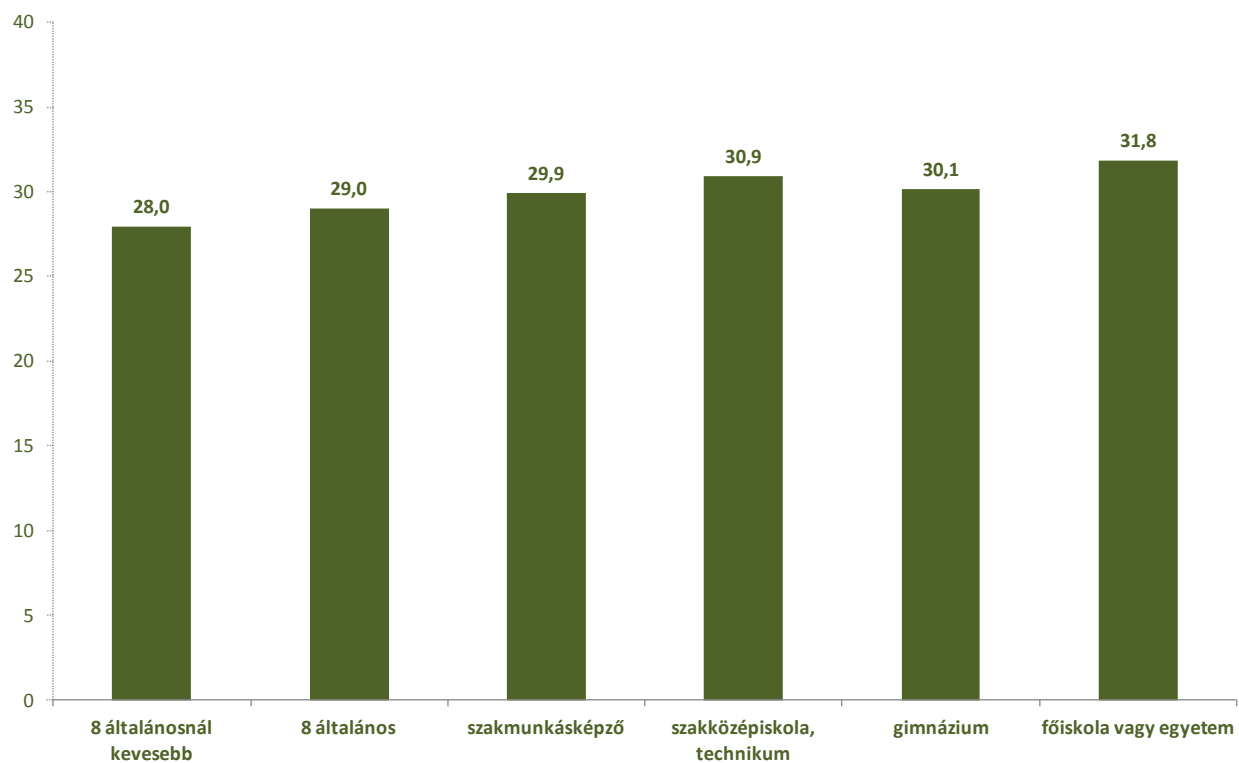
A Szabadidő-index azon tanulók körében magas, akik igen fontosnak tartják hobbijukat, illetve a különböző szabadidős tevékenységekre jelentős energiát fordítanak.

A Szabadidő-index tartalma:

- a sporthírek érdekelnek
- sztárok, celebek életéről szóló dolgok érdekelnek
- a zenehallgatás érdekel
- a filmnézés érdekel
- a divat, öltözködés érdekel
- nem segítek otthon, mert így több idő jut a hobbimra
- nem segítek otthon, mert nem akarok
- szívesen laknék kollégiumban, mert ott együtt lehetek a barátaimmal

A nemek szerinti elemzés azt mutatja, hogy a lányokra jellemzőbb, hogy középpontba helyezik a szabadidős tevékenységeket, mint a fiúkra: a lányok átlagos indexértéke 34,7, míg a fiúké csak 25,8 pont. A Szabadidő-index átlagos értéke a felsőfokú végzettségű (31,8), illetve a szakközépiskolát vagy technikumot végzett (30,9) szülők gyermekeinek körében a legmagasabb. A legalacsonyabb átlagos pontszámot (28,0) a 8 általánosnál alacsonyabb végzettségű szülők gyermekei között mértük (lásd a 2.2.1. ábrát). Az apa munkaerő-piaci státusza szerint sem mutatnak jelentős eltérést az adatok: a legalacsonyabb értéket (26,1) az őstermelő apák gyermekei között, a legmagasabbat (32,0) pedig a szellemi foglalkozásúak gyermekei körében találtuk.

2.2.1. ábra: A Szabadidő-index átlagpontszámai az apa iskolai végzettsége szerint, 2016

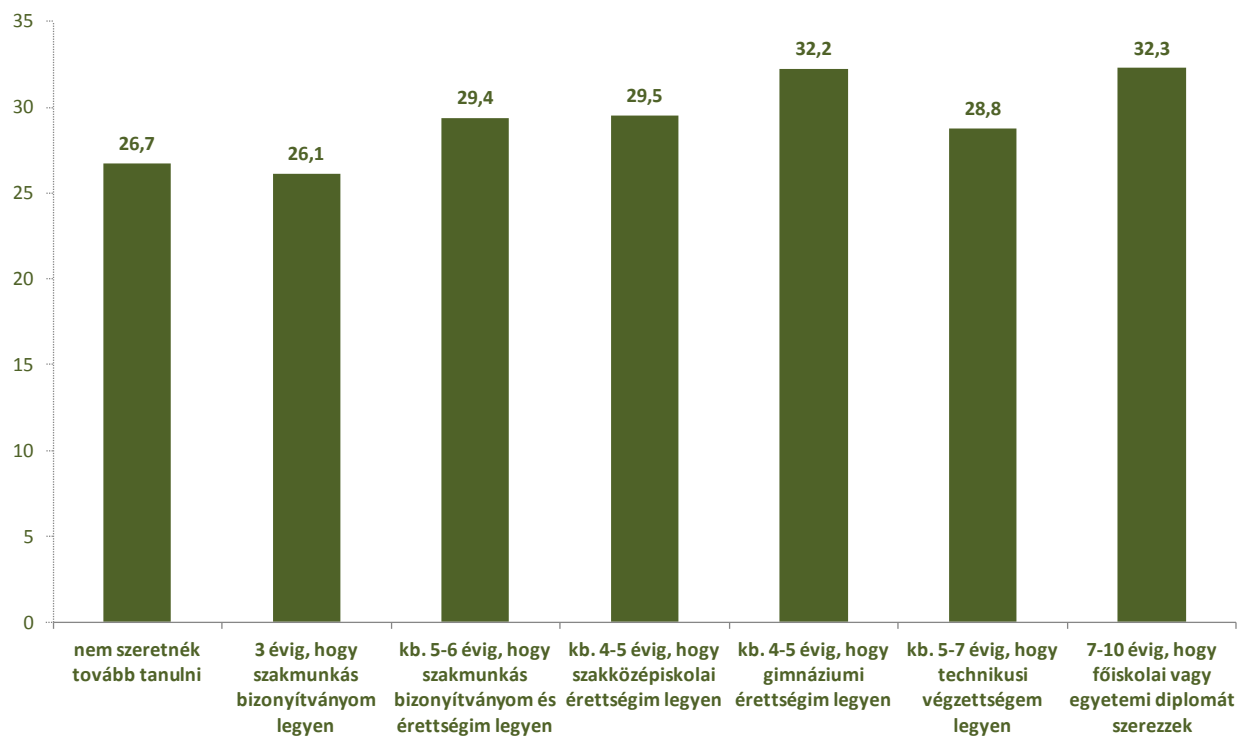

Forrás: GVI (n = 8989)

A 2.2.2. ábrán láthatjuk, hogy a Szabadidő-index azon tanulók körében a legmagasabb, akik diplomára (32,3), illetve gimnáziumi érettségire (32,2) vágnak, és a legalacsonyabb azok között, akik szakmunkásnak készülnek (26,1), illetve akik nem szeretnék továbbtanulni (26,7).

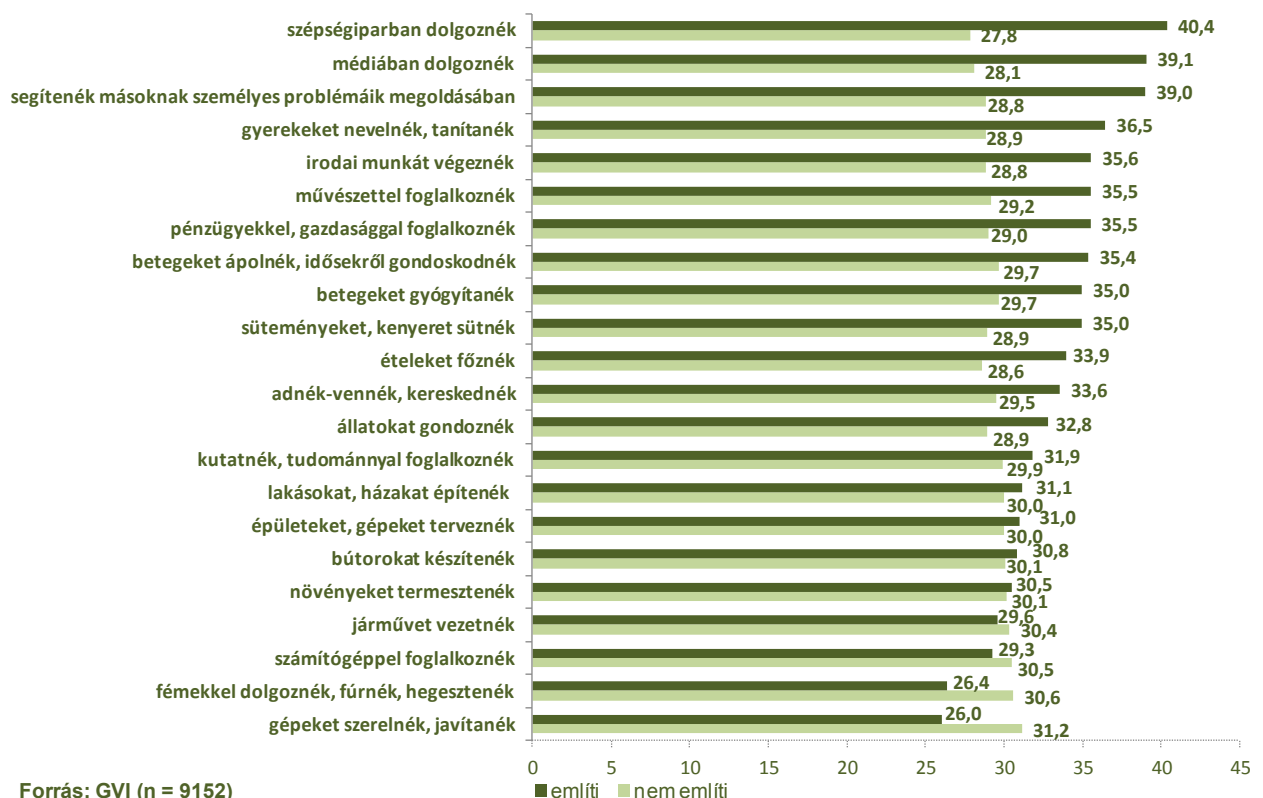
2.2.2. ábra: A Szabadidő-index átlagpontszámai a tanulók továbbtanulási tervei szerint, 2016

Forrás: GVI (n = 9045)

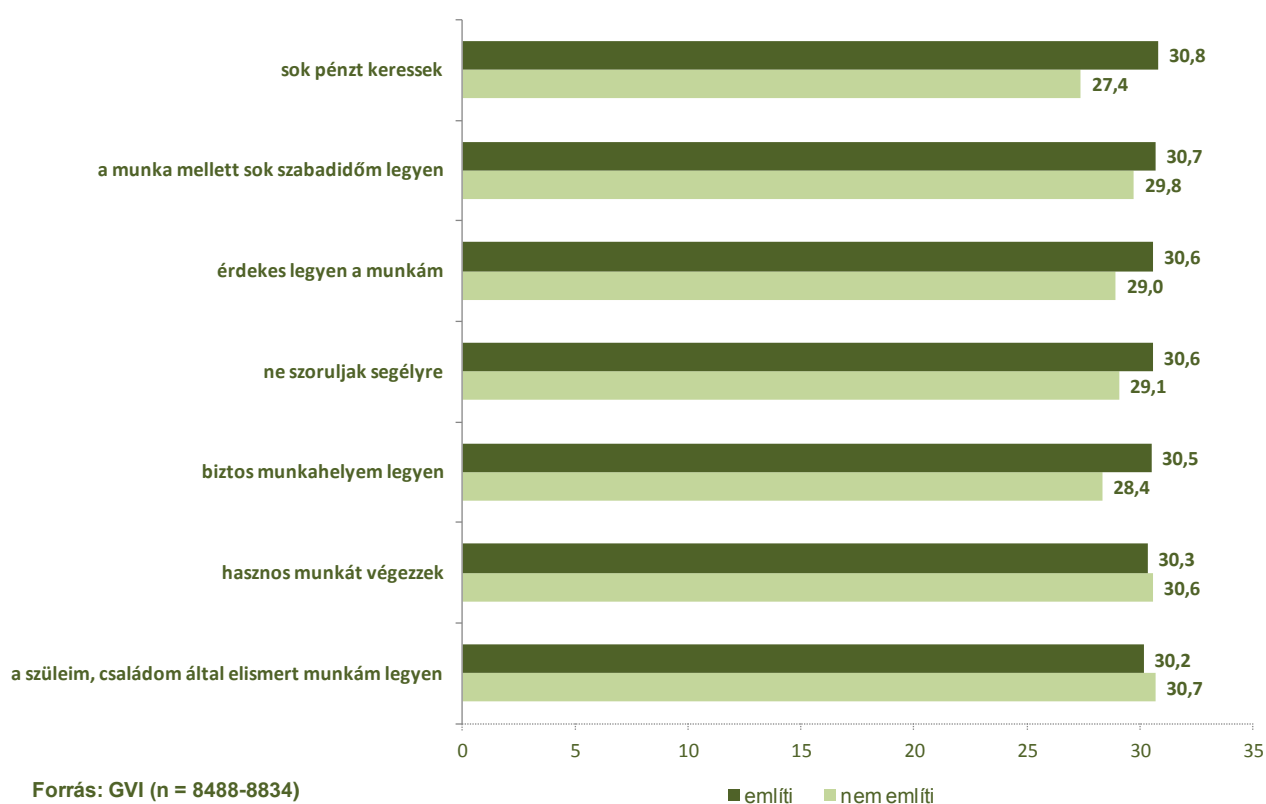
Az indexértékeket a foglalkozási tervek szerint is megvizsgáltuk. Az eredmények szerint azok körében a legmagasabb a Szabadidő-index értéke, akik a szépségiparban vagy a médiában dolgoznának, illetve akik segítő munkára vágnak. Emellett magas indexértéket mutatnak a pedagógusnak, művésznek, illetve irodai dolgozónak készülők adatai is. A legalacsonyabb pontszámot azok között mértük, akik a gépipari és fémipari szakmák, a számítógéphez köthető munkák, illetve a gépjárművezetés iránt érdeklődnek (lásd a 2.2.3. ábrát). A jelenség háttérében a nemek szerinti megoszlás állhat: ahogy azt a korábbiakban láthattuk, a magas Szabadidő-indexszel jellemzett szakmák inkább a lányokat vonzzák, mint a fiúkat, a gépipar és a fémipar, valamint a gépjárművezetés pedig „fiús” szakmák. Az alfejezet elején pedig azt láthattuk, hogy a lányokra sokkal inkább jellemző a szabadidő középpontba helyezése, mint a fiúkra.

2.2.3. ábra: A Szabadidő-index átlagpontszámait a tanulók foglalkozási tervei szerint, 2016

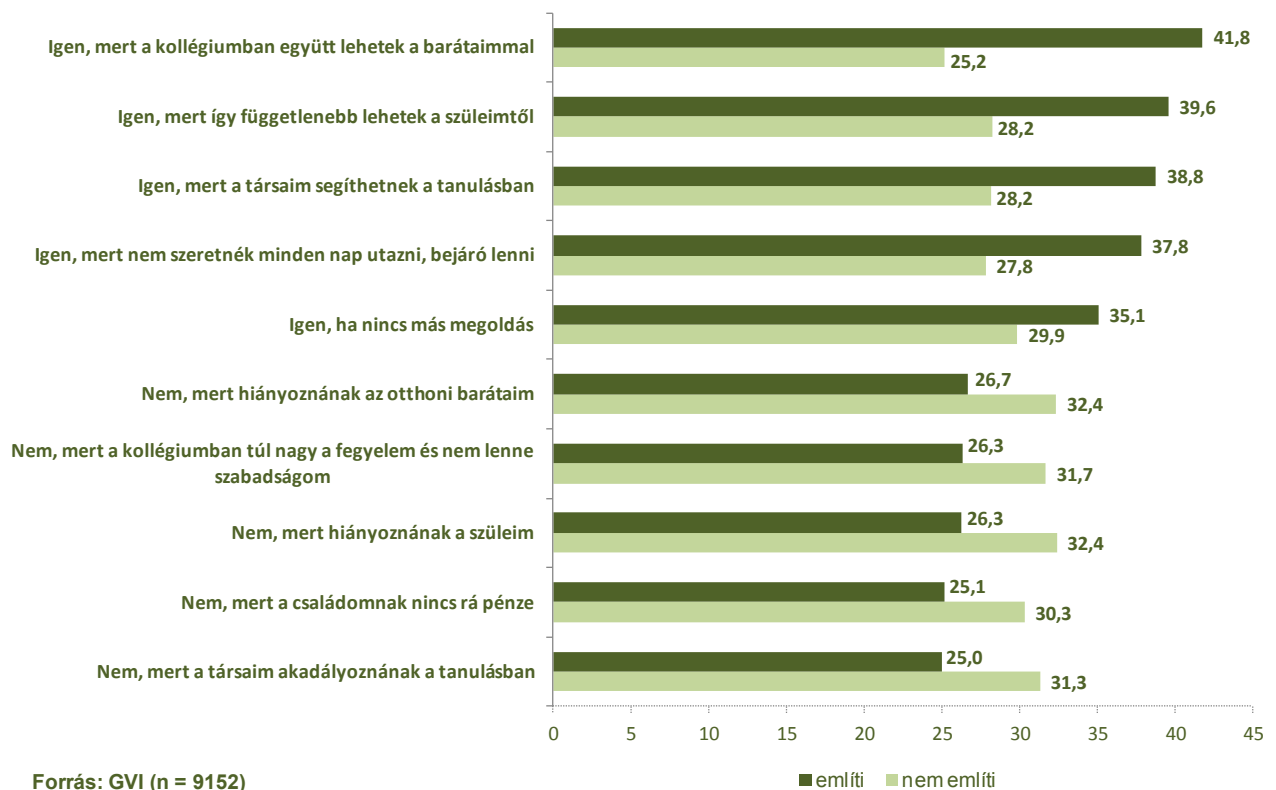
A felnőttkori tartós munkára, biztos munkahelyre vonatkozó kérdésre adott válaszok tekintetében az átlagos Szabadidő-index nem mutatott jelentős eltérést, minden csoportban 30 és 31 pont közötti értéket vett fel. Az index azok körében a legmagasabb, akiknek jövőbeli munkájukkal kapcsolatban fontos, hogy sok pénzt keressenek vele, és hogy mellette sok szabadidejük legyen (lásd a 2.2.4. ábrát).

2.2.4. ábra: A Szabadidő-index átlagpontszámai a tanulók tartós munkavállalással megvalósítható tervei szerint, 2016

A 2.2.5. ábrán látható, hogy azok körében, akik valamilyen okból szívesen lagnának kollégiumban, a Szabadidő-index is magas pontszámot vesz fel. Legnagyobb mértékben azok a tanulók helyezik központba a szabadidős tevékenységeket, akik azért lagnának szívesen kollégiumban, mert ott együtt lehetnek a barátaikkal és függetlenebbek lehetnek a szüleiktől. Az alacsony Szabadidő-indexszel rendelkezők leggyakrabban azt jelezték, hogy nem szívesen lagnának kollégiumban.

2.2.5. ábra: A Szabadidő-index átlagpontszámai a tanulók kollégiumi elhelyezéssel kapcsolatos véleménye szerint, 2016

2.3. A Gépipar/fémipar-index

A Gépipar/fémipar-index azon tanulók körében magas, akiknek érdeklődése elsősorban a gépipari, illetve fémipari foglalkozások felé irányul.

A Gépipar/fémipar-index tartalma:

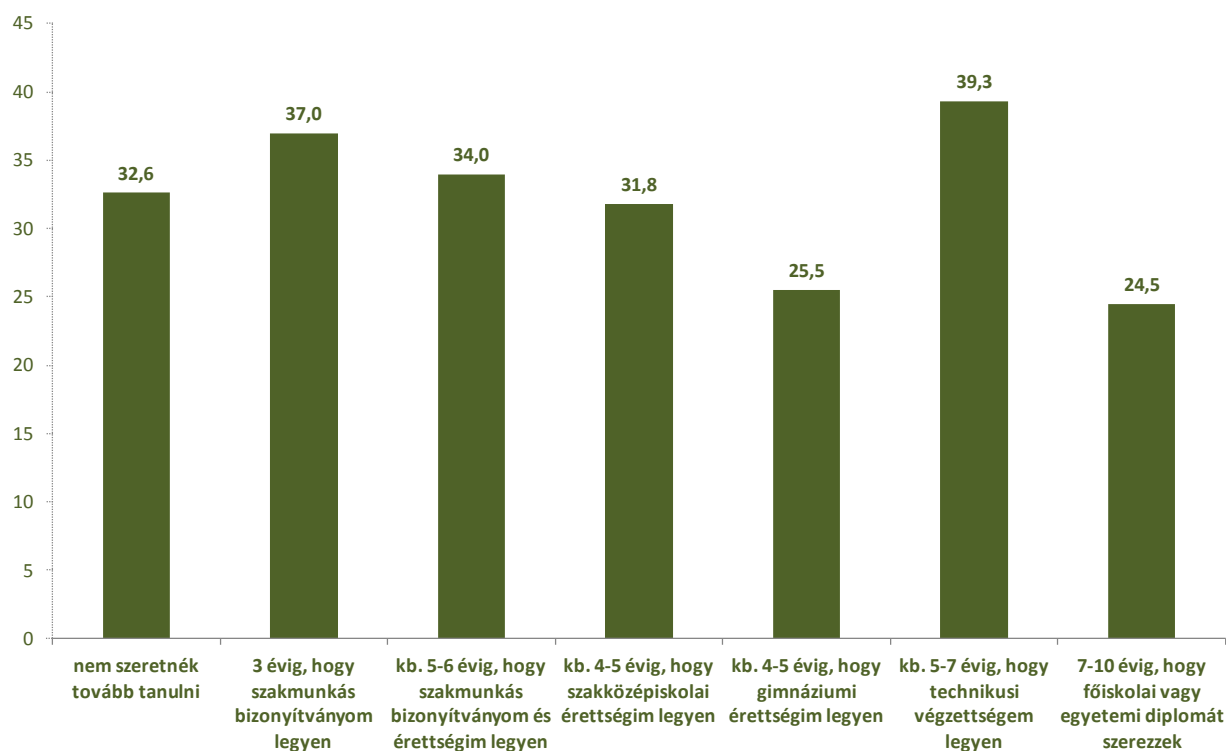
- autókkal, motorokkal kapcsolatos cikkek, hírek érdekelnek
- felnőttként gépeket szerelnék, javítanék
- felnőttként fémekkel dolgoznék, fúrnék, hegesztenék
- szívesen segítek otthon a barkácsolásban, kerékpár-javításban
- szívesen segítek otthon az autónk tisztításában
- ügyes vagyok a barkácsolásban, szerelésben

A Gépipar/fémipar-index nemek szerinti vizsgálata azt az előre sejthető összefüggést mutatja, miszerint a fiúk körében jóval magasabb a gépipari, illetve fémipari foglalkozások iránti érdeklődés (átlagpontszám: 44,7), mint a lányok között (átlagpontszám: 15,4).

Ha a diákok szüleinek iskolai végzettségét tekintjük, azt találjuk, hogy a legmagasabb index-értéket a szakközépiskolát vagy technikumot, illetve szakmunkásképzőt végzett szülők gyerekeinek körében láthatjuk (rendre 32,8 és 32,0), a legalacsonyabbat pedig a 8 általánosnál kevesebbel rendelkező szülők gyermekei között (23,1). A szülők foglalkozási státuszának vizsgálata pedig az őstermelő, a szakmunkás, a vállalkozó, valamint a segédmunkás vagy betanított munkás szülők gyermekei között mutatta a legmagasabb indexértékeket.

A 2.3.1. ábrán látható, hogy a Gépipar/fémipar-index azon tanulók között a legmagasabb, akik 5-7 éves technikusi (39,3), illetve 3 éves szakmunkásképzésben (37,0) szeretnék részt venni az általános iskola után. Az index azok körében a legalacsonyabb, akik diplomát szeretnék szerezni (24,5).

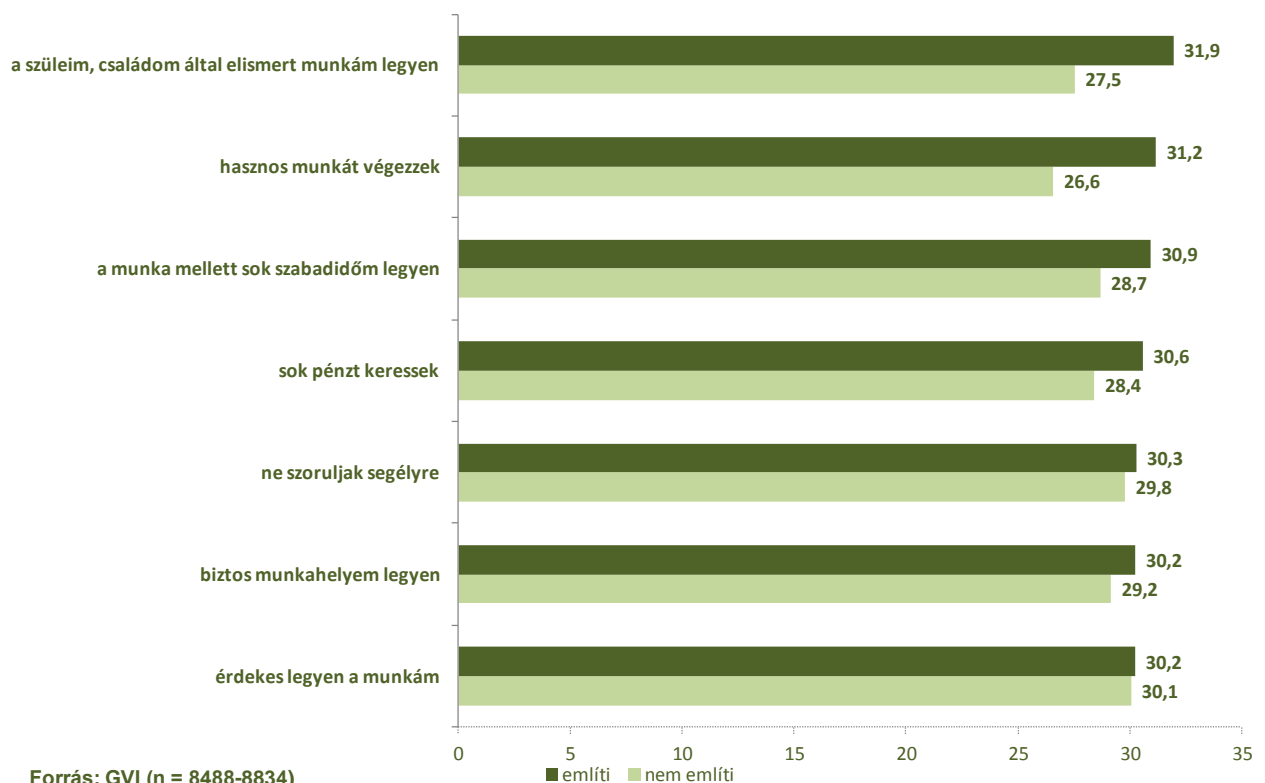
2.3.1. ábra: A Gépipar/fémipar-index átlagpontszámai a tanulók továbbtanulási tervei szerint, 2016

Forrás: GVI (n = 9045)

A Gépipar/fémipar index értékei nem mutatnak jelentős eltérést a tanulók munkavállalással elérhető céljai szerint. Ha viszont az egyes célok hiányát is tekintjük (az adott célt nem említők csoportját), azt láthatjuk, hogy akik nem hangsúlyozzák a hasznos munka fontosságát, alacsonyabb Gépipar/fémipar-indexszel rendelkeznek, mint a többi csoport. A gépipari irányultság tehát erős összefüggésben van a hasznos munka iránti vágygal. Ezzel szemben azok, akik a munka érdekességét nem tartják fontosnak, ugyanolyan Gépipar/fémipar-indexszel rendelkeznek, mint az ezt fontosnak tartók; a gépipar iránti érdeklődés tehát teljesen független az érdekes munkára való igénytől (lásd a 2.3.2. ábrát).

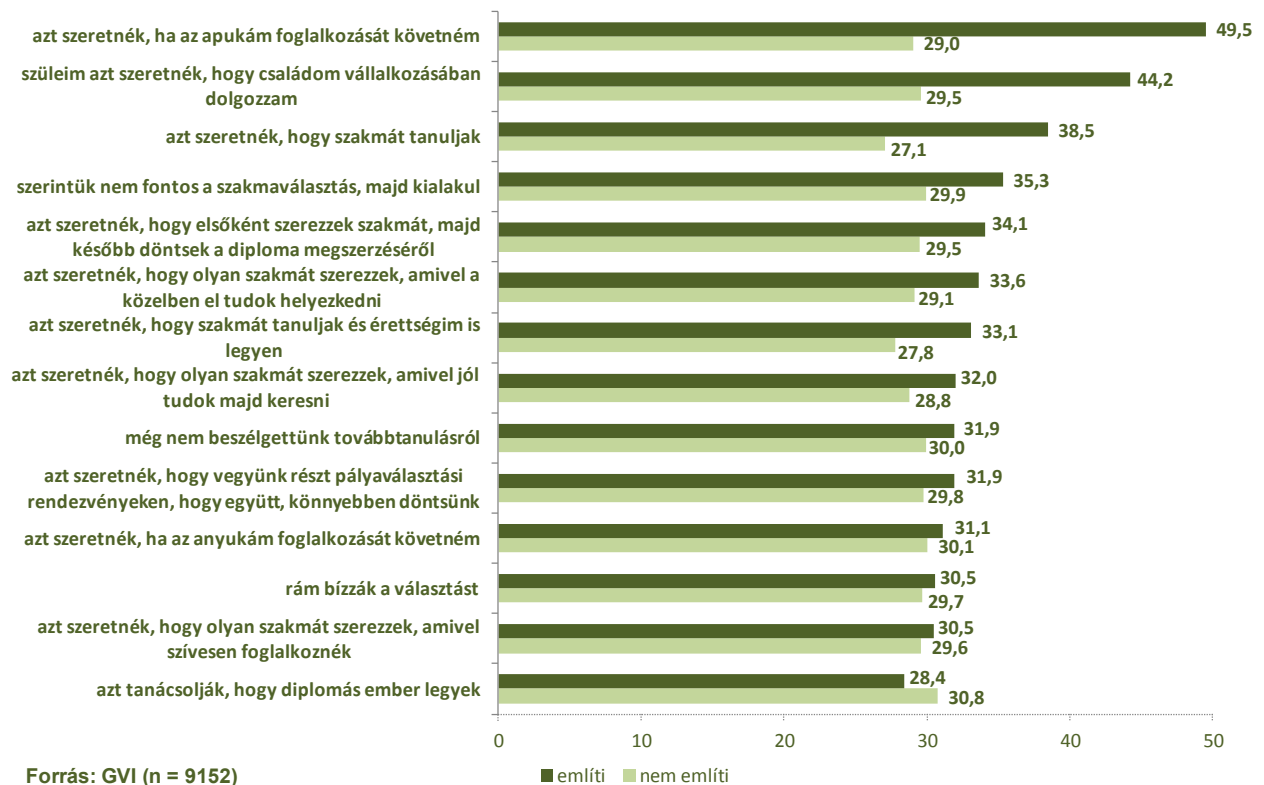
2.3.2. ábra: A Gépipar/fémipar-index átlagpontszámai a tanulók tartós munkavállalással megvalósítható tervei szerint, 2016

Azon megkérdezettek, akik magas fokú gépipari/fémipari érdeklődéssel jellemezhetőek (akik átlagpontszáma 30 feletti), leggyakrabban azt jelezték a pályaválasztásra vonatkozó szülői tanácsok kapcsán, hogy édesapjuk szeretné, ha az ő foglalkozását követné gyermeke (49,5). Emellett sokuk szülei azt szeretnék, hogy családjuk vállalkozásában dolgozzon (44,2), illetve azt, hogy gyermekük tanuljon szakmát (38,5). Átlagosan 35,3 pontos indexszel jellemezhetőek azok, akiknek szülei nem tartják fontosnak a szakmaválasztást. Kevesek szülei tanácsolják a diploma megszerzését (28,4) és viszonylag kevés gépipari/fémipari irányultságú gyerek dönt önállóan a pályaválasztásról (30,5). A szívesen végzett munka szerinti döntést is kevés esetben tanácsolják ezen gyerekek szülei (30,5), illetve kevesek szülei javasolják az édesanya foglalkozásának tovább vitelét is (31,1) (lásd a 2.3.3. ábrát). Tehát elmondható, hogy a szakképzettséggel rendelkező szülők közül sokan szeretnék gyermekükre örökíteni szakmájukat. Ez abból is látható – amint az alfejezet elején is megjegyeztük – hogy a legmagasabb gépipari/fémipari index-értékkel rendelkező gyerekek többségének szülei szakközépiskolai, vagy szakmunkás végzettséggel rendelkeznek.

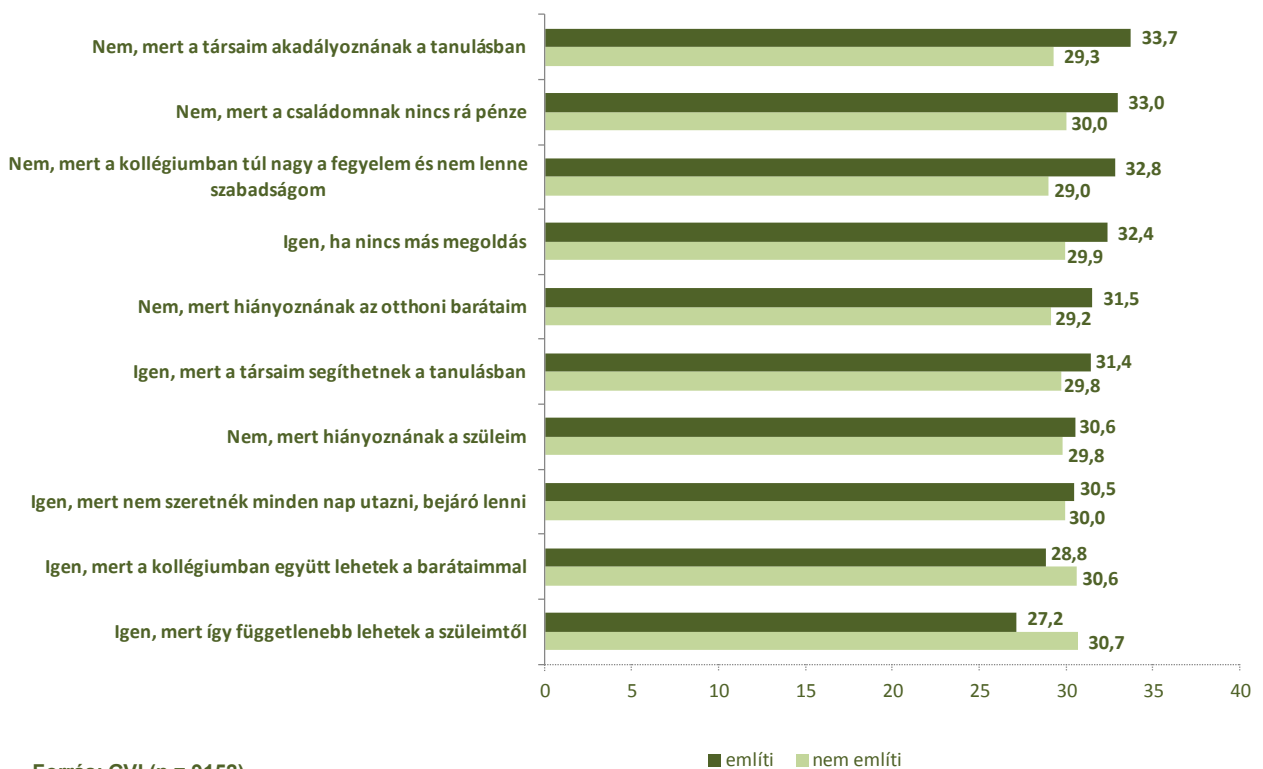

2.3.3. ábra: A Gépipar/fémipar-index átlagpontszámai a tanulók szüleinek továbbtanulással kapcsolatos tanácsai szerint, 2016

A kollégiumi elhelyezést vizsgálva az adatok azt mutatják, hogy a tanulóknak az a csoportja jellemezhető a legmagasabb gépipari/fémipari érdeklődéssel, akik attól tartanak, hogy kollégiumi társaik zavarnák őket a tanulásban (33,7), illetve akik azt jelezték, hogy családjuknak nincs pénze kollégiumra (33,0). Sokan azért nem laknának szívesen kollégiumban, mert tartanak a túl nagy fegyelemtől (32,8). Azok között, akik szívesen mennének kollégiumba, jellemzően alacsonyabb Gépipar/fémipar-index értékeket látunk. Köztük a legmagasabb azoké, akik akkor mennének kollégiumba, ha nincs más megoldás (32,4), vagy mert társaik segíthetnek a tanulásban (31,4) (lásd a 2.3.4. ábrát).

2.3.4. ábra: A Gépipar/fémipar-index átlagpontszámai a tanulók kollégiumi elhelyezéssel kapcsolatos véleménye szerint, 2016

2.4. A Kreativitás-index

A Kreativitás-index azon tanulók körében magas, akik érdeklődnek a művészetek iránt, szeretnek kreatív tevékenységet végezni, illetve új dolgokat kipróbálni.

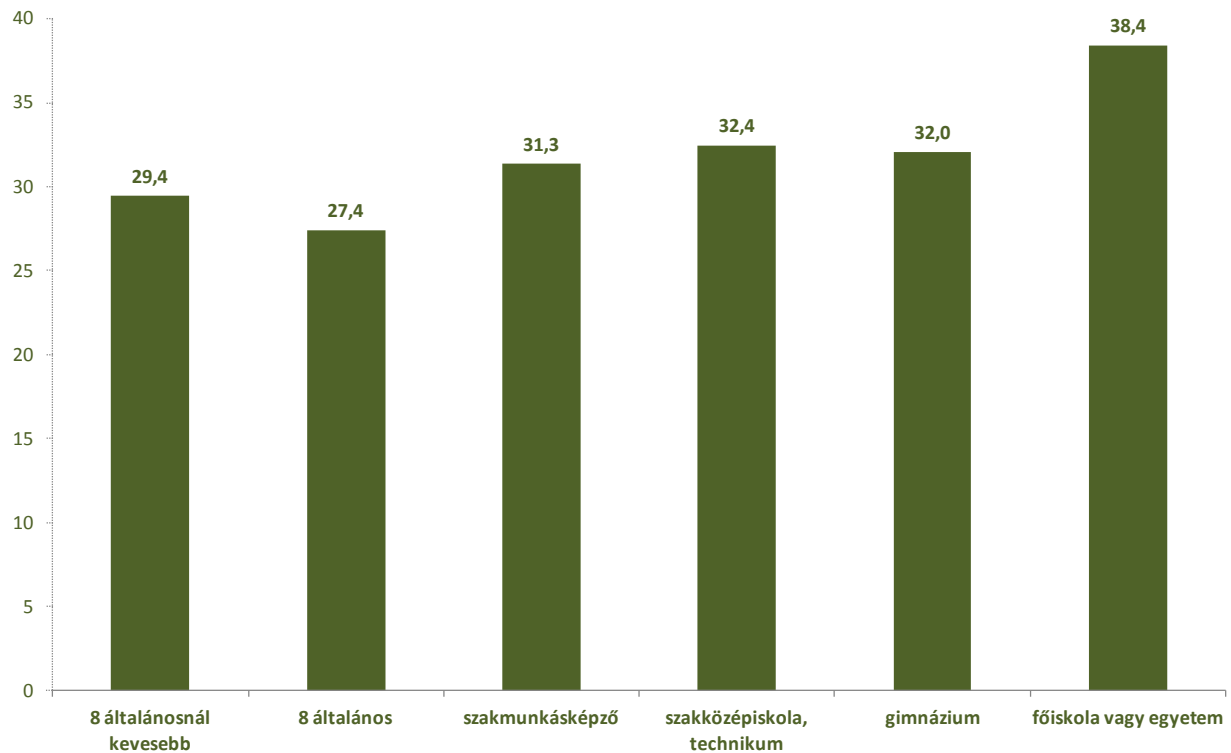
A Kreativitás-index tartalma:

- a művészetek érdekelnek
- szeretek új dolgokat kipróbálni
- szeretek a saját ötleteim alapján tervezni, dolgozni
- a jövőben művészettel foglalkoznék
- ügyes vagyok rajzolásban
- ügyes vagyok modellezésben

A Kreativitás-index nemek szerinti vizsgálata azt mutatja, hogy a lányok jobban érdeklődnek a kreatív tevékenységek és a művészet iránt, mint a fiúk (a lányok átlagpontszáma 38,2, míg a fiúké 26,8).

Ha a diákok szüleinek iskolai végzettségét vizsgáljuk, azt találjuk, hogy minél magasabb az apa iskolai végzettsége, annál magasabb a Kreativitás-index átlagértéke. A 8 általános iskolai osztályt végzett szülők gyermekeinek körében az index átlagértéke 27,4, míg a diplomás szülők gyerekeinél a legmagasabb ez az érték: 38,4. Azoknak a diákoknak, akiknek gondviselője szakmunkásképzőt végzett, átlagos index-értéke 31,3. A gimnáziumot végzett szülők gyermekeinek átlagos pontszáma 32,0, a szakközépiskolai érettségivel rendelkezők gyermekei körében pedig 32,4 az átlagos érték (lásd a 2.4.1. ábrát).

2.4.1. ábra: A Kreativitás-index átlagpontszámai a szülők (édesapa vagy gondviselő) iskolai végzettsége szerint, 2016

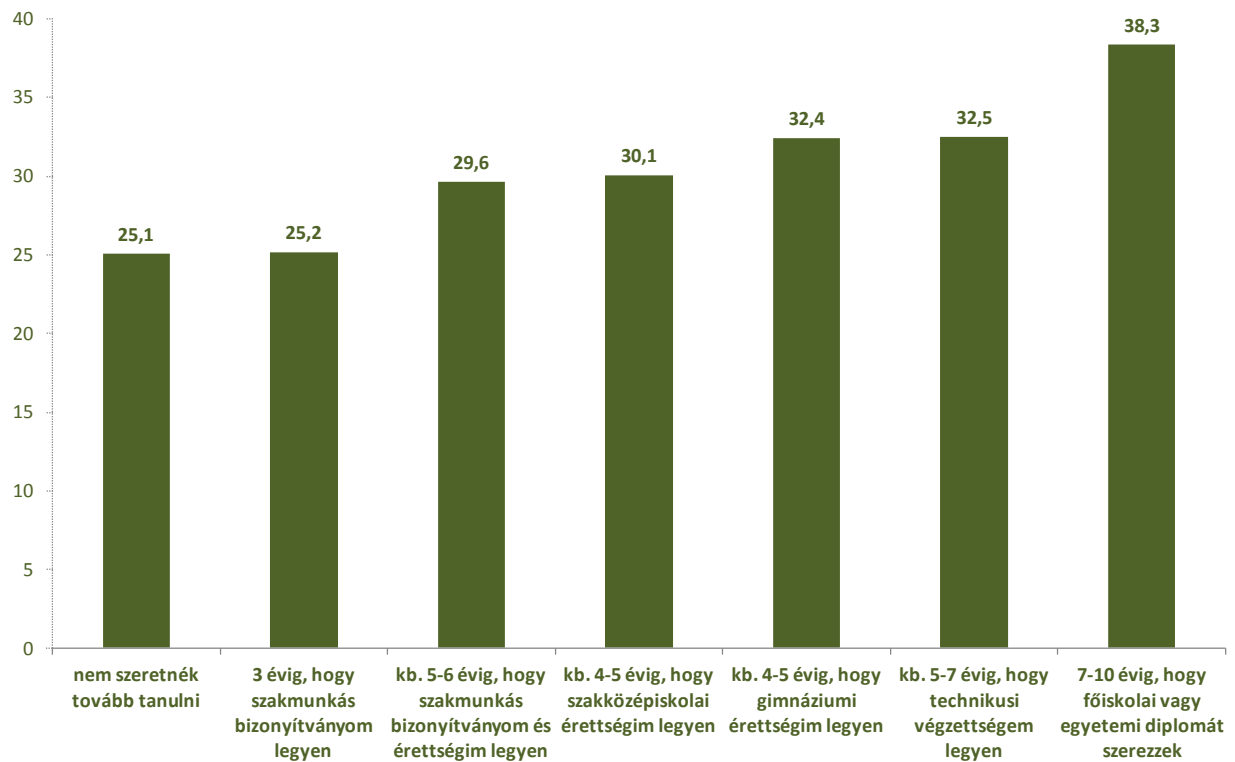

Forrás: GVI (n = 8989)

A szülők foglalkozási státuszának vizsgálata a szellemi beosztású szülők gyermekei között mutatta a legmagasabb indexértéket, az őstermelő, illetve alkalmi munkás szülők gyermekei esetében pedig a legalacsonyabbat.

A 2.4.2. ábrán látható, hogy a Kreativitás-index azon tanulók között a legmagasabb, akik főiskolára, egyetemre szeretnének menni (38,3). A legalacsonyabb értéket azok esetében láthatjuk, akik nem szeretnének továbbtanulni, illetve akik 3 éves szakmunkásképzésben terveznek részt venni (rendre 25,1, illetve 25,2 pont).

2.4.2. ábra: A Kreativitás-index átlagpontszámai a tanulók továbbtanulási tervei szerint, 2016

Forrás: GVI (n = 9045)

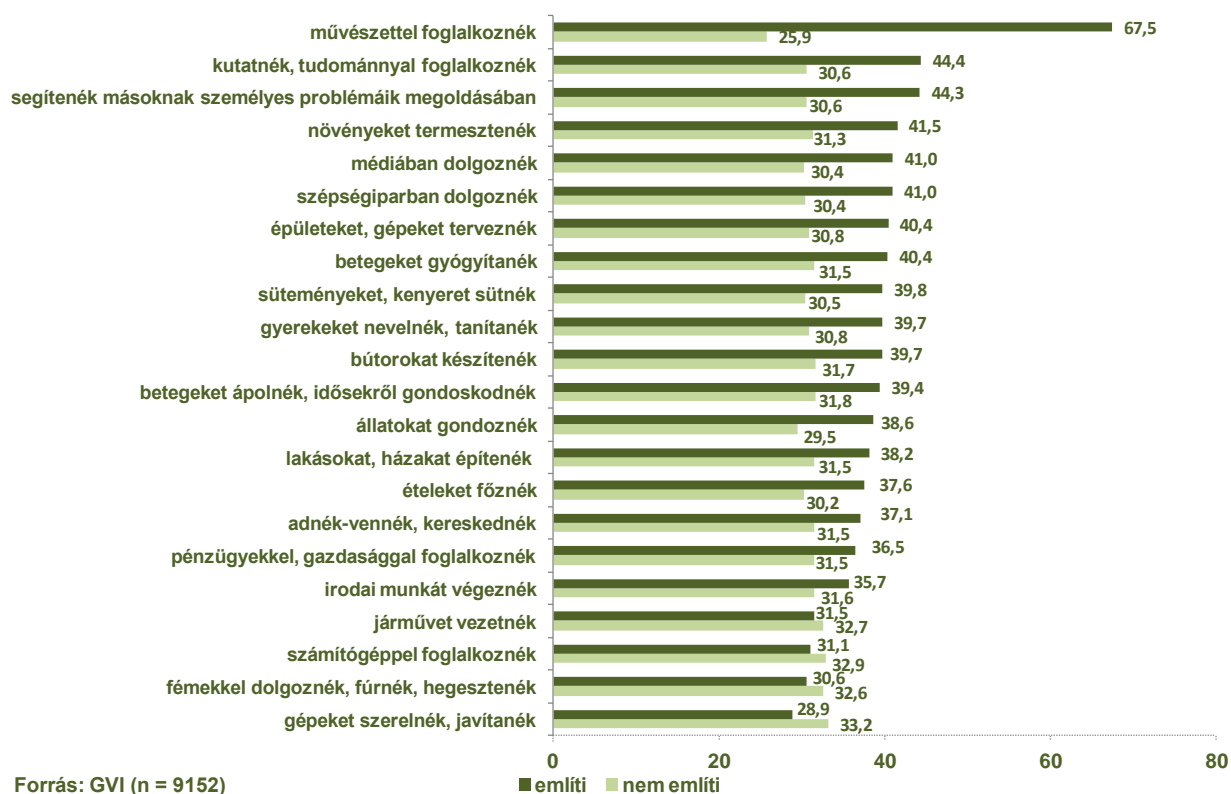
A szülői pályaválasztási tanácsai szerint is megvizsgáltuk a Kreativitás-index értékét (lásd a 2.4.3. ábrát). Kifejezetten magas azoknak a diákoknak a Kreativitás-index értéke, akiknek szülei a pályaválasztási rendezvényen való részvételt tanácsolják (40,0). Szintén magas ez az érték azoknál a gyerekeknél, akinek szülei azt javasolják, hogy előbb szakmát szerezzenek, majd később döntsenek a diplomáról (38,0). Viszonylag magas indexértéket láthatunk azok körben, akinek szülei azt javasolják, hogy szerezzenek diplomát (37,6), akinek szülei azt tartják fontosnak, hogy majdani szakmájukkal jól keressenek (37,4), illetve a közelben tudjanak vele elhelyezkedni (37,2). Az egyetlen tanács, amelynél azt látjuk, hogy a nem említők Kreativitás-indexe magasabb, mint az említőké, arra vonatkozik, hogy a gyerek tanuljon szakmát (az említők Kreativitás-indexe 29,6, a nem említőké pedig 33,4).

2.4.3. ábra: A Kreativitás-index átlagpontoszámai a tanulók szüleinek továbbtanulással kapcsolatos tanácsai szerint, 2016

Azt is megvizsgáltuk, hogy a különböző foglalkozásokat választó gyerekeknek milyen magas a Kreativitás-indexe (lásd a 2.4.4. ábrát). Nem meglepő módon messze azok körében találtuk a legmagasabb átlagos index-értéket (67,5), akik művészettel szeretnének foglalkozni (hiszen ez a változó részét is képezi az indexnek). Igen magas, 40 feletti a Kreativitás-indexe a következő szakmákat tervező diákoknak: kutatnék, tudománnyal foglalkoznék (44,4); segítenék másoknak személyes problémáik megoldásában (44,3); növényeket termesztenék (41,5); médiában dolgoznék (41,0); szépségiparban dolgoznék (41,0). A legalacsonyabb átlagos indexértéket azon diákok között mértük, akik gépek szerelésével, javításával; fémek megmunkálásával; számítógépekkel vagy gépjárművezetéssel foglalkoznának (rendre 28,9, 30,6, 31,1 és 31,5).

2.4.4. ábra: A Kreativitás-index átlagpontoszámái a tanulók foglalkozási tervei szerint, 2016

2.5. A Diploma-index

A Diploma-index azon megkérdezettek körében jelez magas értéket, akik felsőfokú tanulmányokat, diplomaszerezést terveznek, illetve szellemi munkára vágnak.

A Diploma-index tartalma:

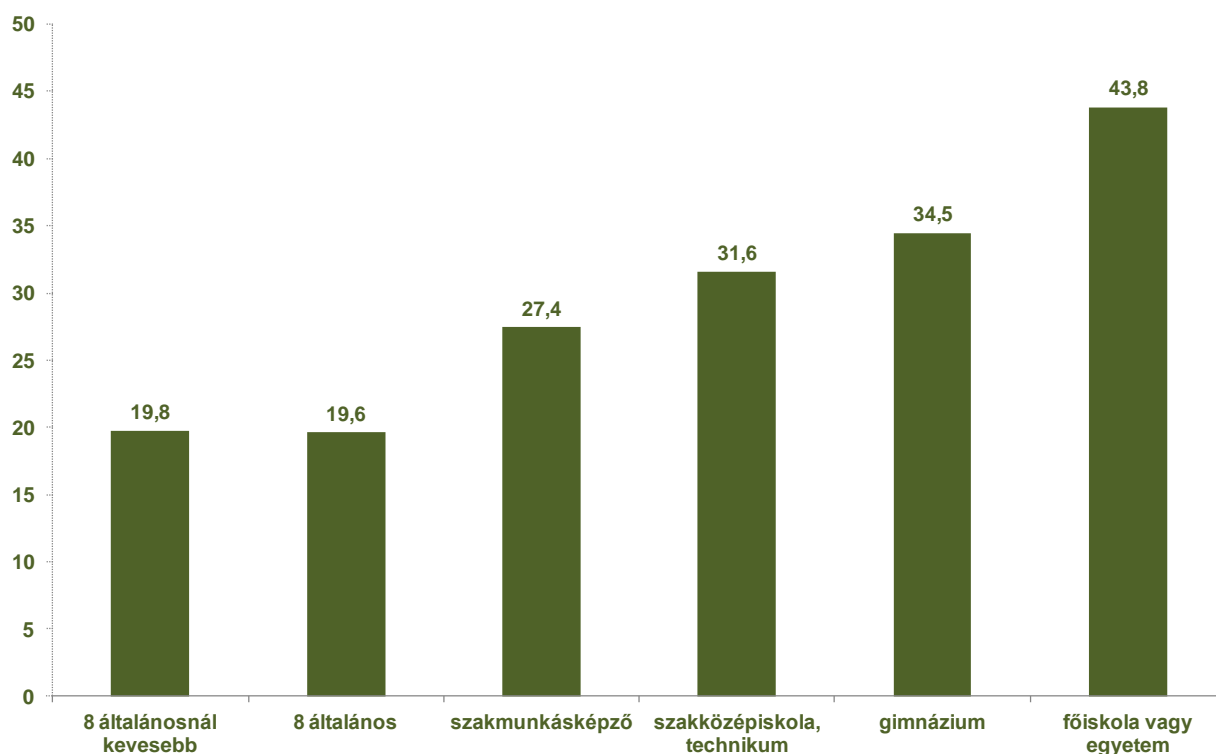
- 7-10 évig szeretnék az általános iskola után tanulni, hogy diplomát szerezzenek
- a gazdasági hírek érdekelnek
- a természettudományos cikkek érdekelnek
- ügyes vagyok a számolásban
- ügyes vagyok idegen nyelvek tanulásában
- ügyes vagyok a rejtvényfejtésben, logikai feladatokban
- ügyes vagyok szervezésben
- az elképzelt foglalkozások között szerepel az alábbiakból legalább egy:
  - o számítógéppel végzett munka
  - o orvosi munka
  - o mérnöki munka
  - o irodai munka
  - o oktatás
  - o művészet
  - o pénzügyi, gazdasági terület
  - o pszichológia, szociális munka
  - o médiában végzett munka
  - o kutatás

A nemek szerinti bontás azt mutatja, hogy a lányok közül egy kicsivel többen orientálódnak a felsőfokú tanulmányok és a szellemi munka felé: körükben az index átlagos értéke 31,2 pont, a fiúk között pedig 30,1 pont.

A szülők iskolai végzettsége szerinti bontás jól mutatja, hogy a felsőfokú végzettségű szülők jelentős mértékben továbbörökítik ambícióikat gyermekeikre: a főiskolai vagy egyetemi diplomával rendelkező szülők gyermekei között nagyon magas, 43,8 pontos az átlagos indexérték, a 8 általánosnál alacsonyabb végzettségűek gyermekei között csak 19,8 pont és a pontszám nő a szülő iskolai végzettségének növekedésével (lásd a 2.5.1. ábrát).

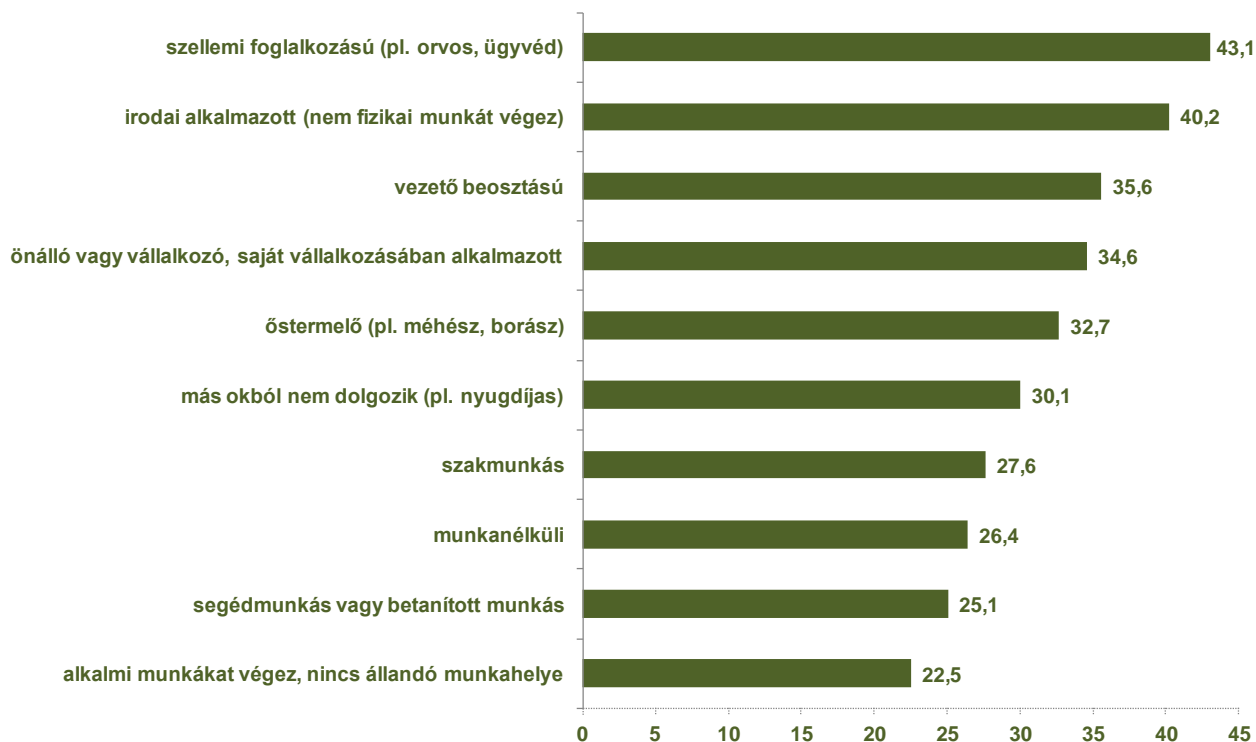
2.5.1. ábra: A Diploma-index átlagpontszámjai a szülők (édesapa vagy gondviselő) iskolai végzettsége szerint, 2016

Forrás: GVI (n = 8989)

A szülők foglalkozási státuszát tekintve megállapítható, hogy a legmagasabb Diploma-indexszel a szellemi foglalkozású (43,1), az irodai alkalmazott (40,2), a vezető beosztású (35,6), és az önálló vagy vállalkozó (34,6) szülők gyermekei rendelkeznek. A legalacsonyabb átlagos index-értéket az alkalmi munkát végzők (22,5), a segéd-, vagy betanított munkások (25,1), valamint a munkanélküliek (26,4) gyermekei körében tapasztaltuk (lásd a 2.4.2. ábrát).

2.5.2. ábra: A Diploma-index átlagpontszámjai a szülők foglalkozása szerint, 2016

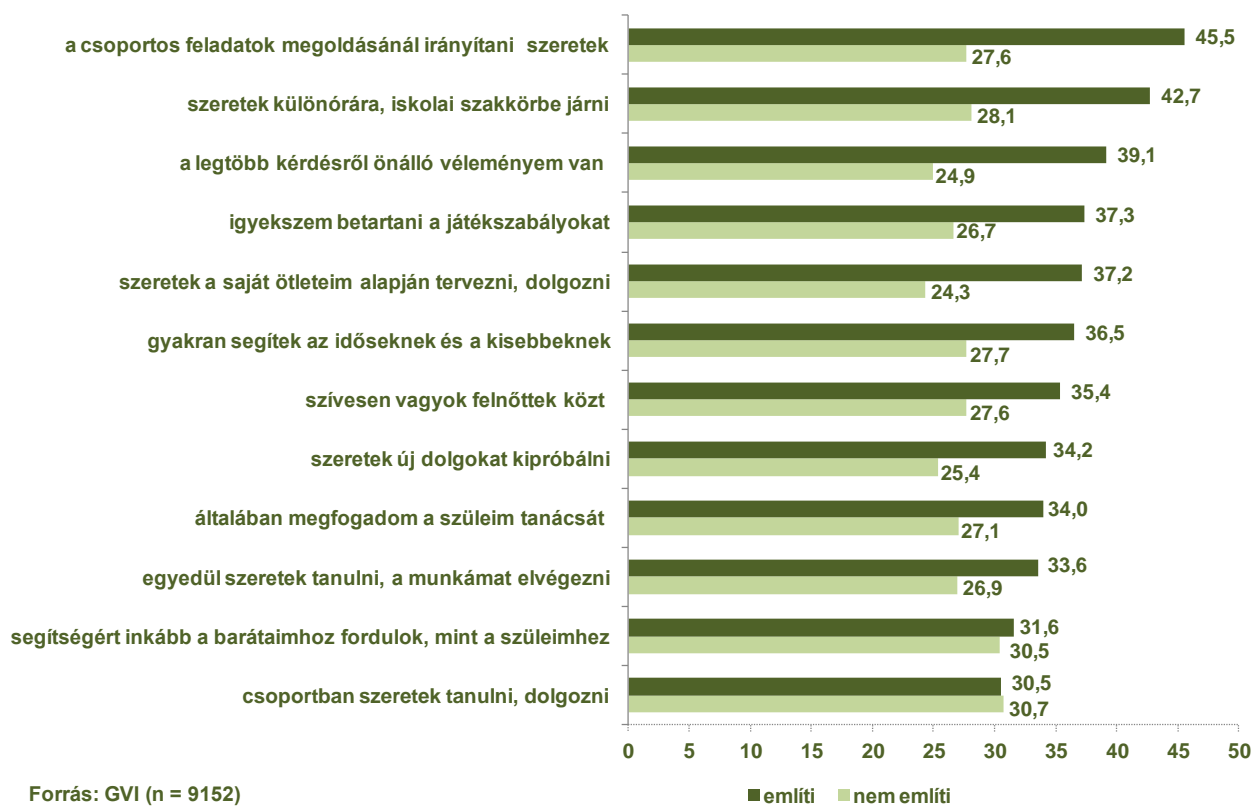

Forrás: GVI (n = 8998)

A tanulók egyes pszichológiai jellemzőit vizsgálva megállapíthatjuk, hogy azon tanulók közül, akik önállóbbnak és iskolai munkájukban szorgalmasabbnak tekinthetők, többen készülnek diplomát szerezni, mint a többi diák közül. A Diploma-index magas átlagos értéket jelez azoknál, akik a csoportos feladatok megoldásánál irányítani szeretnek (45,5), azok között, akik szeretnek különóra, iskolai szakkörbe járni (42,7) és azok körében, akik önálló véleményt fogalmaznak meg a legtöbb kérdésben (39,1).

A Diploma-index ezzel szemben viszonylag alacsony átlagos értéket mutat azok között, akik csoportban szeretik elvégezni a feladataikat (30,5), azok körében, akik segítségért inkább a barátaikhoz fordulnak, mint a szüleikhez (31,6), valamint azok között, akik egyedül szeretnek tanulni, dolgozni (33,6) (lásd a 2.4.3. ábrát).

2.5.3. ábra: A Diploma-index átlagpontszámai a tanulók egyes pszichológiai jellemzői szerint, 2016

A szülők pályaválasztásra vonatkozó tanácsai jelentősen befolyásolhatják a fiatalok továbbtanulásra, szakmaválasztásra vonatkozó döntéseit. A 2.4.4. ábrán látható,

hogy azon fiatalok között, akiknek szülei azt tanácsolják, hogy váljanak diplomás emberré, kiemelkedően magas (45,4 pont) a Diploma-index értéke. Emellett viszonylag magas indexértéket (mindkét esetben 36,4) mértünk azok körében is, akiknek szülei azt tanácsolják, hogy vegyenek részt pályaválasztási rendezvényeken és együtt döntsenek a továbbtanulásról, illetve akiknek szülei azt szeretnék, ha gyermekük családjuk vállalkozásában dolgozna. Az indexérték a legalacsonyabb azok körében, akiknek szülei azt szeretnék, ha gyermekük szakmát tanulna (22,7), illetve akiknek szülei azt tanácsolják, hogy szakmát is tanuljanak és érettségit is szerezzenek (28,6). (Ezen értékeknél jóval magasabb a fenti két opciót nem említő átlagos indexértéke, rendre 33,5 és 32,2.)

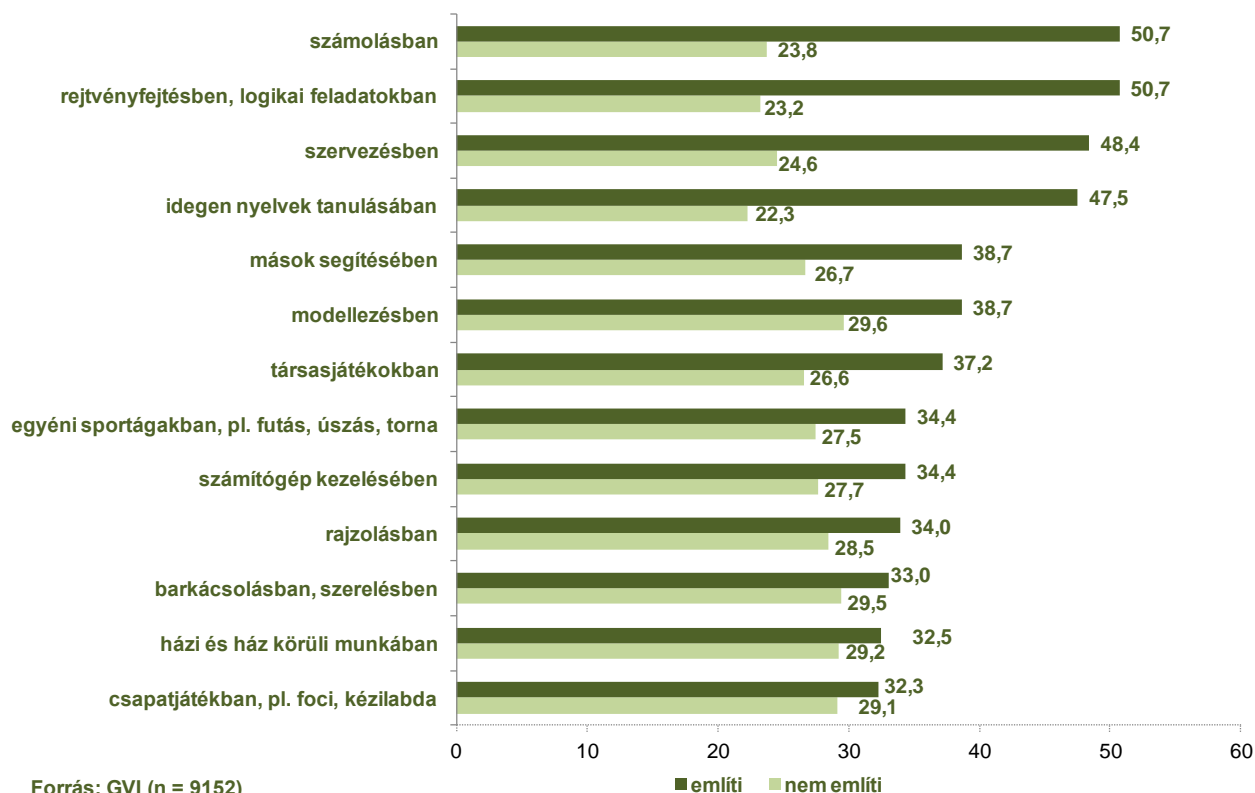
Az adatokból arra következtethetünk, hogy a szülők a szakmaszerzést és a diplomaszerzést egymást kizáró továbbtanulási utaknak gondolják, holott a szakközépiskola utáni diplomaszerzés is egy lehetséges továbbtanulási mód, ami ráadásul sokrétűen hasznosítható, rugalmas tudást és készségeket ad. Szintén alacsony értéket (30,5) mutat azok átlaga, akik még nem beszélgettek szüleikkel a továbbtanulásról, tehát a diplomára vágyók általában a továbbtanulást illetően tudatos szülőkkel rendelkeznek.

2.5.4. ábra: A Diploma-index átlagpontszámai a tanulók szüleinek továbbtanulással kapcsolatos tanácsai szerint, 2016

A Diploma-index értéke kiemelkedően magas (50,7 pont) azon általános iskolások körében, akik számolásban, illetve rejtvényfejtésben és logikai feladatokban tartják ügyesnek magukat (lásd a 2.4.5. ábrát). Ez elmondható a szervezést és idegen nyelvek tanulását említőkről is. A kétkezi munkában (házi és ház körüli munka, barkácsolás, szerelés), valamint a sportban érzett tehetség a Diploma-index alacsony értékeivel jár együtt (34 pont alatt); ami érthető is, hiszen ezek a tevékenységek nem igényelnek magas fokú elméleti felkészültséget.

2.5.5. ábra: A Diploma-index átlagpontszámai a szerint, hogy a tanuló miben érzi tehetségesnek magát, 2016

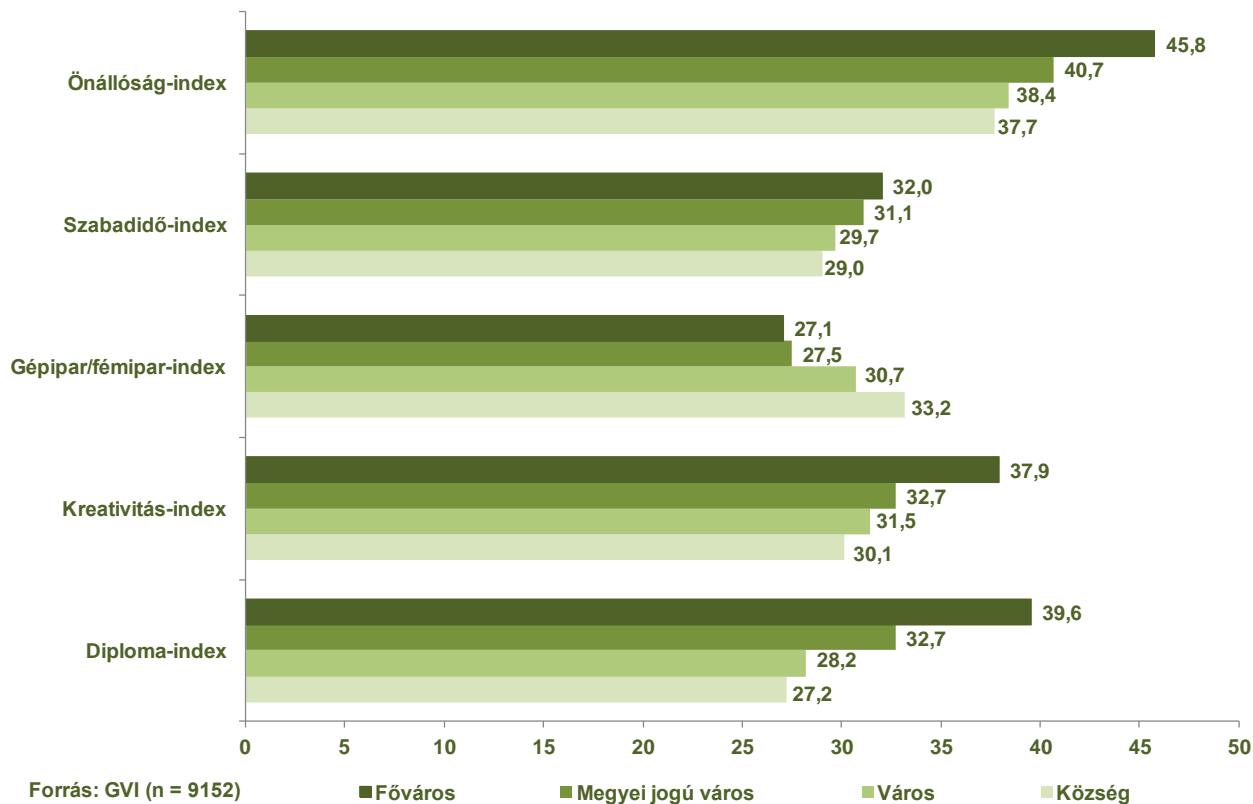
2.6. Az iskola jellemzőinek hatása a tanulói profilokra

Az alábbiakban az iskolának otthont adó település típusa és az iskola mérete szerint vizsgáljuk a tanulói profilok leírására alkalmazott öt indexet.

A megkérdezett diákok 15%-a Budapestre jár iskolába, 21%-uk megyei jogú városba, 41%-uk városba, 23%-uk pedig községi általános iskolába jár. Kis iskolába (ahol csak egy hetedik osztály van) jár 24%-uk, közepes iskolába (két vagy három hetedik osztállyal) 56%-uk, nagy iskolába (legalább négy hetedik osztály) pedig 20%-uk jár.

A településtípusok szerinti elemzés arra a tendenciára mutat rá, hogy minél nagyobb és városiasabb településen van egy iskola, annál magasabb az Önállóság-index, a Szabadidő-index, a Kreativitás-index és a Diploma-index értéke (lásd a 2.6.1. ábrát). A Gépipar/fémipar-index átlagos értéke ellenben a községek esetében a legmagasabb (33,2) és a fővárosban a legalacsonyabb (27,1).

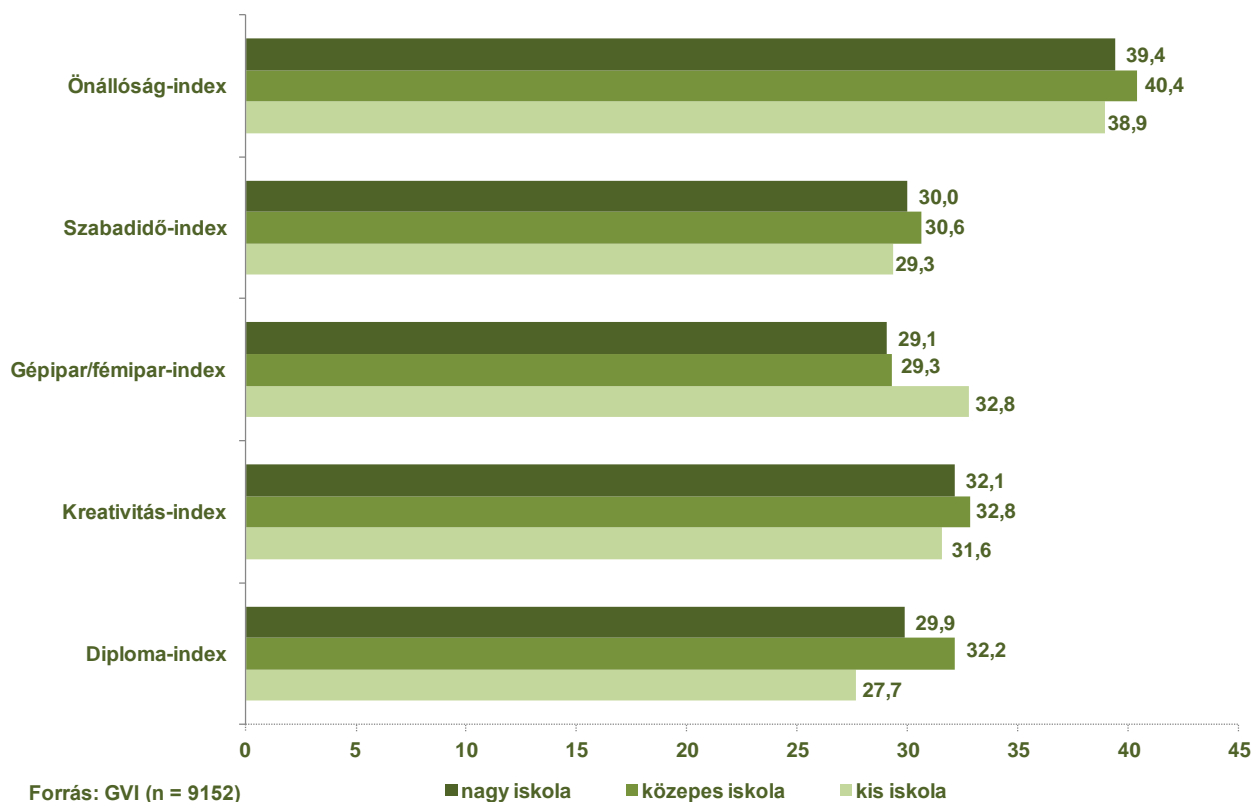
2.6.1. ábra: Az indexek átlagpontszámai az iskolának otthont adó település típusa szerint, 2016

Az iskola méretének hatása kevésbé egyértelmű képet mutat. Az adatok azt mutatják, hogy a kreativitás, az önállóság, a diploma-orientáltság és a szabadidő-

centrikusság a közepes méretű iskolákban tanuló diákokra a leginkább jellemző. A Gépipar/fémipar-index azonban a kisebb iskolákban mutatja a legmagasabb átlagos értéket (32,8 pont) (lásd a 2.6.2. ábrát).

2.6.2. ábra: Az indexek átlagpontszámai az iskola nagysága szerint, 2015

3. Területi különbségek

Az alábbi fejezetben részletesebben bemutatjuk a területi különbségeket, és a korábbi fejezetek erre vonatkozó eredményeit is felelevenítjük. A legtöbb esetben régiók közötti összehasonlítást használunk, így az eredmények könnyebben átláthatóak és vizualizálhatóak. Abban az esetben, ha jelentős eltérés van egy-egy megye között egy régióon belül, az adatokat megyénként is megjelenítjük. A fejezet végén régióként összefoglaljuk az eredményeket.

A továbbtanulási tervek közötti régiós különbségeket a 3.1. táblázat mutatja. Egy régióban sem haladja meg az 2%-ot azon diákok aránya, akik nem szeretnének továbbtanulni. Leginkább az Észak-Alföldön terveznek a diákok 3 évig tanulni szakmunkás bizonyítványért (19%) és legkevésbé Közép-Magyarországon (8%). Szakmunkás bizonyítványt és érettségit a Dél-Alföldön a gyerekek majdnem negyede tervez (24%), míg a közép-magyarországi régióban mindössze 12%-uk. Szakközépiskolai érettségit a Dél-Alföldön szeretnék a legtöbben (20%), és az Észak-Alföldön a legkevésbé (16%). A gimnáziumi érettségi tekintetében 10% és 13% között mozog az ilyen végzettséget tervező diákok aránya (a Közép-Dunántúlon a legnagyobb ez az arány és a Nyugat-Dunántúlon a legkisebb). Technikusi végzettséget jelentősen kisebb arányban szeretnék a diákok a különböző régiókban, de legkevésbé a Dél-Alföldön (4,6%), a leginkább pedig a Közép-Dunántúlon (5,8%). Főiskolára vagy egyetemre kiugróan nagy arányban mennének Közép-Magyarországon (46%) és a Nyugat-Dunántúlon (37%), a Dél-Alföldön pedig mindössze 23% ez az arány. (A többi régióban 30% körüli arányt mértünk.) Minden régióban a felsőfokú végzettség megszerzése volt a leggyakrabban megjelölt tanulmányi cél, kivéve a Dél-Alföldet, ahol a szakmunkás bizonyítvány és érettségi megszerzését célzók aránya 0,2 százalékponttal meghaladta az előbbieket.

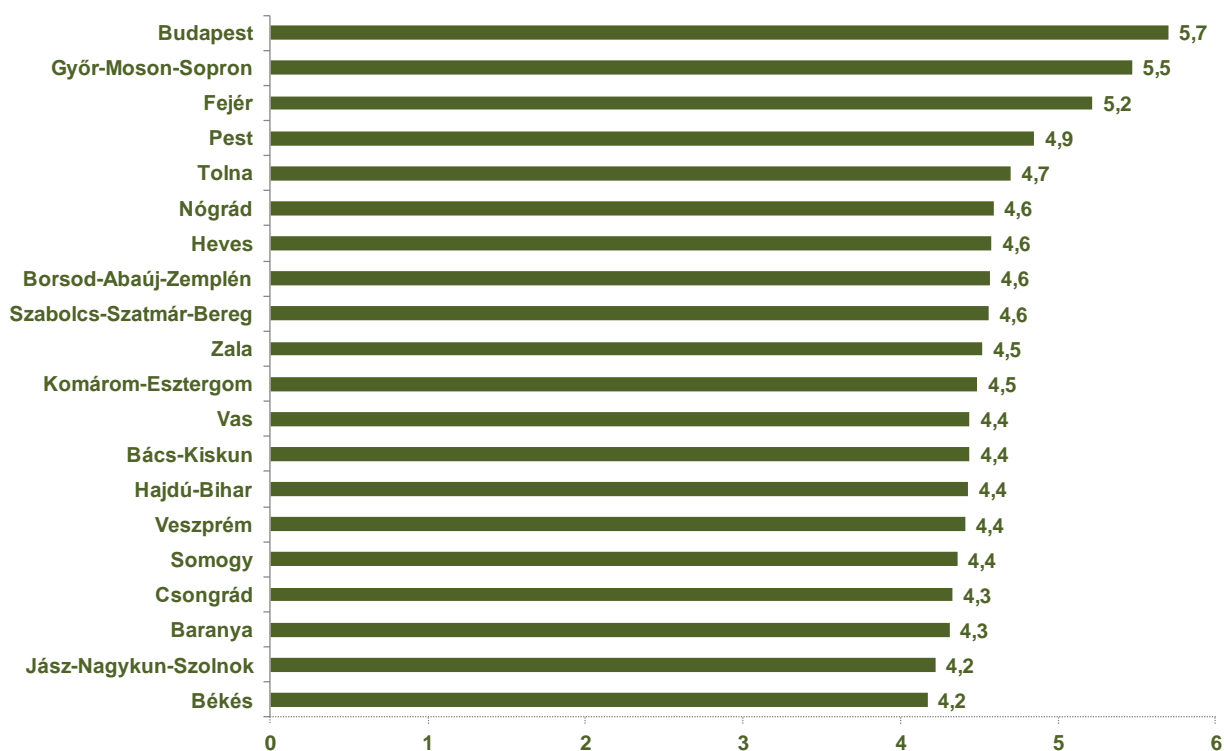
3.1. táblázat: A tanulók továbbtanulási tervei régiók szerint (százalék), N=9042, 2016

	Közép-Magyarország	Nyugat-Dunántúl	Közép-Dunántúl	Dél-Dunántúl	Észak-Alföld	Dél-Alföld	Észak-Magyarország
nem szeretnék továbbtanulni	0,5%	0,4%	1,0%	1,1%	1,7%	0,6%	1,9%
3 évig, hogy szakmunkás bizonyítványom legyen	7,6%	13,1%	14,6%	17,3%	19,0%	16,2%	14,9%
kb 5-6 évig, hogy szakmunkás bizonyítványom és érettségim legyen	12,1%	14,5%	15,4%	19,6%	20,3%	23,6%	19,0%
kb 4-5 évig, hogy szakközépiskolai érettségim legyen	15,9%	19,3%	17,8%	18,9%	15,5%	20,4%	18,2%
kb 4-5 évig, hogy gimnáziumi érettségim legyen	12,7%	9,7%	13,1%	12,2%	9,9%	11,2%	10,1%
kb 5-7 évig, hogy technikus végzettségem legyen	5,0%	5,5%	5,8%	5,1%	4,7%	4,6%	5,0%
7-10 évig, hogy főiskolai vagy egyetemi diplomát szerezzek	46,2%	37,4%	32,3%	25,8%	28,9%	23,4%	30,8%

Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek.

Megyéenként összehasonlítottuk, hogy átlagosan hány évig tanulnának tovább a diákok: az összes megyét tekintve 4,2 és 5,7 év között mozog ez az átlag (lásd a 3.1. ábrát). A legtovább Budapesten tanulnának a diákok (5,7 év), ezt követi Győr-Moson-Sopron (5,5 év) Fejér megye (5,2 év). A legrövidebb továbbtanulási időszakot Békés és Jász-Nagykun-Szolnok megyében tervezik a diákok (egyenként 4,2 év), de Bács-Kiskun, Baranya, Csongrád, Hajdú-Bihar, Somogy, Vas és Veszprém megyékben sem éri el a 4,5 évet a tervezett továbbtanulás átlagos időtartama.

3.1. ábra: A továbbtanulás átlagos tervezett időtartama megyénként (év), 2016

Forrás: GVI (n = 9045)

A diákoknak adott szülői tanácsok aránya megyei bontásban jelentős eltéréseket mutat. Például a szakmaszerzést Nógrád (39%) és Csongrád (36%) megyében a szülők közel 40%-a támogatja, miközben ugyanez az arány Győr-Moson-Sopronban (14%) és Budapesten (16%) az egyötödöt sem éri el. A szakma és az érettségi együttes megszerzését Nógrád és Jász-Nagykun-Szolnok (51-51%) valamint Somogy (50%) megyékben a szülők fele támogatja; míg Szabolcs-Szatmár-Beregben ez az arány 37%. A diploma megszerzését a budapesti szülők támogatják a legnagyobb arányban (43%), továbbá jelentős – de a budapesti szülőknél kisebb – arányban javasolták a felsőoktatásban való részvételt a Győr-Moson-Sopron (36%) és a Fejér (35%) megyei szülők is. A diploma megszerzését legkevésbé Somogy (19%), Veszprém (18%) és Baranya (17%) megyékben támogatják a szülők. A legnagyobb arányban a Komárom-Esztergom (53%) és a Szabolcs-Szatmár-Bereg (51%) megyei gyerekek jelölték be azt, hogy szüleik rájuk bízzák a választást, míg ez az arány Heves (37%) és Vas megyében (36%) a legalacsonyabb. A pályaválasztási rendezvényeken való részvételt leginkább a Hajdú-Bihar és a Bács-Kiskun (19-19%) megyei szülők támogatják, a legkevésbé pedig a

Szabolcs-Szatmár-Bereg (4%) illetve a Nógrád (6%) megyei szülők. A legnagyobb arányban a Komárom-Esztergom (62%), Zala (62%) megyei és a budapesti (63%) gyerekek válaszolták azt, hogy szüleik azt szeretnék, hogy olyan szakmát szerezzenek, amellyel szívesen foglalkoznának; ez az arány Baranya (40%) és Szabolcs-Szatmár-Bereg (19%) megye esetében a legalacsonyabb. A Borsod-Abaúj-Zemplén, a Komárom-Esztergom (49-49%), illetve a Zala (52%) megyei gyerekek látják legnagyobb arányban úgy, hogy szüleik azt szeretnék, hogy olyan szakmát szerezzenek, amellyel majd jól tudnak keresni; ezt a választ a legkisebb arányban pedig a Szabolcs-Szatmár-Bereg (12%) megyei gyerekek jelölték. A legnagyobb arányban a Zala (36%), a Jász-Nagykun-Szolnok (28%) és a Komárom-Esztergom (27%) megyei gyerekek vélik úgy, hogy a szüleik azt szeretnék, olyan szakmát találjanak, amellyel a közelben el tudnak helyezkedni. Ez az arány Szabolcs-Szatmár-Bereg (5%) megye esetében a legalacsonyabb.

3.2. táblázat: A gyermekek megoszlása a szerint, hogy milyen tanácsokat kapott szüleitől a továbbtanulásról megyék szerint (százalék), 2016

	Azt szeretnék, hogy szakmát tanuljak	Azt szeretnék, hogy szakmát tanuljak és érett- ségim is legyen	Azt tanácsolják, hogy diplomás ember legyek	Rám bízzák a választást	Még nem beszélgettünk továbbtanulásról	Azt szeretnék, ha anyukám foglalkozását követném	Azt szeretnék, ha apukám foglalkozását követném
Bács-Kiskun	23,1%	47,2%	25,2%	43,6%	5,1%	3,7%	5,5%
Baranya	24,6%	38,9%	17,1%	49,2%	3,0%	2,7%	3,9%
Békés	30,7%	43,2%	22,3%	48,3%	6,2%	0,9%	4,3%
Borsod-Abaúj-Zemplén	26,2%	48,2%	28,5%	44,6%	4,3%	3,0%	6,4%
Budapest	15,9%	37,2%	43,3%	48,5%	7,4%	2,4%	4,8%
Csongrád	36,4%	41,2%	21,0%	45,9%	4,8%	4,5%	7,0%
Fejér	21,4%	37,3%	34,9%	46,6%	5,4%	1,9%	7,2%
Győr-Moson-Sopron	14,2%	37,7%	35,6%	43,7%	4,8%	2,1%	5,3%
Hajdú-Bihar	31,5%	47,0%	24,7%	42,9%	4,3%	4,0%	7,2%
Heves	28,7%	38,6%	27,3%	37,3%	4,4%	2,5%	3,6%
Jász-Nagykun-Szolnok	34,7%	50,5%	22,5%	43,0%	4,5%	1,9%	8,7%
Komárom-Esztergom	27,1%	46,8%	20,1%	53,2%	4,7%	1,7%	3,3%
Nógrád	38,9%	50,6%	32,6%	48,1%	12,0%	3,1%	6,2%
Pest	27,1%	45,3%	29,7%	48,8%	6,1%	2,0%	4,9%
Somogy	34,5%	49,7%	19,0%	46,2%	5,7%	1,3%	3,8%
Szabolcs-Szatmár-Bereg	26,0%	36,8%	29,3%	50,8%	2,1%	0,8%	1,2%
Tolna	25,4%	37,6%	25,2%	44,8%	4,5%	0,5%	7,0%
Vas	27,8%	44,4%	23,5%	35,5%	5,1%	1,7%	5,6%
Veszprém	34,2%	41,4%	18,2%	39,7%	3,9%	1,0%	3,3%
Zala	34,1%	46,8%	25,9%	45,0%	3,2%	2,4%	5,6%
Összesen	26,4%	42,8%	28,8%	46,1%	5,2%	2,3%	5,1%

3.2. táblázat (folytatás)

	Szüleim azt szeretnék, hogy családom vállalkozásában dolgozzam	Azt szeretnék, hogy vegyünk részt pályaválasztási rendezvényeken, hogy együtt, könnyebben döntsünk	Azt szeretnék, hogy elsőként szerezzek szakmát, majd később döntsek a diploma megszerzéséről	Azt szeretnék, hogy olyan szakmát szerezzek, amivel szívesen foglalkoznék	Azt szeretnék, hogy olyan szakmát szerezzek, amivel jól tudok majd keresni	Azt szeretnék, hogy olyan szakmát szerezzek, amivel a közelben el tudok helyezkedni	Szerintük nem fontos a szakmaválasztás, majd kialakul
Bács-Kiskun	5,1%	18,7%	14,3%	59,6%	45,7%	25,2%	2,3%
Baranya	3,9%	12,0%	7,2%	39,5%	31,5%	15,6%	1,2%
Békés	2,8%	17,6%	14,9%	47,8%	35,9%	19,8%	5,6%
Borsod-Abaúj-Zemplén	3,0%	15,9%	14,9%	57,6%	48,6%	25,0%	2,1%
Budapest	3,2%	14,1%	11,2%	63,4%	46,4%	19,2%	4,2%
Csongrád	4,8%	13,4%	12,3%	43,5%	31,4%	18,0%	6,2%
Fejér	4,6%	17,7%	10,2%	54,2%	41,4%	21,7%	4,0%
Győr-Moson-Sopron	7,1%	16,4%	12,9%	60,2%	44,1%	21,2%	2,9%
Hajdú-Bihar	4,7%	19,4%	13,7%	47,5%	34,3%	20,9%	4,7%
Heves	2,5%	16,8%	13,5%	48,6%	36,6%	20,9%	1,1%
Jász-Nagykun-Szolnok	3,5%	15,5%	13,8%	57,5%	43,9%	27,9%	2,3%
Komárom-Esztergom	3,7%	15,1%	15,4%	64,2%	49,2%	27,4%	1,0%
Nógrád	5,0%	5,8%	15,9%	53,9%	45,0%	24,8%	3,9%
Pest	4,2%	14,5%	13,8%	59,7%	48,2%	23,2%	2,8%
Somogy	4,1%	16,8%	15,5%	57,0%	48,1%	24,0%	1,3%
Szabolcs-Szatmár-Bereg	1,4%	3,8%	4,2%	19,4%	12,2%	5,4%	,5%
Tolna	3,0%	14,4%	5,0%	54,5%	39,8%	20,4%	4,0%
Vas	2,6%	17,9%	11,1%	46,6%	31,2%	16,7%	2,1%
Veszprém	2,6%	13,7%	11,7%	43,6%	28,3%	15,0%	2,9%
Zala	2,4%	17,9%	11,1%	62,3%	52,4%	35,5%	2,4%
Összesen	3,7%	14,6%	12,1%	52,9%	40,4%	20,8%	2,9%

Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek.

A területi különbségek nem minden esetben jelentősek a gyerekek érdeklődési körét vizsgálva, a 3.3. táblázat a statisztikailag szignifikáns különbségeket mutatja be régióként. Az autók, motorok iránt leginkább az Észak- és a Dél-Alföldön érdeklődnek (egyaránt a válaszadók 36%-a), legkevésbé pedig Közép-Magyarországon és a Nyugat-Dunántúlon (29-29%). Az ételreceptek leginkább a közép- és észak-magyarországi, legkevésbé az észak-alföldi diákokat foglalkoztatják (21%, illetve 15%). Az egészséges életmód kérdése iránt leginkább a közép-magyarországi diákok érdeklődnek (20%), legkevésbé pedig a dél-dunántúliak (14%). A diákok lakóhelyének fejlesztése esetében ugyanez a két szélsőség: míg a közép-magyarországi válaszadók 17%-a, a dél-dunántúliaknak csupán 11%-a számolt be ilyen irányú érdeklődésről. A sztárok, celebek élete kiemelkedő arányban (27%) érdekli az észak-alföldi diákokat, a dél-alföldieknek azonban csak 17%-a jelölte be ezt a választ. A filmek Közép-Magyarországon a legnépszerűbbek (63%) és Észak-Magyarországon a legkevésbé népszerűek (53%). A természettudományos cikkek is a közép-magyarországi gyerekeket érdeklik a leginkább (22%), és az észak-alföldieket a legkevésbé (11%). A gazdaság és gazdasági hírek iránti legnagyobb érdeklődést a dél-alföldi diákok körében tapasztaltuk (11%), míg a legalacsonyabbat az Észak-Alföldön (7%). A divat Észak-Magyarországon a legnépszerűbb (39%) és az Észak-Alföldön a legnépszerűtlenebb (27,6%). A művészetek iránt Közép-Magyarországon érdeklődnek a legtöbben (24%) és az Észak-Alföldön a legkevésbé (13%).

3.3. táblázat: A tanulók érdeklődése régiók szerint (az említések százalékos aránya), N=9152, 2016

	Közép-Magyarország	Nyugat-Dunántúl	Közép-Dunántúl	Dél-Dunántúl	Észak-Alföld	Dél-Alföld	Észak-Magyarország	Összesen
autók, motorok	29,0%	29,1%	34,4%	35,0%	36,4%	36,2%	30,6%	32,5%
ételreceptek	21,4%	17,1%	17,1%	16,9%	15,2%	18,7%	21,1%	18,6%
egészséges életmód	19,6%	17,6%	15,1%	14,0%	18,1%	15,8%	17,0%	17,4%
lakóhelyem építése, szépítése	17,1%	14,6%	14,1%	11,0%	16,5%	14,5%	14,6%	15,2%
sztárok, celebek életéről szóló hírek	21,5%	21,6%	19,1%	19,9%	27,1%	17,3%	22,8%	21,8%
filmek	63,1%	56,7%	56,0%	55,9%	57,1%	56,8%	53,3%	57,9%
természettudományos cikkek	21,7%	15,0%	17,0%	13,8%	11,4%	15,6%	14,2%	16,2%
gazdaság, gazdasági hírek	9,9%	8,9%	7,4%	7,9%	6,5%	10,9%	7,1%	8,5%
dívat, öltözködés	33,7%	30,9%	30,6%	33,3%	27,3%	31,8%	36,0%	32,0%
művészetek	24,1%	18,0%	21,3%	18,8%	12,9%	18,1%	19,1%	19,3%

Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek.

A tanulók jövőbeli foglalkozásával kapcsolatos terveinek összehasonlítása alapján elmondható, hogy a regionális különbségek a legtöbb szakma esetében nem jelentősek, és több szakma esetében (betegeket gyógyítanék, bútorokat készítenék, ételeket főznék, gyerekeket nevelnék, tanítanék, irodai munkát végeznék, járműveket vezetnék, lakásokat és házakat építenék, növényeket termesztenék, számítógépekkel foglalkoznák, szépségiparban dolgoznák) az egyes régiókban élő gyerekek válaszai statisztikai értelemben nem különböznek. A szellemi munkákat¹¹ tekintve általában megfigyelhető, hogy Közép-Magyarországon és a Közép-, illetve Nyugat-Dunántúlon a diákok inkább, a Dél-Dunántúlon és Magyarország keleti részén pedig kevésbé választanák ezeket. A fizikai foglalkozások¹² esetében általában azt látjuk, hogy a Közép-Magyarországon lakó gyerekek kevésbé szívesen végeznék ezeket (lásd az 3.4. táblázatot).

---

¹¹ Számítógépen dolgoznák; lakásokat, házakat terveznék, építenék; irodai munkát végeznék; művészettel foglalkoznák; adnék-vennék, kereskednék; pénzügyekkel foglalkoznák; médiában dolgoznák; kutatnék

¹² Gépek szerelése, javítása; fémek megmunkálása; gépjárművezetés

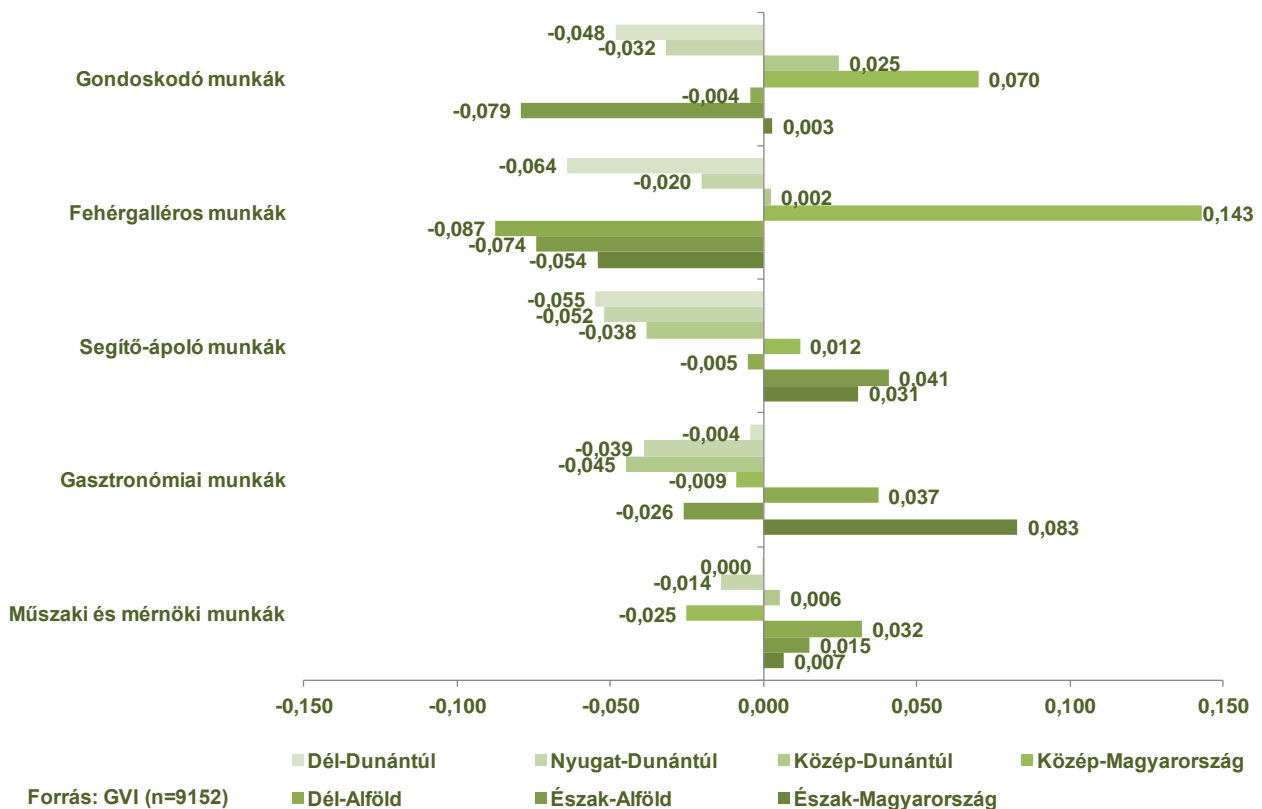
3.4. táblázat: A tanulók későbbi foglalkozásukkal kapcsolatos tervei régiók szerint (az említések százalékos aránya), N=9152, 2016

	Közép- Magyarország	Nyugat- Dunántúl	Közép- Dunántúl	Dél-Dunántúl	Észak-Alföld	Dél-Alföld	Észak- Magyarorszá	Összesen
adnék-vennék, kereskednék	18,0%	14,5%	14,5%	14,2%	15,5%	14,1%	15,3%	15,7%
állatokat gondoznék	33,2%	31,6%	35,3%	32,8%	28,0%	33,2%	30,5%	31,9%
betegeket ápolnék, idősekről gondoskodnék	7,6%	7,1%	6,4%	6,8%	10,5%	8,6%	9,2%	8,2%
betegeket gyógyítanék	10,4%	7,9%	9,1%	7,9%	11,3%	9,0%	10,2%	9,8%
bútorokat készítenék	8,5%	8,1%	8,3%	8,0%	8,1%	9,2%	7,6%	8,3%
épületeket, gépeket terveznék	19,0%	17,8%	16,4%	14,3%	14,2%	14,3%	14,9%	16,2%
ételeket főznék	30,4%	26,2%	26,8%	29,4%	28,4%	30,5%	32,4%	29,4%
fémekkel dolgoznék, fúrnák, hegesztenék	7,6%	8,8%	9,9%	10,3%	11,7%	11,6%	13,0%	10,2%
gépeket szerelnék, javítanék	16,6%	18,2%	19,2%	21,4%	20,3%	22,0%	19,7%	19,2%
gyerekeket nevelnék, tanítanék	16,1%	16,3%	17,6%	17,4%	17,2%	18,3%	20,0%	17,4%
irodai munkát végeznék	20,2%	20,6%	19,8%	19,4%	20,9%	18,2%	20,6%	20,0%
járművet vezetnék	22,4%	24,6%	25,1%	26,2%	24,1%	26,0%	26,1%	24,5%
kutatnék, tudománnyal foglalkoznék	16,3%	11,9%	14,4%	11,0%	10,0%	11,4%	11,1%	12,8%
lakásokat, házakat építenék	12,8%	13,1%	15,0%	10,8%	14,4%	12,4%	13,8%	13,3%
médiában dolgoznék	25,4%	18,4%	20,7%	17,3%	12,8%	16,7%	16,6%	19,0%
művészettel foglalkoznék	19,0%	14,1%	18,2%	14,3%	11,7%	13,9%	16,1%	15,7%
növényeket termesztenék	11,2%	10,9%	9,6%	9,4%	10,6%	12,6%	9,7%	10,7%
pénzügyekkel, gazdasággal foglalkoznék	22,5%	16,6%	16,1%	16,7%	15,3%	15,2%	15,3%	17,5%
segítenék másoknak személyes problémáik megoldásában	16,8%	11,8%	13,2%	11,2%	11,4%	11,4%	12,6%	13,2%
süteményeket, kenyeret sütnék	19,5%	20,0%	19,0%	20,6%	19,5%	22,5%	25,1%	20,7%
számítógéppel foglalkoznék	30,2%	26,5%	28,0%	25,6%	28,5%	26,9%	25,1%	27,8%
szépségiparban dolgoznék	18,8%	18,0%	18,2%	20,2%	18,1%	17,8%	19,5%	18,6%

Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek.

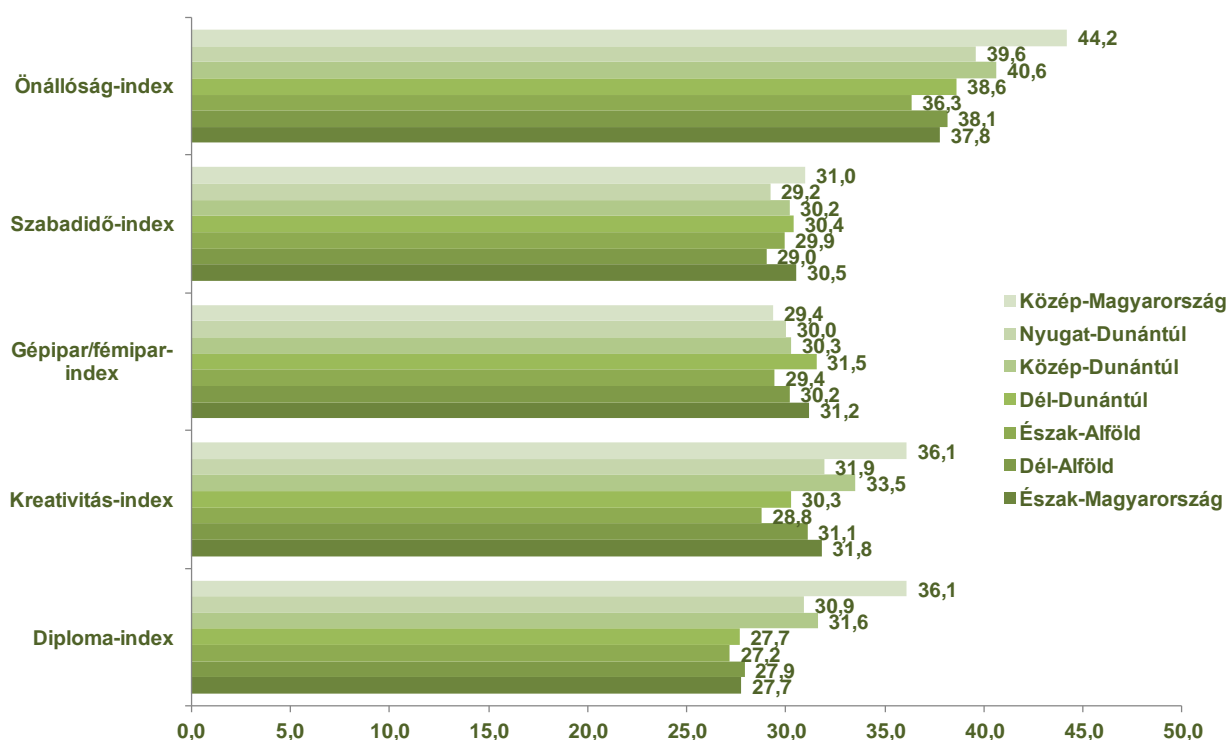
Az egyes régiókat szakmacsoportonként is összehasonlítva azt látjuk, hogy a gondoskodó és a fehérgalléros munkák egyaránt Közép-Magyarországon a legnépszerűbbek; ez utóbbiak az ország keleti régióiban kifejezetten népszerűtlennek bizonyultak. A segítő-ápoló munkákat Észak-Magyarországon és az Észak-Alföldön, a gasztronómiai szakmákat pedig Észak-Magyarországon és a Dél-Alföldön választanák a legtöbben, míg a diákok az ország nyugati felében kevésbé terveznek ilyen pályát. A műszaki és mérnöki munkák szintén a keleti régiókban bizonyultak a legnépszerűbbnek. (lásd a 3.2. ábrát).

3.2. ábra: Az egyes foglalkozási csoportok népszerűsége régióként, 2016

A 2. fejezetben bemutatott indexeket régióként összehasonlítva azt mutatják az adatok, hogy az Önállóság-index átlagos értéke Közép-Magyarországon a legmagasabb (44,2), míg az Észak-Alföldön a legalacsonyabb (36,3). A Szabadidő-indexet vizsgálva azt látjuk, hogy a Nyugat-Dunántúlon (29,2) és a Dél-Alföldön (29,0) a legalacsonyabb, de ezek az értékek nem sokkal maradnak le a többi régió mögött. A Gépipar-index esetében nem tapasztalunk statisztikailag szignifikáns eltérést a régiók között. A Kreativitás-index a közép-magyarországi gyerekek körében a legmagasabb (36,1) és az észak-alföldiek között a legalacsonyabb (28,8). A Diploma-index értéke szintén Közép-Magyarországon a legmagasabb (36,1) és az Észak-Alföldön a legalacsonyabb (27,2) (lásd a 3.3. ábrát).

3.3. ábra: Az indexek értéke régióként, 2016

Forrás: GVI (n=9152)

Az alábbiakban pár mondatban összefoglaljuk az eddigi eredményeket régióként: röviden leírjuk, hogy az egyes régiókban élő gyerekekre mi jellemző, hogyan térnek el a más régiókban tanulóktól.

3.1. Közép-Magyarország

Közép-Magyarország sok szempontból eltér a többi régiótól. A diákok ebben a régióban szeretnék a legtöbb ideig továbbtanulni (Budapesten átlagosan 5,7, Pest megyében 4,9 évig), kiugróan magas arányban (46%) főiskolán vagy egyetemen. Az itt élő szülőkről is elmondható, hogy általában szorgalmazzák, hogy legalább érettségit szerezzon gyermekük: ebben a régióban a legalacsonyabb azon szülők aránya, akik a szakmaszerzést önmagában (érettségi nélkül) javasolják gyermeküknek. Az autók és motorok, valamint a sporthírek iránt a közép-magyarországi gyerekek érdeklődtek a legkevésbé, viszont az ételreceptek, az egészséges életmód, a lakóhelyük fejlesztése, a természettudományos cikkek, a filmek és a művészetek itt a legnépszerűbbek a diákok körében. Közép-Magyarországon átlagon felül érdeklődnek a gyerekek a gondoskodó és a fehérgalléros munkák iránt, míg gasztronómiai és mérnöki munkák irányába mutató érdeklődés átlag alatti. A Diploma-index, a Kreativitás-index, illetve az Önállóság-index átlagos értéke is ebben a régióban a legmagasabb.

3.2. Közép-Dunántúl

A Közép-Dunántúlon a legmagasabb azon diákok aránya, akik gimnáziumi érettségit, illetve akik technikusi végzettséget terveznek szerezni. A továbbtanulás hosszát tekintve a régió megyéiben változó eredmények születtek: Fejérben 5,2 év (ezzel az élmezőnybe tartozik), Komárom-Esztergomban viszont csak 4,5, Veszprém megyében pedig 4,4 év a továbbtanulás tervezett hossza. A Közép-Dunántúlon az egyik legalacsonyabb azoknak a szülőknek az aránya, akik a saját foglalkozásuk követését javasolják gyermekeiknek. A diákok átlagon felüli mértékben érdeklődnek az autók-motorok, a művészetek és a természettudományos cikkek iránt. A Közép-Dunántúlon átlagon felüli mértékben érdeklődnek a gondoskodó, a fehérgalléros és a műszaki-mérnöki munkák iránt. Az Önállóság-, a Kreativitás-, és a Diploma-index átlagos értéke is ebben a régióban a második legmagasabb.

3.3. Nyugat-Dunántúl

A továbbtanulási terveket tekintve a nyugat-dunántúli diákok válaszai a közép-dunántúliakétól eltérő képet mutatnak – a diákok itt válaszolták legkisebb arányban, hogy nem szeretnék továbbtanulni az általános iskola után, illetve a gimnáziumi érettségit tervezők aránya is itt a legkisebb. A továbbtanulás időtartama nagyjából a mezőny elején van, bár Vas megyében alacsonyabb az átlagosnál (4,4 év), Győr-Moson-Sopronban pedig magasabb (5,5 év). A Nyugat-Dunántúlon tanácsolják a szülők legnagyobb arányban a pályaválasztási rendezvényeken való részvételt. Szintén itt tanácsolják a legtöbben a családi vállalkozásban való munkát és a közelben végezhető szakma választását. A nyugat-dunántúli régióban érdeklődik a legkevesebb gyerek a zenehallgatás iránt, viszont átlagon felüli az egészséges életmód, illetve a gazdaság népszerűsége. Szakmacsoportonként nézve viszont a diákok minden terület iránt átlagon aluli érdeklődést mutatnak ebben a régióban, ez leginkább a segítő-ápoló munkáknál érvényesül. A Nyugat-Dunántúlon a 2. fejezetben kiszámított indexek értéke jónak mondható, de egyik sem kiemelkedő.

3.4. Dél-Dunántúl

A Dél-Dunántúlon átlagosan rövidebb ideig terveznek továbbtanulni a diákok, mint a Dunántúl többi részén: Tolnában 4,7, Somogyban 4,4, Baranyában pedig 4,3 év a válaszok átlaga. Ebben a régióban a második legmagasabb azon diákok aránya, akik azt válaszolták, hogy a szüleik rájuk bízzák a választást. A Dél-Dunántúlon tanácsolják a legkevesebben azt, hogy a gyerekek a szüleik szakmáját kövessék, hogy a szakma megszerzése után döntsenek a diplomaszerezésről, illetve itt gondolja a legkevesebb szülő azt, hogy a pályaválasztás nem fontos téma. A dél-dunántúli gyerekek érdeklődnek legkevésbé a lakóhely építése, szépítése, illetve az egészséges életmód iránt. A régióban átlagos a műszaki és mérnöki munkák iránti érdeklődés, a többi szakmacsoport népszerűsége viszont átlag alatti. A dél-dunántúli diákok körében a legmagasabb a Gépipar-index, és második legmagasabb a Szabadidő-index értéke.

3.5. Dél-Alföld

A megkérdezett diákok átlagosan a Dél-Alföldön terveznek a legrövidebb ideig továbbtanulni (4,3 év). Itt válaszolták a legnagyobb arányban, hogy szakmunkás bizonyítványt, illetve szakközépiskolai érettségít szeretnének szerezni. Ugyanakkor ebben a legkisebb azok aránya, akik technikai illetve felsőfokú végzettség megszerzését tervezik. A szülők a Dél-Alföldön támogatják második legnagyobb arányban, hogy gyermekük a családi vállalkozásban helyezkedjen el, és legmagasabb arányban azt, hogy a szülők foglalkozását kövesse. Szintén itt a legnagyobb azoknak a diákoknak az aránya, akik azt válaszolták, hogy a szüleik szerint nem fontos a szakmaválasztás. A Dél-Alföldön érdekli a gyerekeket legkevésbé a szépségápolás és a hírességek élete, viszont itt a legnépszerűbbek a gazdasággal kapcsolatos hírek. A dél-alföldi gyerekek körében a legalacsonyabb a fehérgalléros szakmacsoport népszerűsége, viszont itt érdeklődnek leginkább a műszaki és mérnöki munkák iránt. A Szabadidő-index értéke ebben a régióban a legalacsonyabb.

3.6. Észak-Alföld

Az Észak-Alföldi régióban szeretnének legtöbben szakmunkás bizonyítványt, és a legkevesebben szakközépiskolai érettségít. Az itt élő gyerekek átlagosan 4,4 évig tanulnának tovább. Észak-Alföldön van a legkevesebb olyan szülő, aki a szívesen végzett, a jól kereső, vagy a közelben végezhető szakma választását tanácsolja gyermekének. A családi vállalkozásba történő belépést és a pályaválasztási rendezvényeken való részvételt szintén kevés szülő tanácsolja. Az Észak-Alföldön érdekli a gyerekeket leginkább a zenehallgatás, a sztárok, celebek élete, illetve az autók és a motorok. A divat, a művészetek, az ételreceptek, a természettudományos cikkek és a gazdaság témaköre azonban az itteni gyerekeket érdekli a legkevésbé. A gondoskodó munkák iránt alacsony, a segítő-ápoló szakmacsoport iránt viszont magas az érdeklődés a régióban. Több index esetében is az észak-alföldi diákok átlagpontszáma a legalacsonyabb a régiók között: ilyen az Önállóság-, a Gépipar-, a Diploma- és a Kreativitás-index.

3.7. Észak-Magyarország

Észak-Magyarországon a legnagyobb azoknak a gyerekeknek az aránya, akik szakmunkás bizonyítványt szeretnének szerezni, és a legalacsonyabb a szakközépiskolai érettségit tervezők aránya. Ha a tervezett továbbtanulás átlagos időtartamát tekintjük, a régióhoz tartozó megyék a középmezőnyben vannak 4,6 évvel. Az eredmények azt mutatják, hogy az észak-magyarországi szülők fontosnak tartják, hogy gyermekeiknek legyen szakmája: itt a legmagasabb azon diákok aránya, akiknek a szülei azt tanácsolják, hogy szakmát, illetve szakmát és érettségit szerezzenek, valamint azoké is, akiknek szülei azt tanácsolják, hogy előbb szerezzenek szakmát, és aztán döntsenek a diplomáról. A filmek és a hirdetések ebben a régióban a legnépszerűtlenebbek, a divat, a sporthírek és a szépségápolás pedig itt a legnépszerűbb a gyerekek körében. Észak-Magyarországon kiemelkedő a diákok érdeklődése a sütés-főzés, a pedagógia és a fémek megmunkálása iránt. A fehérgalléros szakmacsoport népszerűsége átlag alatti; a műszaki-mérnöki és a gondoskodó munkáké pedig átlagközeli. Ebben a régióban a második legmagasabb a Gépipar-index, és második legalacsonyabb a Diploma-index átlagos értéke.

4. Következtetések

Tanulmányunk körbejárta a hetedik osztályos tanulók pályaválasztásról alkotott véleményét, továbbtanulási és foglalkozási terveit. 2016-os eredményeink illeszkednek a 2014-es és 2015-ös adatfelvételek által jelzett főbb tendenciákba.

Az adatokból azt a következtetést vonhatjuk le, hogy a szülők jelentős része (több, mint a fele) azt szeretné, hogy gyermeke szakképzettséget, vagy szakmát és érettségit szerezzen az általános iskola után, de emellett több, mint egynegyedük felsőfokú végzettséget szán neki. A szülők és gyermekeik továbbtanulási céljai általában egybeesnek; a szülők leginkább gyermekük tehetségének, érdeklődésének megfelelően alakítják ki véleményüket a továbbtanulással és a pályaválasztással kapcsolatban, de nagyon sok esetben saját szakmájuk folytatását is elvárják gyermeküktől. A szülők iskolai végzettsége sok esetben továbbörökítődik, ez mind a szakképzettséggel rendelkező, mind a diplomás szülőkre igaz. Emellett az alacsonyabb végzettségű szülők többsége a saját végzettségénél egy kategóriával magasabb szintű képzést szán gyermekének. Ezt azért is fontos megjegyeznünk, mert az adatok alapján elmondható, hogy a gyermek pályaválasztási döntésére még akkor is jelentős hatást gyakorol a szülői példa és az otthon hallott tanácsok, ha a szülők teljesen rábízzák gyermekükre a jövőjére vonatkozó fontos döntést.

Az eredményekből emellett arra következtethetünk, hogy a szülők a szakmaszerzést és a diplomaszerezést egymást kizáró továbbtanulási utaknak gondolják, holott a szakközépiskola utáni diplomaszerezés is egy lehetséges továbbtanulási mód, ami ráadásul sokrétűen hasznosítható, rugalmas tudást és készségeket ad.

A hetedik osztályos tanulók attitűdjét, terveit megvizsgálva azt láttuk, hogy jellemzően két nagyobb csoport rajzolódik ki közöttük: egyik a szellemi, másik a fizikai munkához vonzó fiatalok csoportja. Előbbiek önállóbbak, szorgalmasabbak a tanulásban, ügyesebbek a szellemi feladatok, fejtörők megoldásában, azonban kevésbé

tehetségesek a gyakorlatiasabb feladatokban (pl. barkácsolás, házimunka) és a sportban. Szüleik gyakran diplomás embernek szánják őket. Magasabb iskolai végzettségre, akár diplomára és szellemi munkára vágnak. A másik csoportba tartozó gyerekek a barkácsolás, szerelés, a gépek világa iránt érdeklődnek, a tanulásra kevésbé fogékonyak, az iskolai feladatokat csoportban szeretik megoldani, és kevésbé tekinthetőek önállóknak. Családjuk szakmunkás pályára szánja őket, gyakran apjuk szakmájának folytatójaként, a családi vállalkozás örököseként tekintenek rájuk. Utóbbi csoportból kerülhetnek ki a szakmunkás pályára alkalmas fiatalok.

Problémát jelenthet, hogy a szakmunkásnak szánt gyerekek nem csak érdeklődési körükben alkotnak a szellemi munkára szánt diákoktól élesen elkülönülő csoportot. Ezek a tanulók sok esetben rossz anyagi helyzetű családból származnak, szüleik gyakran alacsony végzettségű segéd-, vagy betanított munkások, illetve segélyből élő munkanélküliek. A családi háttér nagyon nagy hátrányt jelenthet ezen fiatalok számára, mivel alacsony motivációs szintet és önállóságot hoznak otthonról és a tanulásban gyakran elmaradnak társaiktól. Ez gyakran egyenes utat jelent a szakképzésbe, holott nem lenne szükségszerű, hogy csak az alacsonyabb tanulási képességekkel rendelkező gyerekekből váljanak szakmunkások. A jól képzett, érettséggel is rendelkező szakképzett pályakezdők számára sokkal szélesebb körű munka- és továbblépési lehetőségek nyílnának meg, akár egy későbbi szakmaváltás, továbbtanulás, vagy külföldi munkaszerzés során. Ezért lenne fontos, hogy a szakmunkástanulók – korábbi esetleges hátrányaikat kompenzáló – a szakiskolákban több, problémamegoldással kapcsolatos általános készséget sajátíthassanak el.

A probléma területi vonatkozásai is figyelmet érdemelnek: az adatok azt mutatják, hogy a gazdaságilag és jövedelmileg rosszabb helyzetű kelet-magyarországi régiókban a gyerekek – szüleik által is támogatott – szakmaválasztása is újratermeli az egyenlőtlenségeket és ezáltal tovább mélyítheti a regionális leszakadást. Az eredményekből ugyanis kiderült, hogy Közép-Magyarországon és a Dunántúlon a

diákok inkább választják a szellemi munkákat, Magyarország keleti részén (főként az Alföldön) pedig a fizikai foglalkozások a népszerűbbek.

A szakképzés magyarországi helyzete, a szakmunkáshiány és az egyes területeken ezzel egy időben fennálló túlképzés felhívja a figyelmet az ebben a területben rejlő lehetőségekre és kihívásokra. Ezért is lenne érdemes minél több vizsgálatot folytatni a témában. Ez a kutatássorozat jelentheti az általános iskolások pályorientációjának helyzetét feltérképező folyamat első lépéseit. A témakör további vizsgálati lehetőségeket rejt, a felmérés több irányban is továbbfejleszthető. További adatfelvételek lennének szükségesek az időbeli tendenciák megismerésére, valamint egy pályakövetéses vizsgálat gazdag információt szolgáltatna a pályaválasztási tervek megvalósulásáról, megteremtve a továbbtanulási szándékok és a pályaválasztási tervek mélyebb megismerésének, az összefüggések részletesebb feltárásának lehetőségét.

Ábrajegyzék

1. ábra: A tanulók megoszlása a szerint, hogy mennyi ideig szeretnének továbbtanulni az általános iskola után (százalék), 2016.....	6
1.1. ábra: A tanulók megoszlása nemük szerint (százalék), 2016.....	13
1.2. ábra: A tanulók megoszlása születési év szerint (százalék), 2016.....	14
1.3. ábra: A tanulók megoszlása gondviselőjük iskolai végzettsége szerint (százalék), 2016.....	15
1.4. ábra: A tanulók megoszlása gondviselőjük foglalkozása szerint (százalék), 2016.....	16
1.1. táblázat: A válaszadók száma és százalékos aránya régióként, 2016.....	17
1.2. táblázat: A válaszadók száma és százalékos aránya megyénként, 2016.....	18
1.3. táblázat: A válaszadók száma és százalékos aránya kérdező kamaránként, 2016.....	19
1.1.1. ábra: A tanulók megoszlása a szerint, hogy honnan szerzik az információkat (az említések százalékos aránya), 2016.....	20
1.1.1. táblázat: A tanulók megoszlása a szerint, hogy honnan szerzik az információkat megyénként (az említések százalékos aránya), 2016, N=9152.....	22
1.1.2. ábra: A tanulók megoszlása nemek és a szerint, hogy honnan szerzik az információkat (az említések százalékos aránya), 2016.....	23
1.1.3. ábra: A különböző iskolai végzettségű szülők gyerekeinek megoszlása a szerint, hogy honnan szerzik az információkat (az említések százalékos aránya), 2016.....	24
1.1.4. ábra: A tanulók megoszlása a szerint, hogy hol került eddig szóba pályaválasztásuk (százalék), 2016.....	25
1.1.2. táblázat: A tanulók megoszlása a szerint, hogy hol került eddig szóba pályaválasztásuk megyék szerint (százalék), 2016.....	27
1.1.5. ábra: A gyermekek megoszlása a szerint, hogy milyen tanácsokat kaptak szüleiktől a továbbtanulásról (százalék), 2016.....	28
1.1.6. ábra: A gyermekek megoszlása a szerint, hogy milyen tanácsokat kaptak szüleiktől a továbbtanulásról az édesapa (gondviselő) iskolai végzettsége szerint (százalék), 2016	30

1.1.3. táblázat: A gyermekek megoszlása a szerint, hogy milyen tanácsokat kaptak szüleiktől a továbbtanulásról megyék szerint (százalék), 2016, N=9088	32
1.1.7. ábra: A gyermekek megoszlása a szerint, hogy milyen tanácsokat kaptak szüleiktől a továbbtanulásról az iskola településtípusa szerint (százalék), 2016.....	34
1.1.8. ábra: A gyermekek megoszlása a szerint, hogy milyen tanácsokat kaptak szüleiktől a továbbtanulásról az iskola mérete szerint (százalék), 2016	35
1.2.1. ábra: A tanulók megoszlása a szerint, hogy mennyi ideig szeretnének továbbtanulni az általános iskola után (százalék), 2016.....	36
1.2.2. ábra: A tanulók átlagos félévi matematika és magyar irodalom jegyei a szerint, hogy mennyi ideig szeretnének továbbtanulni az általános iskola után, 2016.....	37
1.2.3. ábra: A különböző településtípuson iskolába járó tanulók megoszlása a szerint, hogy mennyi ideig szeretnének továbbtanulni (százalék), 2016.....	38
1.2.1. táblázat: Az adatfelvétel előző hullámában résztvevő tanulók beiskolázási adatai az iskolák által szolgáltatott utánkövetési adatok alapján (százalék)	39
1.2.4. ábra: A célszerűen gimnáziumot választók aránya és a ténylegesen gimnáziumba kerülők aránya (százalék), 2016	40
1.2.5. ábra: A célszerűen szakközépiskolát választók aránya és a ténylegesen szakközépiskolába kerülők aránya (százalék), 2016	41
1.2.6. ábra: A célszerűen szakiskolát választók aránya és a ténylegesen szakiskolába kerülők aránya (százalék), 2016	42
1.3.1. ábra: A tanulók megoszlása érdeklődési körük alapján nemek szerint (százalék), 2016.....	44
1.3.2. ábra: A tanulók készségei saját nézőpontjukból – „Miben vagy ügyes?” (százalék), 2016.....	45
1.3.3. ábra: A különböző nemű tanulók megoszlása a szerint, hogy miben tartják magukat ügyesnek (az említések százalékos aránya), 2016.....	46
1.3.4. ábra: A különböző iskolai végzettségű szülők gyerekeinek megoszlása a szerint, hogy miben tartják magukat ügyesnek (az említések százalékos aránya), 2016	47
1.3.5. ábra: Tanulók megoszlása az otthon végzett segítő tevékenységeik szerint (százalék), 2016.....	48

1.3.6. ábra: Az otthon nem segítő tanulók indokai az otthoni munka elmaradására (százalék), 2016	49
1.3.7. ábra: A különböző nyelveket tanuló diákok aránya (százalék), 2016	50
1.3.8. ábra: A különböző nyelveket tanuló diákok aránya régióként (százalék), 2016	51
1.4.1. ábra: A tanulók megoszlása későbbi foglalkozásukkal kapcsolatos tervei szerint (százalék), 2016	53
1.4.2. ábra: Azon diákok aránya, akik fontosnak értékelik az adott jövőbeli munkával kapcsolatos szempontot (százalék), 2016.....	60
1.4.3. ábra: A különböző nemű diákok a szerint, hogy mekkora részük értékeli fontosra az adott jövőbeli munkával kapcsolatos szempontot (százalék) 2016	61
1.4.4. ábra: A különböző iskolai végzettségű apák gyermekei a szerint, hogy mekkora részük értékeli fontosra az adott jövőbeli munkával kapcsolatos szempontot (százalék) 2016.....	62
1.4.5. ábra: Az egyes foglalkozási csoportok népszerűsége nemenként, 2016	66
1.4.6. ábra: Az egyes foglalkozási csoportok népszerűsége az apa iskolai végzettsége szerint, 2016.....	67
1.4.7. ábra: Az egyes foglalkozási csoportok népszerűsége régióként, 2016.....	68
1.5.1. ábra: Tanulók megoszlása a szerint, milyen tulajdonságokat tartanak jellemzőnek magukra (százalék), 2016	70
1.5.2. ábra: A különböző nemű tanulók megoszlása a szerint, hogy milyen tulajdonságokat tartanak jellemzőnek magukra nézve (az említések százalékos aránya), 2016.....	71
1.5.3. ábra: A különböző iskolai végzettségű szülők gyerekeinek megoszlása a szerint, hogy mit tartanak jellemzőnek magukra (az említések százalékos aránya), 2016	72
1.6.1. ábra: A jövőben kollégiumban szívesen lakó tanulók aránya iskolájuk településtípusa szerint (százalék), 2016	73
1.6.2. ábra: A jövőben kollégiumban szívesen lakó tanulók megoszlása indokaik szerint (százalék), 2016	74
1.6.3. ábra: A jövőben kollégiumban nem szívesen lakó tanulók megoszlása indokaik szerint (százalék)	75

2.1. táblázat: Az indexszámok legfontosabb összefoglaló statisztikai mutatói, 2016.....	79
2.2. táblázat: Pearson-féle páronkénti korrelációs együtthatók az indexek között, 2016 ..	81
2.1.1. ábra: Az Önállóság-index átlagpontszámái a szülők (édesapa vagy gondviselő) iskolai végzettsége szerint, 2016	83
2.1.2. ábra: Az Önállóság-index átlagpontszámái a szülők foglalkozása szerint, 2016.....	84
2.1.3. ábra: Az Önállóság-index átlagpontszámái a tanulók továbbtanulási tervei szerint, 2016.....	85
2.1.4. ábra: Az Önállóság-index átlagpontszámái a tanulók foglalkozási tervei szerint, 2016.....	86
2.2.1. ábra: A Szabadidő-index átlagpontszámái az apa iskolai végzettsége szerint, 2016	88
2.2.2. ábra: A Szabadidő-index átlagpontszámái a tanulók továbbtanulási tervei szerint, 2016.....	89
2.2.3. ábra: A Szabadidő-index átlagpontszámái a tanulók foglalkozási tervei szerint, 2016.....	90
2.2.4. ábra: A Szabadidő-index átlagpontszámái a tanulók tartós munkavállalással megvalósítható tervei szerint, 2016	91
2.2.5. ábra: A Szabadidő-index átlagpontszámái a tanulók kollégiumi elhelyezéssel kapcsolatos véleménye szerint, 2016	92
2.3.1. ábra: A Gépipar/fémipar-index átlagpontszámái a tanulók továbbtanulási tervei szerint, 2016.....	94
2.3.2. ábra: A Gépipar/fémipar-index átlagpontszámái a tanulók tartós munkavállalással megvalósítható tervei szerint, 2016	95
2.3.3. ábra: A Gépipar/fémipar-index átlagpontszámái a tanulók szüleinek továbbtanulással kapcsolatos tanácsai szerint, 2016.....	97
2.3.4. ábra: A Gépipar/fémipar-index átlagpontszámái a tanulók kollégiumi elhelyezéssel kapcsolatos véleménye szerint, 2016.....	98
2.4.1. ábra: A Kreativitás-index átlagpontszámái a szülők (édesapa vagy gondviselő) iskolai végzettsége szerint, 2016	100
2.4.2. ábra: A Kreativitás-index átlagpontszámái a tanulók továbbtanulási tervei szerint, 2016.....	101

2.4.3. ábra: A Kreativitás-index átlagpontszámai a tanulók szüleinek továbbtanulással kapcsolatos tanácsai szerint, 2016.....	102
2.4.4. ábra: A Kreativitás-index átlagpontszámai a tanulók foglalkozási tervei szerint, 2016.....	103
2.5.1. ábra: A Diploma-index átlagpontszámai a szülők (édesapa vagy gondviselő) iskolai végzettsége szerint, 2016	105
2.5.2. ábra: A Diploma-index átlagpontszámai a szülők foglalkozása szerint, 2016	106
2.5.3. ábra: A Diploma-index átlagpontszámai a tanulók egyes pszichológiai jellemzői szerint, 2016.....	107
2.5.4. ábra: A Diploma-index átlagpontszámai a tanulók szüleinek továbbtanulással kapcsolatos tanácsai szerint, 2016.....	109
2.5.5. ábra: A Diploma-index átlagpontszámai a szerint, hogy a tanuló miben érzi tehetségesnek magát, 2016	110
2.6.1. ábra: Az indexek átlagpontszámai az iskolának otthont adó település típusa szerint, 2016.....	111
2.6.2. ábra: Az indexek átlagpontszámai az iskola nagysága szerint, 2015	112
3.1. ábra: A továbbtanulás átlagos tervezett időtartama megyénként (év), 2016	115
3.2. táblázat: A gyermekek megoszlása a szerint, hogy milyen tanácsokat kapott szüleitől a továbbtanulásról megyék szerint (százalék), 2016	117
3.2. táblázat (folytatás).....	118
3.2. ábra: Az egyes foglalkozási csoportok népszerűsége régiónként, 2016.....	123
3.3. ábra: Az indexek értéke régiónként, 2016.....	124

Melléklet 1: mintavétel és súlyozás

Az adatfelvétel során összesen 9202 tanuló töltötte ki a kérdőívet. A mintába az egyes megyékből olyan arányban kerültek a tanulók, amilyen arányt az adott megye képviselt a végzett nyolcadikos tanulók között 2013-ban¹³.

A súlyozás által a megkérdezett tanulók megoszlását iskoláik bizonyos jellemzői szerint igazítottuk hozzá a populációs arányokhoz. A figyelembevett tulajdonságok a következők:

- 1) az iskola elhelyezkedése nagyrégiós bontásban
- 2) az iskola eredménye a 2015. évi kompetenciamérésen a következő három kategória szerint:
  - i) a 6. évfolyamos olvasás és matematika pontszám is szignifikánsan elmarad az országos általános iskolai átlagtól
  - ii) legalább az egyik pontszám megegyezik az országos átlaggal
  - iii) legalább az egyik pontszám meghaladja az országos átlagot
- 3) az iskolában tanuló hetedikes tanulók létszáma a következő két kategória szerint:
  - i) legfeljebb 30 hetedikest,
  - ii) több, mint 30 hetedikest tanító iskolák

A KIR-STAT 2015/2016. tanévre vonatkozó adatai és az Országos Kompetenciamérés 2015. évi eredményei alapján meghatároztuk tehát, hogy hány hetedikes tanuló járt a fentebbi szempontok szerint besorolt iskolákba. Ezt követően ugyanezt megvizsgáltuk a kérdőívünket kitöltő tanulókat nézve is. Végül összehasonlítván a populációs és a mintabeli arányokat az egyes kategóriákban megkaptuk a súlyozáshoz szükséges szorzókat.

---

¹³ Az Oktatási Évkönyv 2013/2014 című kiadvány szerint, url:

http://www.kormany.hu/download/c/48/50000/Oktat%C3%A1si_%C3%89vk%C3%B6nyv_2013_2014.pdf,
letöltve 2016. július 27-én

Melléklet 2: az adatfelvétel kérdőíve

Kérdőív azonosító sorszáma			
----------------------------	--	--	--

(A Kamara tölti ki a kérdőív kitöltése után)

„Ahol a világ igénye és az egyén tehetsége találkozik,
ott van az ember munkahelye.” (Arisztotelész)

Pályaválasztási kérdőív tanulók részére¹⁴

Kedves Tanuló!

Életünk egyik legfontosabb döntése a pályaválasztás. Ha jól megtaláljuk a nekünk megfelelő elfoglaltságot, és illeszkedik érdeklődésünk, tudásunk és munkánk egymáshoz, esélyünk van arra, hogy azt érezzük: helyünkön vagyunk.

Segítünk képességeidet felismerni, hogy meg tudd valósítani terveidet, céljaidat.

Arra kérünk, hogy töltsd ki ezt a kérdőívet, amely az érdeklődési körödről, az általános iskola utáni továbbtanulási terveidről és a munka világáról szóló kérdéseket tartalmaz.

Nevedet nem kell megadnod.

Köszönjük!

Magyar Kereskedelmi és Iparkamara

1. Melyik évben születtél?

--	--	--	--

2. Nemed: a) fiú b) lány

3. Melyik városban vagy faluban laksz? .....

4. Melyik városban vagy faluban van az iskolád? .....

5. Mi az iskolád neve?

.....

¹⁴ A kérdőív a Bács-Kiskun Megyei Kereskedelmi és Iparkamara 2013-as kutatásának kérdőíve alapján készült.

6. Mi édesapád legmagasabb iskolai végzettsége (vagy a Veled egy háztartásban élő szülődé, gondviselődé)?

- a) 8 általánosnál kevesebb .....
- b) 8 általános .....
- c) szakmunkásképző.....
- d) szakközépiskola .....
- e) gimnázium .....
- f) főiskola vagy egyetem .....
- g) nem tudom, nem válaszolok .....

7. Mit dolgozik jelenleg az édesapád (vagy a Veled egy háztartásban élő szülőd, gondviselőd)?

- a) önálló vagy vállalkozó, saját vállalkozásában alkalmazott.....
- b) vezető beosztású .....
- c) szellemi foglalkozású (pl. orvos, ügyvéd).....
- d) irodai alkalmazott (nem fizikai munkát végez) .....
- e) szakmunkás .....
- f) segédmunkás vagy betanított munkás .....
- g) őstermelő (pl. méhész, borász) .....
- h) alkalmi munkákat végez vagy
közmunkás, nincs állandó munkahelye .....
- i) munkanélküli .....
- j) más okból nem dolgozik (pl. nyugdíjas) .....
- k) nem tudom, nem válaszolok .....

8. Az általános iskola után mennyi ideig szeretnél tanulni?

- a) nem szeretnék tovább tanulni .....
- b) 3 évig, hogy szakmunkás bizonyítványom legyen.....
- c) kb. 5–6 évig, hogy szakmunkás bizonyítványom
és érettségim legyen.....
- d) kb. 4–5 évig, hogy szakközépiskolai érettségim legyen.....
- e) kb. 4–5 évig, hogy gimnáziumi érettségim legyen .....
- f) kb. 5–7 évig, hogy technikus végzettségem legyen.....
- g) 7–10 évig, hogy főiskolai vagy egyetemi diplomát
szerezsek .....

9. Általában honnan szerzed a Téged érdeklő információkat? (Több választ is megjelölhetsz)

- a) újságból .....
- b) televízióból .....
- c) rádióból .....
- d) internetről.....
- e) barátaimtól, családtagjaimtól, ismerőseimtől.....
- f) egyéb, éspedig:.....

10. Milyen témák érdekelnek? (Több választ is megjelölhetsz)

- a) autók, motorok .....
- b) ételreceptek .....
- c) sporthírek .....
- d) egészséges életmód.....
- e) szépségápolás.....
- f) lakóhelyem építése, szépítése.....
- g) hirdetések.....
- h) sztárok, celebek életéről szóló hírek .....
- i) zenehallgatás .....
- j) filmek .....
- k) természettudományos ismeretek.....
- l) gazdaság, gazdasági hírek .....
- m) divat, öltözködés.....
- n) művészetek.....
- o) egyéb, éspedig:.....

11. Mi jellemző rád az alábbiak közül? (Több választ is megjelölhetsz)

- a) egyedül szeretek tanulni, a munkámat elvégezni .....
- b) csoportban szeretek tanulni, dolgozni .....
- c) igyekszem betartani a játékszabályokat .....
- d) a csoportos feladatok megoldásánál irányítani szeretek .....
- e) szívesen vagyok felnőttek közt .....
- f) a legtöbb kérdésről önálló véleményem van .....
- g) általában megfogadom a szüleim tanácsát .....
- h) segítségért inkább a barátaimhoz fordulok, mint a szüleimhez .....
- i) gyakran segítek az időseknek és a kisebbeknek.....
- j) szeretek különóra, iskolai szakkörbe járni .....
- k) szeretek új dolgokat kipróbálni .....
- l) szeretek a saját ötleteim alapján tervezni, dolgozni .....
- m) egyéb, éspedig: .....

12. Mi jellemző rád az alábbiak közül? (Minden sort jelölj!)

	Jellemző	Nem jellemző
a) naponta legalább háromszor étkezem	☐	☐
b) minden nap eszem húst vagy halat	☐	☐
c) minden nap eszem friss gyümölcsöt vagy zöldséget	☐	☐
	Igen	Nem
d) a tankönyveimen kívül van legalább egy saját könyvem	☐	☐
e) van olyan játékom, sportszerem, amivel a szabadban tudok játszani (pl. bicikli, roller, labda)	☐	☐
f) előfordult már, hogy nem tudtam elmenni egy iskolai programra, mert a szüleim nem tudták kifizetni	☐	☐
g) több, mint egy pár cipőm van	☐	☐
h) van olyan nyugodt hely otthon, ahol meg tudom írni a házi feladatomat.....	☐	☐

13. Miben vagy ügyes? (Több választ is megjelölhetsz)

- a) barkácsolásban, szerelésben .....
- b) rajzolásban.....
- c) számítógép kezelésében .....
- d) számolásban .....
- e) idegen nyelvek tanulásában .....
- f) társasjátékokban .....
- g) házi és ház körüli munkában .....
- h) rejtvényfejtésben, logikai feladatokban .....
- i) egyéni sportágakban, pl. futás, úszás, torna .....
- j) csapatjátékban, pl. foci, kézilabda .....
- k) modellezésben.....
- l) szervezésben .....
- m) mások segítésében .....
- n) egyéb, éspedig: .....

14. Szoktál segíteni otthon? Válaszolj igennel vagy nemmel! Ha igen, miben segítesz szívesen és miben azért, mert muszáj? (Több választ is megjelölhetsz)

14.1. IGEN, SZOKTAM

	Szívesen	Nem szívesen, de muszáj
a) barkácsolásban, szerelésben.....	☐	☐
b) az autónk tisztításában.....	☐	☐
c) takarításban.....	☐	☐
d) sütésben, főzésben.....	☐	☐
e) bevásárlásban.....	☐	☐
f) kerti munkában.....	☐	☐
g) testvéremnek a tanulásban.....	☐	☐
h) mosásban, teregetésben.....	☐	☐
i) mosogatásban.....	☐	☐
j) vasalásban.....	☐	☐
k) háziállatok gondozásában.....	☐	☐
l) egyéb, éspedig:		

14.2. NEM SZOKTAM

- a) mert nincs rá időm a tanulás mellett.....
- b) mert így több idő jut a hobbitra.....
- c) mert a szüleim nem kérnek meg rá.....
- d) mert nem akarok.....
- e) egyéb, éspedig: .....

15. Felnttktént milyen munkát végeznél szívesen? (Több választ is megjelölhetsz)

- a) gépeket szerelnék, javítanék.....
- b) fémekkel dolgoznék, fúrnék, hegesztenék .....
- c) számítógéppel foglalkoznék .....
- d) ételeket főznék .....
- e) betegeket ápolnék, idősekről gondoskodnék .....
- f) betegeket gyógyítanék .....
- g) lakásokat, házakat építenék .....
- h) épületeket, gépeket terveznék.....
- i) bútorokat készítenék .....
- j) járművet vezetnék .....
- k) irodai munkát végeznék.....
- l) süteményeket, kenyeret sütnék .....
- m) gyerekeket nevelnék, tanítanék.....
- n) növényeket termesztenék .....
- o) állatokat gondoznék.....
- p) szépségiparban dolgoznék .....
- q) adnék-vennék, kereskednék .....
- r) művészettel foglalkoznék .....
- s) pénzügyekkel, gazdasággal foglalkoznék .....
- t) segítenék másoknak személyes problémáik megoldásában .....
- u) médiában dolgoznék (pl. tévé, újság) .....
- v) kutatnék, tudománnyal foglalkoznék.....
- x) egyéb, éspedig: .....

16. Az iskolai osztályzáshoz hasonlóan értékeld, hogy mennyire fontosak neked az alábbiak a jövőbeli munkáddal kapcsolatban. (Minden sort jelölj!)

	egyáltalán nem fontos			nagyon fontos	
	1	2	3	4	5
a) sok pénzt keressek	☐	☐	☐	☐	☐
b) érdekes legyen a munkám	☐	☐	☐	☐	☐
c) biztos munkahelyem legyen	☐	☐	☐	☐	☐
d) hasznos munkát végezzek	☐	☐	☐	☐	☐
e) a munka mellett sok szabadidőm legyen	☐	☐	☐	☐	☐
f) a szüleim, családom által elismert munkám legyen	☐	☐	☐	☐	☐
g) ne szoruljak segélyre	☐	☐	☐	☐	☐

17. Szívesen lagnál kollégiumban? Válaszolj igennel vagy nemmel! Utána jelöld meg, miért! (Az okok közül többet is megjelölhetsz)

IGEN
(17.1.)

NEM
(17.2.)

17.1. Igen, szívesen lagnék kollégiumban, mert...

- a) mert a társaim segíthetnek a tanulásban.....
- b) mert a kollégiumban együtt lehetek a barátaimmal.....
- c) mert így függetlenebb lehetek a szüleimtől .....
- d) mert nem szeretnék minden nap utazni, bejáró lenni .....
- e) ha nincs más megoldás.....
- f) egyéb, éspedig:.....

17.2. Nem, nem szívesen lagnék kollégiumban, mert...

- a) mert a társaim akadályoznának a tanulásban .....
- b) mert hiányoznának a szüleim .....
- c) mert hiányoznának az otthoni barátaim .....
- d) mert a családomnak nincs rá pénze .....
- e) mert a kollégiumban túl nagy a fegyelem és nem lenne szabadságom .....
- f) egyéb, éspedig:.....

18. Szüleim, gondviselőim tanácsai a továbbtanulásról

(Több választ is megjelölhetsz):

- a) azt szeretnék, hogy szakmát tanuljak .....
- b) azt szeretnék, hogy szakmát tanuljak és érettségim is legyen.....
- c) azt tanácsolják, hogy diplomás ember legyek .....
- d) rám bízzák a választást .....
- e) még nem beszélgettünk továbbtanulásról .....
- f) azt szeretnék, ha az anyukám foglalkozását követném. ....
- g) azt szeretnék, ha az apukám foglalkozását követném. ....
- h) szüleim azt szeretnék, hogy családom vállalkozásában dolgozzam .....
- i) azt szeretnék, hogy vegyünk részt pályaválasztási rendezvényeken, hogy együtt, könnyebben döntsünk .....
- j) azt szeretnék, hogy elsőként szerezzek szakmát, majd később döntsék a diploma megszerzéséről.....
- k) azt szeretnék, hogy olyan szakmát szerezzek, amivel szívesen foglalkoznék .....
- l) azt szeretnék, hogy olyan szakmát szerezzek, amivel jól tudok majd keresni .....
- m) azt szeretnék, hogy olyan szakmát szerezzek, amivel a közelben el tudok helyezkedni.....
- n) szerintük nem fontos a szakmaválasztás, majd kialakul.....
- o) egyéb, éspedig: .....

19. Szóba került-e már az általános iskola 8. osztálya utáni pályaválasztásod? Válaszolj igennel vagy nemmel! (Ha igen, akkor a 19.1. pont alatti betűjeles válaszokból is válassz, itt többet is megjelölhetsz)

19.1. IGEN

- a) osztályfőnöki órán beszélgettünk .....
- b) iskolai pályaválasztási rendezvényen beszélgettünk.....
- c) szüleimmel beszélünk róla.....
- d) idősebb barátaim adtak tanácsot .....
- e) TV-ben hallottam, újságban, interneten olvastam .....
- f) kamarai pályaválasztási rendezvényen.....
- g) egyéb, éspedig:.....

19.2. NEM

20. Hányas voltál most félévkor matekból? .....

21. Hányas voltál most félévkor magyar irodalomból? .....

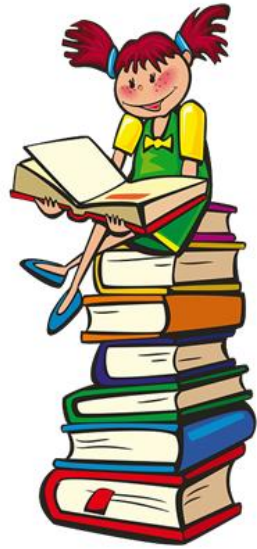
22. Milyen idegen nyelvet tanulsz? Többet is megjelölhetsz!

a.) angol .....

b.) német.....

c.) francia .....

d.) egyéb, éspedig: .....

Köszönjük a válaszokat és sikeres pályaválasztást kívánunk!

Magyar Kereskedelmi és Iparkamara

